Nr 8.

Ankom till Riksdagens kansli den 4 mars 1912, kl. 6 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet. (2:a Afd.)

Ordinarie anslag.

Riks- och landsarkiven.

Anslag till inköp af arkivalier och tryckta arbeten. [1 *.]

1:o) I den till Riksdagen den 13 januari 1912 aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t i punkten 1 under åttonde hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att under rubrik: »Till inköp af arkivalier och tryckta arbeten» i ordinarie staten för hvart och ett af landsarkiven i Vadstena, Uppsala och Lund uppföra ett belopp af 150 kronor och för arkivdepån i Visby ett belopp af 50 kronor samt att för ändamålet höja anslaget till riks- och landsarkiven från dess nuvarande belopp, 101,150 kronor, till 101,650 kronor, eller med 500 kronor.

Beträffande de till stöd för framställningen anförda skäl får utskottet hänvisa till sid. 2—6 af det vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden ofvannämnda dag.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot den begärda anslagshöjningen, får alltså hemställa,

---

* Hänvisar till punkt i statsverkspropositionen.

att Riksdagen må under rubrik: »Till inköp af arkivalier och tryckta arbeten» i ordinarie staten för hvart och ett af landsarkiven i Vadstena, Uppsala och Lund uppföra ett belopp af 150 kronor och för arkivdepån i Visby ett belopp af 50 kronor samt att för ändamålet höja anslaget till riks- och landsarkiven från dess nuvarande belopp, 101,150 kronor, med 500 kronor, eller till 101,650 kronor.

Semester för vaktmästare m. fl. vid riksarkivet.

[2.] 2:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för riksarkivet upptagna aflöningsförmånerna, nämligen

att enhvar vaktmästare må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningarna och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Föredragande departementschefen har i detta ärende, under åberopande af hvad chefen för justitiedepartementet till statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 13 januari 1912 anfört beträffande semester för vaktmästare i vissa ämbetsverk, dels erinrat att i den för riksarkivet gällande aflöningsstaten funnes uppförda en förste vaktmästare och två vaktmästare, dels ock uttalat, att, därest rätt till semester i förutsatt omfattning medgåfves ifrågavarande vaktmästare, någon ökning af det på riksarkivets stat uppförda anslaget till amanuenser, vikariatsersättning m. m. icke erfordrades.

Under åberopande af innevarande Riksdags beslut angående semester åt vaktmästare hos högsta domstolen får utskottet hemställa,

att Riksdagen må godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för riksarkivet upptagna aflöningsförmånerna, nämligen

att enhvar vaktmästare må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningarna och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Kungl. biblioteket.

Fast biträde å kungl. bibliotekets stat.

[3.]

3:o) Under punkten 3 af förevarande hufvudtitel har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels i staten för kungl. biblioteket uppföra ett kvinnligt skrifbiträde med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

dels vid bifall härtill bestämma, att det i nämnda stat uppförda anslaget till vikariatsersättning m. m. skall under förändrad benämning »till vikariatsersättning, arfvoden, flitpenningar åt extra biträden, tillfällig renskrifning, eftermiddagstjänst m. m.» upptagas till ett belopp af 19,100 kronor;

dels för genomförande af ifrågavarande förändringar i staten öka det i riksstaten under rubriken: kungl. biblioteket upptagna anslaget med 300 kronor, hvarigenom samma anslag, nu 131,500 kronor, kommer att uppgå till 131,800 kronor;

dels föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträde skola lända till efterrättelse de allmänna villkor och bestämmelser, som af chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 föreslagits i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter, med bestämmelse tillika att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid kungl. biblioteket och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning

räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid bibiblioteket;

dels ock medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträde vid kungl. biblioteket tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Utredningen i ärendet återfinnes dels i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 (sid. 7—31), dels ock å sid. 8—10 af det nu förevarande statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *C. Lindhagen* inom Andra kammaren väckt motion (nr 220), däri föreslagits, bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta,

att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor, samt

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnas rätt att söka eller innehafva ifrågavarande befattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för sin motion får utskottet hänvisa till motionen.

Då utskottet af utredningen i ärendet funnit det stadigvarande behofvet af ifrågavarande biträdesbefattning ådagalagdt, får utskottet, under hänvisning beträffande aflöning och lönevillkor vid tjänsten, till innevarande Riksdags beslut angående skrifbiträden hos nedre justitierevisionen, hemställa,

att Riksdagen må med afslag å herr Lindhagens motion i hithörande delar,

a) i staten för kungl. biblioteket uppföra ett kvinnligt biträde med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

b) vid bifall härtill bestämma, att det i nämnda stat uppförda anslaget till vikariatsersättning m. m. skall under förändrad benämning »till vikariatsersättning, arfvoden, flitpenningar åt extra biträden, tillfällig ren-

skrifning, eftermiddagstjänst m. m.» upptagas till ett belopp af 19,100 kronor;

c) för genomförande af ifrågavarande förändringar i staten öka det i riksstaten under rubriken: kungl. biblioteket upptagna anslaget med 300 kronor, hvarigenom samma anslag, nu 131,500 kronor, kommer att uppgå till 131,800 kronor;

d) föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträde skola lända till efterrättelse följande allmänna villkor och bestämmelser,

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som för-

flutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

e) bestämma, att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid kungl. biblioteket och antages till skrifbiträde å stat,

äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid biblioteket; samt

f) medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträde vid kungl. biblioteket tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Semester för vaktmästarna. [4.]

4:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för kungl. biblioteket upptagna aflöningsförmånerna, nämligen

att enhvar vaktmästare i kungl. biblioteket må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar, samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningarna och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Departementschefen har i detta ärende, under åberopande af hvad chefen för justitiedepartementet till statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 13 januari 1912 anfört beträffande semester för vaktmästare i vissa ämbetsverk dels erinrat, att i den för kungl. biblioteket gällande aflöningsstaten funnes uppförda en förste vaktmästare och fyra vaktmästare, dels ock uttalat, att, enligt hvad som framginge af riksbibliotekariens i ärendet afgifna yttrande, någon särskild kostnad icke skulle föranledas däraf, att kungl. bibliotekets vaktmästare tillerkändes semester i förutsatt omfattning.

Under åberopande af innevarande Riksdags beslut angående semester för vaktmästare vid högsta domstolen får utskottet hemställa,

att Riksdagen må godkänna följande tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för kungl. biblioteket upptagna aflöningsförmånerna, nämligen

att enhvar vaktmästare i kungl. biblioteket må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar samt

att vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren, eller när det erfordras för beredande åt honom af semester, annan vaktmästare skall vara skyldig att, om han förordnas att uppehålla förste vaktmästarens befattning, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår, med rätt att därunder, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta, vid sjukdomsförfall för förste vaktmästaren de med dennes befattning förenade tjänstgöringspenningarna och under hans semester ett mot samma tjänstgöringspenningar svarande belopp.

Nationalmuseum.

Ny stat för nationalmuseum m. m. [5.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående ny stat för nationalmuseum m. m. för sagda ändamål beräkna en höjning i ordinarie anslaget till nationalmuseum från dess nuvarande belopp, 60,850 kronor, till 111,150 kronor eller med 50,300 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen anmäla.

Kleresistaten.

Ersättning till kontraktsprosten i Ångermanlands nordöstra kontrakt för rätt till vissa prostetunnor. [6.]

6:o) Under punkt 6 har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels medgifva, att under anslaget till kleresistaten må uppföras ett belopp af 25 kronor 20 öre, utgörande värdet af två tunnor kronotiondespannmål af det sädesslag, hvari tionden inom Västernorrlands län utgår, eller korn, förvandlade till penningar på sätt i nådiga förordningen den 23 juli 1869 föreskrifves, att såsom ersättning för prostetunnor för Örnsköldsviks och Trehörningsjö församlingar årligen utgå till kontraktsprosten i Ångermanlands nordöstra kontrakt; dels ock för samma ändamål öka den under kleresistaten uppförda anvisningen i kontant, nu 29,721 kronor, till 29,746 kronor 20 öre eller i rundt tal 29,747 kronor eller sålunda med 26 kronor.

På grund af hvad till stöd för framställningen i statsrådsprotokollet (sid. 14—17) anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) medgifva, att under anslaget till kleresistaten må uppföras ett belopp af 25 kronor 20 öre, utgörande värdet af två tunnor kronotiondespannmål af det sädesslag, hvari tionden inom Västernorrlands län utgår, eller korn, förvandlade till penningar på sätt i kungl. förordningen den 23 juli 1869 föreskrifves, att såsom ersättning för prostetunnor för Örnsköldsviks och Trehörningsjö församlingar årligen utgå till kontraktsprosten i Ångermanlands nordöstra kontrakt;

b) för samma ändamål öka den under *kleresistaten* uppförda anvisningen i kontant, nu 29,721 kronor, med 25 kronor 20 öre till 29,746 kronor 20 öre eller i rundt tal 29,747 kronor.

Vid bifall härtill kommer *summan* af de under anslaget till kleresistaten uppförda beloppen, nu 369,308 kronor, att utgöra 369,334 kronor.

Domkapitlens expeditioner.

Höjning af anslaget. [7.]

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att — med uteslutande från och med år 1913 ur gällande aflöningsstat för tjänstemännen vid de ecklesiastika konsistorierna af följande nu utgående belopp, nämligen från domkyrkan i Uppsala 520 kronor till notarien och 500 kronor till amanuensen vid domkapitlet därstädes samt från domkyrkan i Strängnäs 400 kronor till notarien vid därvarande domkapitel — för fyllande af dessa tjänstemäns aflöning till i staten upptagna belopp höja ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner från dess nuvarande belopp, 89,930 kronor, till 91,350 kronor med 1,420 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 18—24 af statsrådsprotokollet.

Utskottet får, på grund af hvad till stöd för framställningen anförts, hemställa,

att Riksdagen må

— med uteslutande från och med år 1913 ur gällande aflöningsstat för tjänstemännen vid de ecklesiastika konsistorierna af följande nu utgående belopp, nämligen från domkyrkan i Uppsala 520 kronor till no-

tarien och 500 kronor till amanuensen vid domkapitlet därstädes samt från domkyrkan i Strängnäs 400 kronor till notarien vid därvarande domkapitel — för fyllande af dessa tjänstemäns aflöning till i staten upptagna belopp höja ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner med 1,420 kronor eller från dess nuvarande belopp, 89,930 kronor, till 91,350 kronor.

Universitetet i Uppsala.

Ombildning af extra ordinarie professuren i praktisk teologi m. m. [8.]

8:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att dels medgifva, att till godtgörelse åt en af kanslern för rikets universitet på högst ett år i sänder förordnad, i församlingstjänsten högt förtjänt och i teologiska studier väl vitsordad prästman, som skall vara direktor för ett praktiskt öfningsinstitut inom teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala, må tills vidare från och med höstterminen 1912 användas odisponerade kontanta aflöningen enligt universitetets stat för däri uppförda extra ordinarie professuren i praktisk teologi, utgörande med inberäknande af afkomsten från Börje prebendepastorat 4,500 kronor;

dels ock föreskrifva, att under den tid, nämnda aflöning på nyss angifvet sätt användes, det i vederbörlig ordning beräknade värdet af 6 famnar ved in natura, som i staten anslagits för berörda lärostol, skall ingå till den vid universitetet befintliga ålderstilläggsfonden.

Utredningen i ärendet innefattas å sid. 25—42 af statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom Andra kammaren af herr *A. J. Christiernson* väckt motion (nr 166), däri föreslagits,

dels att docentstipendiet i praktisk teologi vid Uppsala universitet förändras till ett liknande stipendium i religionshistoria;

dels att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag om inrättande af en direktörsbefattning för ett praktiskt öfningsinstitut inom teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala, äfvensom å förslaget om ett extra anslag för uppehållande af undervisningen i symbolik vid samma universitet, måtte besluta om indragning af nuvarande e. o. professuren i praktisk teologi där sammastädes.

Beträffande de af motionären till stöd för framställningen anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Vid den löneregler ing, delvis omorganisation, som ägde rum beträffande universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet år 1908,

blefvo de extra ordinarie professurerna i allmänhet förvandlade till ordinarie professurer. Undantag härifrån gjordes beträffande några få lärostolar. En af dem var *extra ordinarie professuren i praktisk teologi* vid universitetet i Uppsala, och var anledningen härtill, att befattningen ansågs böra undergå ombildning. Den 23 juli 1909 utnämndes den e. o. professor, som vid tiden för berörda omorganisation var innehafvare af tjänsten, till professor i pastoralteologi vid universitetet i Uppsala; och har tjänsten sedermera varit vakant. Aflöningen vid densamma utgöres af:

kontant aflöning	kronor	3,540: —
behållen inkomst af Börje prebendepastorat, beräknad till	»	960: —
6 famnar ved, beräknade till	»	90: —
Summa	kronor	4,590: —

Därjämte var till aflöningsförhöjning för ofvanbemälde e. o. professor på allmänna indragningsstaten uppfördt ett belopp af 1,410 kronor.

Af större akademiska konsistoriet har nu, efter därtill af teologiska fakulteten gifvet förslag, gjorts framställning om ordnande af den praktisk-teologiska undervisningen vid universitetet i hufvudsak sålunda, att ett praktiskt öfningsinstitut skulle inrättas under ledareskap af en för ett år i sänder förordnad direktor, för hvilkens aflönande skulle disponeras ofvannämnda aflöning vid den e. o. professuren i praktisk teologi med undantag af naturaförmånen af 6 famnar ved; samt att till biträde åt direktor skulle förordnas en assistent, till hvilkens aflöning skulle användas det för närvarande å teologiska fakultetens stat uppförda arfvode åt en assistent vid den praktiska afdelningen inom fakulteten, 3,000 kronor. Härjämte skulle till förstärkande af lärarkrafterna i symbolik anvisas ett anslag å 1,500 kronor med rätt för innehafvaren af detta arfvode att härmed förena ett docentstipendium. Departementschefen har biträdt denna framställning. Sistberörda anslag å 1,500 kronor, hvilket skulle ersätta det, enligt hvad ofvan nämnts, på allmänna indragningsstaten uppförda belopp af 1,410 kronor, förhöjdt med värdet af den i e. o. professorslönen ingående förmånen af 6 famnar ved, har, på sätt inhämtas af punkt 79 här nedan, äskats å extra stat för år 1913.

Föreliggande förslag till ordnande vid Uppsala universitet af den för prästbildningen synnerligen viktiga praktisk-teologiska undervisningen samt undervisningen i symbolik har utskottet, som visserligen icke är öfvertygadt om att detsamma i alla afseenden kommer att fylla de förväntningar, hvilka från universitetet knytas vid detsamma, och som är tveksamt, huruvida icke den ifrågavarande e. o. professorslönen skulle kunna disponeras på ett för fakulteten mera förmånligt sätt än som nu föreslagits, likväl ansett så beaktansvärdt, att utskottet icke vill motsätta sig, att an-

ordningen försöksvis pröfvas under någon tid framåt. Häraf följer, att utskottet icke kan biträda herr Christiernsons ofvanberörda motion i hvad den berör frågan om inrättande af öfningsinstitutet eller anslag för undervisningen i symbolik. Hvad särskildt den sistnämnda frågan beträffar, synes det icke mera än skäligt, att ett självständigt examensämne af den innebörd och vikt, som symboliken äger, också blifver representeradt af en särskild lärare. Mot beloppet af det för denne lärare beräknade arfvode, 1,500 kronor, har utskottet intet att erinra.

Vidkommande herr Christiernsons förslag om förändring af docentstipendiet i praktisk teologi till ett dylikt stipendium i religionshistoria, vill utskottet framhålla, att, då ifrågavarande stipendium för närvarande disponeras af en docent i praktisk teologi samt ett annat af teologiska fakultetens stipendier innehafves af en docent i religionshistoria, någon anledning till den föreslagna förändringen icke torde förefinnas. Utskottet kan sålunda icke tillstyrka motionen i denna del.

Ehuru utskottet sålunda, såsom af det ofvan anförda framgår, vill i hufvudsak biträda Kungl. Maj:ts framställning, har utskottet dock, med hänsyn till den föreslagna anordningens försöksnatur, icke ansett lämpligt, att i Riksdagens medgifvande till försökets företagande upptagas, på sätt föreslagits, mera detaljerade bestämmelser i ämnet, utan torde berörda medgifvande endast böra afse disposition af ifrågavarande lönemedel för uppehållande af den praktisk-teologiska undervisningen inom fakulteten.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet, som under punkt 79 här nedan gör hemställan i anledning af herr Christiernsons förslag om afslag å framställningen om anvisande af anslag till förstärkande af lärarkrafterna i symbolik, hemställa,

I) att Riksdagen må

a) med afslag å herr Christiernsons motion i hvad den afser dels det föreslagna praktiska öfningsinstitutet och dels indragning af extra ordinarie professuren i praktisk teologi vid universitetet i Uppsala, medgifva, att för uppehållande tills vidare och försöksvis af den praktisk-teologiska undervisningen inom teologiska fakulteten vid universitetet i Uppsala må tills vidare från och med höstterminen 1912 användas odisponerade kontanta aflöningen, enligt universitetets stat, för däri uppförda extra ordinarie professuren i praktisk teologi, utgörande med inberäknande af afkomsten från Börje prebendepastorat 4,500 kronor;

b) föreskrifva, att under den tid, nämnda aflöning på nyss angifvet sätt användes, det i vederbörlig ordning

beräknade värdet af 6 famnar ved in natura, som i staten anslagits för berörda lärostol, skall ingå till den vid universitetet befintliga ålderstilläggsfonden;

II) att herr Christiernsons i ofvanberörda motion framställda förslag om förändring af docentstipendiet i praktisk teologi vid Uppsala universitet till ett liknande stipendium i religionshistoria icke må af Riksdagen bifallas.

Motion ang. utredning om indragning af den juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala.

9:o) I en inom Andra kammaren väckt motion (nr 103) har herr *K. Tengdahl* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära utredning om möjligheten af att indraga den juridiska fakulteten i Uppsala.

I afseende å de till stöd för framställningen af motionären anförda skäl får utskottat hänvisa till motionen.

Då utskottet icke kan anse den af motionären förebragta motiveringen till föreliggande förslag såsom en utredning af den art, som bör ligga till grund för en första åtgärd af Riksdagen i en så vidtutseende fråga, som indragning af en universitetsfakultet tydligen är, får utskottet hemställa,

att herr Tengdahls ofvannämnda motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Professur i hygien och bakteriologi.

[9.]

10:o) Kungl. Maj:t har under punkt 9 af förevarande hufvudtitel föreslagit Riksdagen att i utgiftsstaten för universitet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., Medicinska fakulteten, uppföra en professur i hygien och bakteriologi med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställa villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala med 7,500 kronor.

Utredningen i ärendet innefattas å sid. 43—49 af statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *K. Tengdahl* inom Andra kammaren väckt motion (nr 102), däri föreslagits, att Riksdagen måtte besluta att afslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande af en professur i Uppsala i allmän hygien och bakteriologi.

Beträffande de af motionären till stöd för framställningen anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Såsom i statsrådsprotokollet erinras, har vid upprepade tillfällen under de senare åren från Uppsala universitet framställts kraf på att ämnet hygien måtte utbrytas från den nuvarande professuren i patologi och allmän hälsovård och jämte ämnet bakteriologi bilda en särskild professur. Af den nu i ärendet lämnade utredningen finner utskottet till fullo framgå, att tillgodseendet af detta kraf icke längre bör undanskjutas, hvadan utskottet alltså tillstyrker Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. Utskottet kan sålunda icke dela den af herr Tengdahl i ofvanberörda motion uttalade uppfattningen om obehöfligheten af ifrågavarande professur och afstyrker förty motionen.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med afslag å herr Tengdahls ofvannämnda motion, i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., Medicinska fakulteten, uppföra en professur i hygien och bakteriologi med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till universitetet i Uppsala med 7,500 kronor.

Motion ang. inrättande af en professur i nationalekonomi vid universitetet i Uppsala.

11:o) I en inom Första kammaren af herr *G. F. Steffen* väckt motion (nr 7) har föreslagits, att Riksdagen måtte i staten för universitetet i Uppsala uppföra en professur i nationalekonomi inom den filosofiska fakulteten, med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessurer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkor och bestämmelser; äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Uppsala universitet med 7,500 kronor.

Beträffande de till stöd för förslaget af motionären anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Den i motionen lämnade utredningen angående gagnet af en professur i nationalekonomi inom filosofiska fakulteten vid universitetet i Uppsala och motionärens därpå grundade förslag finner utskottet beaktansvärda. Emellertid bjuder försiktigheten att med största varsamhet framgå vid inrättandet af nya professurer, och Riksdagen har ej heller plägat vidtaga sådan åtgärd annat än efter vederbörlig framställning från universitets-

myndigheterna och sedan ärendet varit föremål för Kungl. Maj:ts pröfning och förslag.

På grund häraf och då, såvidt utskottet har sig bekant, någon framställning i ämnet icke gjorts från Uppsala universitet, har utskottet, som ansett sig sakna anledning tillstyrka Riksdagen att frångå ofvan antydda grundsats i afseende å den förberedande pröfningen af ärenden af ifrågavarande slag, icke kunnat biträda motionen. Utskottet får alltså hemställa,

att herr Steffens' förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Höjning af anslaget till teologiska seminariet. [10.]

12:o) Under punkt 10 af förevarande hufvudtitel har Kungl. Maj:t vidare föreslagit Riksdagen att, för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken Teologiska seminariet upptagna kontanta anslaget från nuvarande beloppet, 750 kronor, till 1,200 kronor, öka det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 450 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 49—52) till stöd för framställningen förekommer, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken Teologiska seminariet upptagna kontanta anslaget från nuvarande beloppet, 750 kronor, till 1,200 kronor, öka det ordinarie anslaget till nämnda universitet med ett belopp af 450 kronor.

Höjning af anslaget till materiell för seminarier inom humanistiska sektionen. [11.]

13:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att, för beredande af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmateriell äfvensom för tillfälliga utgifter åt seminarierna i statistik och i konsthistoria vid universitetet i Uppsala samt af ökade tillgångar för enahanda ändamål åt de vid samma universitet befintliga seminarierna för tyska språket och för engelska språket, höja det ordinarie anslaget till samma universitet med 750 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 52—55 af statsrådsprotokollet.

Då den begärda anslagsförhöjningen, hvaraf beräknats, för seminariet i statistik 215 kronor, för seminariet i konsthistoria 425 kronor och för

seminarierna för tyska och engelska språken tillhopa 110 kronor, synes vara af behofvet påkallad, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, för beredande af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmateriell äfvensom för tillfälliga utgifter åt seminarierna i statistik och i konsthistoria vid universitetet i Uppsala samt af ökade tillgångar för enahanda ändamål åt de vid samma universitet befintliga seminarierna för tyska språket och för engelska språket, höja det ordinarie anslaget till samma universitet med 750 kronor.

Ökning af fysiologiska institutionens materiellanslag. [12.]

14:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelning B) Till materiell m. m., under rubriken Fysiologiska institutionen upptagna kontanta anslaget å 3,650 kronor, öka det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,150 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 56—59 i statsrådsprotokollet.

Utskottet, som icke funnit något att erinra mot den begärda anslagshöjningen, får alltså hemställa,

att Riksdagen må, för beredande af höjning af det i utgiftsstaten för universitetet i Uppsala, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken Fysiologiska institutionen upptagna kontanta anslaget å 3,650 kronor, öka det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,150 kronor.

Höjning af arfvodena till notarierna hos medicinska och filosofiska fakulteterna. [13.]

15:o) Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels höja arfvodet till notarien hos medicinska fakulteten vid Uppsala universitet från dess nuvarande belopp, 200 kronor, till 600 kronor, dels ock höja arfvodet åt notarien hos filosofiska fakulteten vid samma universitet från för närvarande utgående belopp, 300 kronor, till 1,000 kronor, samt förty öka det ordinarie anslaget till universitetet med tillhopa 1,100 kronor.

Då utskottet, i likhet med universitetskanslern och departementschefen, finner tiden nu vara inne att å universitetets ordinarie stat uppföra ifrågavarande arfvodesförhöjningar, hvilka, på sätt i statsrådsprotokollet (sid. 59—60) erinras, förut under en följd af år anvisats å extra stat, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) höja arfvodet till notarien hos medicinska fakulteten vid Uppsala universitet från dess nuvarande belopp, 200 kronor, till 600 kronor,

b) höja arfvodet åt notarien hos filosofiska fakulteten vid samma universitet från för närvarande utgående belopp, 300 kronor, till 1,000 kronor,

samt förty öka det ordinarie anslaget till universitetet med tillhopa 1,100 kronor.

Ytterligare en vaktmästare vid fysiska institutionen. [14.]

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i staten för universitetet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., under Fysiska institutionen uppföra ytterligare en vaktmästarbefattning med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma institutionsvaktmästare i allmänhet, och med skyldighet för innehafvaren att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, samt att för ändamålet höja det ordinarie ansläget till nämnda universitet med 1,050 kronor.

Då vaktmästargöromålen vid fysiska institutionen numera nått den omfattning, att de, enligt hvad af statsrådsprotokollet (sid. 61—63) framgår, icke längre synas skäligen kunna påläggas enbart den nuvarande vaktmästaren och maskinisten, har utskottet icke velat motsätta sig inrättandet af den föreslagna nya vaktmästarbefattningen; och får utskottet förty hemställa,

att Riksdagen må i staten för universitetet i Uppsala, afdelningen A) Aflöningar m. m., under Fysiska institutionen uppföra ytterligare en vaktmästarbefattning med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma institutionsvaktmästare i allmänhet, och med skyldighet för innehafvaren att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, samt för ändamålet höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,050 kronor.

Lönereglering för amanuenser m. fl. [15.]

17:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående lönereglering för amanuenser med flera liknande befattningshafvare vid universitetet i Uppsala för genomförande af sagda lönereglering beräkna en ökning af den ordinarie staten för nämnda universitet med 29,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under

Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Universitetet i Lund.

Professur i teologisk encyklopedi och teologiska prenotioner. [16.]

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., Teologiska fakulteten, uppföra en professur i teologisk encyklopedi och teologiska prenotioner med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget ttll Lunds universitet med 7,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 64—68 af statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom Andra kammaren af herr *A. J. Christiernson* väckt motion (nr 164), däri föreslagits, att Riksdagen må i så måtto bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag, att i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., Filosofiska fakulteten, uppföra en professur i religionshistoria — eventuellt äfven religionsfilosofi — med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetets professorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Lunds universitet med 7,500 kronor.

Beträffande de till stöd för förslaget af motionären anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Såsom i statsrådsprotokollet erinras, föreslog Kungl. Maj:t 1911 års Riksdag att för uppehållande vid universitetet i Lund af undervisning och examination i teologisk encyklopedi och teologiska prenotioner, enligt de närmare bestämmelser, som skulle af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Då frågan förekom i statsutskottet yttrade utskottet, att utskottet i likhet med de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, ansåge. att det nuvarande provisoriska anordnandet af undervisningen och examinationen i ifrågavarande obligatoriska ämne såsom i alla afseenden mindre

tillfredsställande icke längre borde bibehållas. Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget innebure emellertid icke någon förbättring i afseende å ifrågavarande ämnes ställning, då genom bifall till förslaget det öfverklagade provisoriet icke skulle upphäfvas, utan endast aflöningsformen för vederbörande lärare ändras. Alltifrån tillämpningen af den nya examensstadgan för de teologiska examina hade behofvet af en ordinarie lärostol uti ifrågavarande ämne gjort sig starkt gällande. Enligt utskottets mening vore också den i ärendet förebragta utredningen fullt tillräcklig för att man redan nu skulle kunna uttala sig till förmån för den af det större akademiska konsistoriet begärda och af universitetskanslern förordade professuren. Då det vore att befara, att ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle till en oviss framtid undanskjuta återupptagandet af frågan härom, och då hinder sannolikt icke skulle möta för Kungl. Maj:t att i afbidan på frågans definitiva lösning jämväl för år 1912 ordna aflöningsförmånerna för den lärare, som förordnades att uppehålla undervisningen och examinationen uti ifrågavarande ämne, på samma sätt som förut, hemställde utskottet, att Kungl. Maj:ts framställning icke måtte af Riksdagen bifallas.

Riksdagens kamrar stannade i olika beslut, men vid gemensam votering utföll Riksdagens beslut i öfverensstämmelse med utskottets hemställan.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag är alltså framställdt i direkt anslutning till det önskemål, som Riksdagen genom sitt nämnda beslut lärer få anses hafva uttalat i ämnet; och får utskottet förty tillstyrka samma förslag.

Beträffande herr Christiernsons ofvanberörda motion vill utskottet framhålla, att då i ofvannämnda utskottsutlåtande, hvars hemställan sedermera blef Riksdagens beslut, uttryckligen erkännes behofvet af en ordinarie professur i det inom teologiska fakulteten förekommande ämnet teologisk encyklopedi och teologiska prenotioner, utskottet nu anser sig sakna anledning att på grund af motionärens uttalade åsikt om lämpligheten af en annan benämning å ifrågavarande professur och dess förläggande till filosofiska fakulteten, föreslå Riksdagen att frångå den ståndpunkt i frågan, som dess ofvannämnda beslut angifver.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med afslag å herr Christiernsons ofvanberörda motion, i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelning A) Aflöningar m. m., Teologiska fakulteten, uppföra en professur i teologisk encyklopedi och teologiska prenotioner med enahanda aflöningsförmåner,

som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Lunds universitet med 7,500 kronor.

Biträdande lärare å den teologiska fakultetens praktiska afdelning.

[17.]

19:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att i utgiftsstaten för universitetet i Lund, under afdelningen A) Aflöningar m. m. och rubriken Teologiska fakulteten, för anställande enligt af Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser af en biträdande lärare å fakultetens praktiskt teologiska afdelning, uppföra ett anslag af 3,000 kronor samt för sådant ändamål höja det ordinarie anslaget till sagda universitet med 3,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 68—71 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

För närvarande finnas inom teologiska fakulteten vid Lunds universitet en professur i praktisk teologi samt en professur i praktisk teologi och moralteologi. Sistnämnda professur är nu afsedd att ombildas till en lärostol i »systematisk teologi med undervisnings- och examinationsskyldighet i dogmatik». Till beredande af ersättning för den förlust, som ämnet praktisk teologi härigenom skulle lida, föreslår nu Kungl. Maj:t, efter därom från universitetsmyndigheterna gjord framställning, att till arfvode åt en biträdande lärare i berörda ämne å ordinarie stat må uppföras ett belopp af 3,000 kronor. Utskottet, som, på sätt utskottet vid behandlingen under punkt 8:o) här ofvan af frågan angående ordnandet af undervisningen i praktisk teologi vid universitetet i Uppsala haft anledning uttala, anser detta ämne vara af vikt för utbildningen af den blifvande prästmannen i församlingstjänst, har funnit den i sådant afseende nu föreslagna åtgärden vid Lunds universitet lämplig och får alltså hemställa,

att Riksdagen må i utgiftsstaten för universitetet i Lund under afdelningen A) Aflöningar m. m. och rubriken Teologiska fakulteten för anställande enligt af Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser af en biträdande lärare å fakultetens praktiskt teologiska afdelning uppföra ett anslag af 3,000 kronor samt för sådant ändamål höja det ordinarie anslaget till sagda universitet med nämnda belopp.

20:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i staten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., Filosofiska fakultetens humanistiska sektion, uppföra en ny professur i nordiska språk med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Lunds universitet med 7,500 kronor.

Professur i nordiska språk. [18.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 71—75 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

På sätt i statsrådsprotokollet erinras, ansågs redan af 1871 års Riksdag ämnet nordiska språk vid Lunds universitet böra representeras af två lärostolar, i det att då, utöfver den redan befintliga professuren i ämnet, inrättades en adjunktur i samma ämne. Denna sistnämnda lärartjänst blef emellertid indragen i sammanhang med den af 1877 års Riksdag beslutade förändringen af flertalet universitetsadjunkturer till e. o. professorsbefattningar. Den omfattning i vetenskapligt hänseende, som ämnet sedermera vunnit samt den betydande plats det intager såsom examensämne, lärer dock numera få anses fullt motivera inrättandet, såsom föreslagits, af ytterligare en för detsamma afsedd professur; och får utskottet förty hemställa,

att Riksdagen må i staten för universitetet i Lund, afdelningen A) Aflöningar m. m., Filosofiska fakultetens humanistiska sektion, uppföra en ny professur i nordiska språk med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmåners åtnjutande fastställda villkoren och bestämmelserna, äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Lunds universitet med 7,500 kronor.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels höja arfvodet till notarien hos medicinska fakulteten vid universitetet i Lund från 200 kronor till 400 kronor, dels ock höja arfvodet åt notarien hos filosofiska fakulteten vid samma universitet från 500 kronor till 750 kronor samt förty öka det ordinarie anslaget till universitetet med tillhopa 450 kronor.

Höjning af arfvodena till notarierna hos medicinska och filosofiska fakulteterna. [19.]

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot ifrågavarande,

förut på extra stat anvisade arfvodesförhöjningars uppförande å ordinarie stat, får alltså hemställa,

att Riksdagen må

a) höja arfvodet till notarien hos medicinska fakulteten vid universitetet i Lund från 200 kronor till 400 kronor;

b) höja arfvodet åt notarien hos filosofiska fakulteten vid samma universitet från 500 kronor till 750 kronor,

samt förty öka det ordinarie anslaget till universitetet med tillhopa 450 kronor.

Höjning af materiell-anslaget för fysiologiska institutionen. [20.]

22:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af ökning af det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen B) Till materiell m. m.. under rubriken fysiologiska institutionen upptagna anslaget af 4,000 kronor, höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 500 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 77 och 78) till stöd för framställningen anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af ökning af det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken fysiologiska institutionen upptagna anslaget af 4,000 kronor, höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 500 kronor.

Höjning af anslaget till seminarier inom humanistiska sektionen. [21.]

23:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att, för beredande af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmateriell samt tillfälliga utgifter för seminarier inom humanistiska sektionen af filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af chefen för ecklesiastikdepartementet framställda förslag, höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,425 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 79—84 i statsrådsprotokollet.

Då den begärda anslagshöjningen på grund af hvad därom i ärendet förekommer synes vara af behofvet påkallad, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af medel till inköp af böcker och annan undervisningsmateriell samt tillfälliga utgifter för seminarier inom humanistiska sektionen af filosofiska fakulteten vid universitetet i Lund,

i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af chefen för ecklesiastikdepartementet framställda förslag höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,425 kronor.

24:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af ökning af det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen B) Till materiell m. m., under rubriken fysiska institutionen upptagna anslaget af 4,000 kronor, höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,000 kronor. Ökning af materiell-anslaget till fysiska institutionen. [22.]

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 84—87) till stöd för ifrågavarande anslagsökning anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af ökning af det i utgiftsstaten för universitetet i Lund, afdelningen B) Till materiell m. m. under rubriken fysiska institutionen upptagna anslaget af 4,000 kronor, höja det ordinarie anslaget till nämnda universitet med 1,000 kronor.

25:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående löneregler för amanuenser med flera liknande befattningshafvare vid universitetet i Lund för genomförande af sagda löneregler beräkna en ökning af den ordinarie staten för nämnda universitet med 32,000 kronor. Löneregler-ring för amanuenser m. fl. [23.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen anmäla.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

26:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja det till materiell för histologiska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på ordinarie stat uppförda anslaget från dess nuvarande belopp, 2,000 kronor, till 3,000 kronor eller med 1,000 kronor. Höjning af anslaget till materiell för histologiska institutionen. [24.]

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot ifrågavarande framställning, får alltså hemställa,

att Riksdagen må höja det till materiell för histologiska institutionen vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på ordinarie stat uppförda anslaget från dess

nuvarande belopp, 2,000 kronor, till 3,000 kronor eller eller med 1,000 kronor.

Ökning af fysiologiska institutionens årsanslag, m. m.

[25.]

27:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att dels under förändrad benämning: »till materiell för den fysiologiska instutionen» öka det nu å karolinska mediko-kirurgiska institutets stat uppförda anslaget till fysiologiska anstaltens underhåll och drift från dess nuvarande belopp, 3,000 kronor, till 3,500 kronor eller med 500 kronor,

dels ock för underhåll af den med nämnda institution förbundna djur- och operationsafdelningen å karolinska institutets stat uppföra ett anslag af 1,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 89—91 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

För närvarands är å karolinska institutets stat uppfördt ett anslag å 3,000 kronor med benämning »till fysiologiska anstaltens underhåll och drift». I detta belopp begäres nu en förhöjning af 500 kronor, hufvudsakligen föranledd af de ökade kostnader för städning, som betingas af de utvidgade lokaler, som institutionen genom den år 1910 fullbordade om- och tillbyggnaden erhållit. Härjämte påkallar nyanskaffningen af apparater för institutionens behof ökade utgifter. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot den sålunda begärda anslagsökningen, liksom utskottet jämväl finner lämpligt, att den nuvarande anslagstiteln utbytes mot den af Kungl. Maj:t föreslagna, »till materiell för den fysiologiska institutionen».

Vidare begäres ett särskildt anslag å 1,500 kronor för underhåll af den med institutionen förbundna djur- och operationsafdelningen. På grund af hvad till stöd för denna framställning i statsrådsprotokollet förekommer, anser sig utskottet jämväl böra tillstyrka beviljande af detta belopp, men har emellertid, vid det förhållande, att berörda afdelning synes böra stå till disposition för jämväl vetenskapsidkare inom andra medicinska områden än det fysiologiska, ansett mindre lämpligt, att afdelningen i den föreslagna anslagstiteln betecknas såsom utgörande en del af den fysiologiska institutionen samt att förty orden »den med nämnda institution förbundna» böra ur berörda titel utgå.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) dels under förändrad benämning: »till materiell för den fysiologiska institutionen» öka det nu å karolinska mediko-kirurgiska institutets stat uppförda anslaget till fysiologiska anstaltens underhåll och drift från dess nuvarande belopp, 3,000 kronor, till 3,500 kronor eller med 500 kronor;

b) för underhåll af djur- och operationsafdelningen å karolinska institutets stat uppföra ett anslag af 1,500 kronor.

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels å ordinarie stat för karolinska mediko-kirurgiska institutet uppföra ett kvinnligt tekniskt biträde vid det kliniska laboratoriet å serafimerlasarettet med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

Kvinnligt tekniskt biträde vid det kliniska laboratoriet å serafimerlasarettet.

[26.]

dels föreskrifva, att i institutets stat skall intagas bestämmelse därom, att därest ifrågavarande biträde i sådan egenskap åtnjuter fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till henne äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen;

dels till aflöning åt omförmälda biträde höja anslaget till karolinska institutet med ett belopp af 1,200 kronor;

dels föreskrifva, att beträffande ifrågavarande biträde skola lända till efterrättelse de allmänna villkor och bestämmelser, som af chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 föreslagits i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter, med bestämmelse tillika att biträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid karolinska institutet och antages till biträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid institutet;

dels ock medgifva, att de ofvannämnda biträde vid institutet tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 92—95 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *C. Lindhagen* inom Andra kammaren väckt motion (nr 220), däri föreslagits, bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta,

att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor,

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnas rätt att söka eller innehafva ifrågavarande be-

fattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för nämnda förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Då behofvet af ifrågavarande tekniska biträde synes utskottet ådagalagdt samt åt detsamma, enligt hvad i ärendet upplyses, kan beredas full daglig sysselsättning, anser sig utskottet böra tillstyrka, att befattningen uppföres å ordinarie stat med en aflöning, som, ehuru tjänsten i afseende å det med densamma förenade arbete icke är likställd med de skrifbiträdesbefattningar, om hvilkas inrättande hos vissa ämbetsverk och myndigheter 1911 och innevarande års Riksdag beslutat, likväl lämpligen synes, på sätt föreslagits, böra bestämmas till samma belopp som för den s. k. normaltypen för sistberörda slags tjänster. Jämväl lönevillkoren lära vid sådant förhållande böra blifva desamma, som gälla för dessa tjänster. Under åberopande i öfrigt af innevarande Riksdags beslut angående uppförande å ordinarie stat af skrifbiträden hos nedre justitierevisionen, får utskottet sålunda hemställa,

att Riksdagen må

a) med afslag å herr Lindhagens ofvanberörda motion i hithörande del, å ordinarie stat för karolinska mediko-kirurgiska institutet uppföra ett kvinnligt tekniskt biträde vid det kliniska laboratoriet å serafimerlasarettet med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

b) föreskrifva, att i institutets stat skall intagas bestämmelse därom, att därest ifrågavarande biträde i sådan egenskap åtnjuter fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till henne äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen;

c) till aflöning åt omförmälda biträde höja anslaget till karolinska institutet med ett belopp af 1,200 kronor;

d) med afslag å herr Lindhagens motion i motsvarande del, föreskrifva, att beträffande ifrågavarande biträde skola lända till efterrättelse följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen:

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till

innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den

tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

e) bestämma att biträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid karolinska institutet och antages till biträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid institutet; samt

f) medgifva, att de ofvanämnda biträde vid institutet tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Löneregleringen för amanuenser m. fl. [27.]

29:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående löneregleringen för amanuenser med flera liknande befattningshafvare vid karolinska mediko-kirurgiska institutet för genomförande af

sagda lönereglering beräkna en ökning af den ordinarie staten för nämnda institut med 43,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Motion ang. föreskrifter i visst syfte i fråga om docentstipendierna vid universiteten och karolinska institutet.

30:o) I en inom Andra kammaren af herr *A. J. Christiernson* väckt motion (nr 165) har föreslagits, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida icke föreskrifter kunna meddelas, hvarigenom säkerhet erhålles för att docentstipendierna vid universiteten och karolinska institutet icke tilldelas docenter, som genom regelbundet arbete i enskild tjänst undandraga att ägna sig åt strängare vetenskapliga studier, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill denna utredning kan gifva anledning.

Beträffande de af motionären till stöd för förslaget anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Såsom af motionären framhålles, är otvifvelaktigt ett af de viktigaste ändamålen med docentstipendierna att uppmuntra yngre vetenskapsidkare till fortsatt vetenskaplig forskning. Utskottet vill ej heller förneka, att fall torde hafva förekommit, då detta ändamål blifvit till väsentlig grad undanskjutet och stipendiet mera fått prägeln af ersättning för det jämförelsevis ringa arbete i universitetets tjänst, som af stipendiaten utkräfves, under det att vederbörandes tid i öfrigt utnyttjats i annan statstjänst eller enskild befattning. Dessa fall torde dock icke vara så ofta förekommande, som motionären vill göra gällande, och där de verkligen yppa sig, lära universitetsmyndigheterna icke sakna utväg att med nu i ämnet gällande bestämmelser åstadkomma rättelse i missförhållandet. Utskottet vill i sådant afseende särskildt erinra om den för nämnda myndigheter till buds stående möjligheten att i fall, där missbruk af stipendiet ägt rum, icke förlänga tiden för dess innehafvande utöfver den ordinarie perioden af tre år. Då utskottet vidare anser sig kunna antaga, att universitetsmyndigheterna icke underlåta att med noggrannhet öfvervaka ifrågavarande förhållanden, vill det synas utskottet, som om någon Riksdagens särskilda åtgärd i ärendet icke för närvarande är af behofvet påkallad; och får utskottet alltså hemställa,

att herr Christiernsons förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Universitetskanslersexpeditionen.

Jämkning i staten för universitetskanslersexpeditionen. [28.]

31:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen, att staten för universitetskanslersexpeditionen måtte, utan ändring i statens slutsumma, jämkas på det sätt, att tjänstebiträdets arfvode höjes till 1,500 kronor och att till anlitande af sakkunniga biträden såsom förslagsanslag högst uppföres ett belopp af 1,650 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 96—98) till stöd för framställningen förekommer, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må besluta, att staten för universitetskanslersexpeditionen må, utan ändring i statens slutsumma, jämkas på det sätt, att tjänstebiträdets arfvode höjes till 1,500 kronor och att till anlitande af sakkunniga biträden råsom förslagsanslag högst uppföres ett belopp af 1,650 kronor.

Allmänna läroverken.

Kvinnliga skrifbiträden hos läroverksöfverstyrelsen. [29.]

32:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels å ordinarie stat för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk uppföra a) två kvinnliga skrifbiträden med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring; b) ett kvinnligt biträde med en aflöning af 1,600 kronor, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

dels för aflöning åt omförmälda biträden öka anslaget till öfverstyrelsen med 4,000 kronor;

dels föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträden skola lända till efterrättelse de allmänna villkor och bestämmelser, som af chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1912 föreslagits i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter, med iakttagande därvid, att beträffande villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar gälla de i sådant hänseende beträffande vaktmästaren hos öfverstyrelsen gifna föreskrifterna samt med bestämmelse tillika, att skrifbiträde, som vid vederbörande nya befattnings tillkomst å ordinarie stat är anställdt hos

öfverstyrelsen och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning hos öfverstyrelsen;

dels ock medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträden hos öfverstyrelsen tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 98—104 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *C. Lindhagen* inom Andra kammaren väckt motion (nr 220), däri föreslagits, bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta,

att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor,

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnas rätt att söka eller innehafva ifrågavarande befattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för nämnda förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Då utskottet funnit behofvet af ifrågavarande biträdesbefattningar styrkt, får utskottet, under hänvisning, beträffande aflöning och lönevillkor, till innevarande Riksdags beslut angående skrifbiträden hos nedre justitierevisionen, hemställa,

att Riksdagen må

a) med afslag å herr Lindhagens ofvanberörda motion i hithörande del, å ordinarie stat för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk uppföra

1) två kvinnliga skrifbiträden med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

2) ett kvinnligt biträde med en aflöning af 1,600 kronor, däraf 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, och med rätt till två ålderstillägg, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

b) för aflöning åt omförmälda biträden öka anslaget till öfverstyrelsen med 4,000 kronor;

c) med afslag å herr Lindhagens motion i motsvarande del, föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträden skola lända till efterrättelse följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen:

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre

grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda;

med iakttagande därvid, att beträffande villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar gälla de i sådant hänseende beträffande vaktmästaren hos öfverstyrelsen gifna föreskrifterna;

d) bestämma, att skrifbiträde, som vid vederbörande nya befattnings tillkomst å ordinarie stat är anställdt hos öfverstyrelsen och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning hos öfverstyrelsen;

e) medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträden hos

öfverstyrelsen tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslansanslaget: ålderstillägg.

Höjning af läroverksöfverstyrelsens anslag för tillfällig adjunktion m. m.

[30.]

33:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja det för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk under rubrik »för tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, hyra för lokal och expenser m. m.» uppförda anslaget från dess nuvarande belopp, 11,650 kronor, till 13,200 kronor, eller med 1,550 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 105—109) till stöd för framställningen anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må höja det för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk under rubrik »för tillfällig adjunktion, vikariatsersättning, hyra för lokal och expenser m. m.» uppförda anslaget från dess nuvarande belopp, 11,650 kronor, till 13,200 kronor, eller med 1,550 kronor.

Semester för läroverksöfverstyrelsens vaktmästare.

[31.]

34:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att godkänna det tillägg till de af Riksdagen år 1909 antagna villkoren och bestämmelserna beträffande vaktmästaren hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk för åtnjutande af de för honom då fastställda nya löneförmånerna, att vaktmästaren må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Under åberopande af innevarande Riksdags beslut angående semester för vaktmästare vid högsta domstolen får utskottet hemställa,

att Riksdagen må godkänna det tillägg till de af Riksdagen år 1909 antagna villkoren och bestämmelserna beträffande vaktmästaren hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk för åtnjutande af de för honom då fastställda nya löneförmånerna, att vaktmästaren må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Nya lärartjänster.

[32.]

35:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af medel för upprättande vid de allmänna läroverken af dels 6 lektors- och 5 adjunktsbefattningar från och med den 1 januari 1913, dels ock 1 lektors- och 5 adjunktsbefattningar från och med den 1 juli 1913, att på de

särskilda läroverken fördelas på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 58,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 110—133 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Vid genomförande af 1904 års läroverksreform beräknades behofvet af nya ordinarie ämneslärarbefattningar vid de allmänna läroverken till 14 lektors- och 81 adjunktsbefattningar. Sedan vid 1904—1910 årens Riksdagar medel anvisats till aflöning vid ej mindre nämnda tjänster än äfven 57 ämneslärarinnetjänster, hafva samtliga dessa tjänster uppförts å stat, så att numera den s. k. normalstaten för de allmänna läroverken är fylld. Då emellertid ett starkt behof af ordinarie lärartjänster utöfver normalstaten inom kort gjorde sig gällande, verkställdes af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk en beräkning af det i sådant hänseende erforderliga antalet tjänster, hvilken beräkning slutade å ett antal af 29 lektors- och 81 adjunktsbefattningar. Sedan öfverstyrelsen i skrifvelse den 28 februari 1907 för Kungl. Maj:t framlagt detta resultat, har Riksdagen med anledning af dels af Kungl. Maj:t gjorda framställningar dels ock enskild motion åren 1907, 1908, 1909 och 1911 beviljat medel till inrättande af tillhopa 11 lektors- och 77 adjunktstjänster utöfver normalstaten.

Alltså skulle enligt öfverstyrelsens ofvanberörda beräkning för närvarande vara erforderliga ytterligare 18 lektors- och 4 adjunktstjänster. Emellertid har med anledning af det oaflåtligt växande lärjungeantalet öfverstyrelsen under år 1911 verkställt förnyad utredning angående det nuvarande behofvet af lärartjänster och därvid kommit till ett från 1907 års utredning skiljaktigt resultat i så måtto, att det nu erforderliga antalet lektorstjänster skulle utgöra 15 i stället för enligt 1907 års beräkning 18 och de behöfliga nya adjunktstjänsterna upptagits till 17 i stället för förut beräknade 4. Af de 15 nya lektorstjänsterna skulle 5 förenas med humanistiska och 10 med matematisk-naturvetenskapliga ämnen samt af de 17 nya adjunktstjänsterna 11 förenas med humanistiska och 6 med matematisk-naturvetenskapliga ämnen.

Kungl. Maj:t föreslår nu, att af dessa lärarbefattningar skola inrättas 7 lektorstjänster, däraf 3 i humanistiska och 4 i matematisk-naturvetenskapliga ämnen samt 10 adjunktstjänster, samtliga i humanistiska ämnen.

Utskottet har icke funnit annan anledning till erinran mot detta förslag än att antalet lektorstjänster inom den matematisk-naturvetenskapliga ämnesgruppen synes väl högt i förhållande till tillgången på formellt kompetenta aspiranter. Denna tillgång har af öfverstyrelsen beräknats vid utgången af juni 1912 utgöra 8. Med hänsyn härtill och då utskottet anser sig böra i enlighet med Riksdagens vid föregående tillfällen

härutinnan uttalade åsikt, lägga en synnerlig vikt däruppå, att, ur synpunkten af läroverkens intresse att erhålla väl kvalificerade lärarkrafter, möjlighet hålles öppen för ett noggrant urval bland de sökande, synes icke mera än 2 af de föreslagna 4 lektorstjänsterna inom ifrågavarande ämnesgrupp böra inrättas under loppet af år 1913, däraf 1 den 1 januari och 1, på sätt föreslagits, den 1 juli nämnda år; och anser sig utskottet hafva så mycket större anledning att föreslå en sådan minskning, som öfverstyrelsen, såsom af statsrådsprotokollet framgår, anser de föreslagna 4 lektorstjänsterna vara det högsta antal sådana tjänster, som under år 1913 kan upprättas. Vid bifall till detta utskottets förslag bör reservationsanslaget till de allmänna läroverken höjas med allenast 50,000 kronor samt det anslag till arfvoden åt extra och vikarierande lärare å 104,500 kronor, om hvars anvisande på extra stat för år 1913 Kungl. Maj:t, på sätt inhämtas af punkt 125 här nedan, gör framställning, höjas med 4,000 kronor till 108,500 kronor. I anledning af nu föreliggande framställning får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må för beredande af medel för upprättande vid de allmänna läroverken af dels 4 lektors- och 5 adjunktsbefattningar från och med den 1 januari 1913, dels ock 1 lektors- och 5 adjunktsbefattningar från och med den 1 juli 1913, att på de särskilda läroverken fördelas på sätt Kungl. Maj:t bestämmer, höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 50,000 kronor.

Motion ang. utvidgning af högre allmänna läroverket i Sundsvall med fullständigt latingymnasium.

36:o) I en inom Första kammaren af herr *G. Knaust* väckt motion (nr 36) har föreslagits,

att Riksdagen ville, på det sätt och villkor för öfrigt, som öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk uti i ärendet afgifvet utlåtande föreslagit, besluta,

att högre allmänna läroverket i Sundsvall må på statens bekostnad utvidgas med fullständigt latingymnasium;

att utvidgningen må taga sin början med höstterminen 1912 och sedan fortgå under hvart och ett af de följande tre läsåren, hvarje läsår med en ring, intill dess gymnasiet blifvit färdigbildadt; samt

att för inrättande vid sagda läroverk under år 1913 af en lektors- och en adjunktstjänst höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 7,000 kronor.

Till stöd för detta förslag anföres i motionen följande:

»Då den senaste läroverksreformen år 1904 genomfördes, väcktes vid samma års riksdag inom såväl Första som Andra kammaren motioner därom, att Sundsvalls högre allmänna läroverk måtte utvidgas till fullständigt äfven på latinlinjen, hvilka motioner blefvo af Riksdagen afslagna. Med anledning af frågans utgång, och då det syntes Sundsvalls stadsfullmäktige uppenbarligen vara ett beklagligt missförhållande, att Sundsvalls talrikt besökta allmänna läroverk genom sin ensidiga organisation icke kunde erbjuda stadens och provinsens studerande ungdom de olika möjligheter vid val af lefnadsbana, som ett fullständigt läroverk öppnade för lärjungarna, funno stadsfullmäktige sig manade att, i enlighet med den från högt stående håll gifna anvisningen, »att tillsvidare taga saken i sin egen hand» och beslöto den 15 januari 1906 att med höstterminens början samma år på stadens bekostnad anordna en latinlinje B för en tid af åtta år och eventuellt tre års afveckling eller tillhopa elfva år samt att härför bevilja ett anslag af 2,000 kronor årligen för enhvar af de för kursen afsedda en à två lärare och, om mera än 28 timmars undervisning pr lärare och vecka icke skulle kunna undvikas, det ytterligare anslag, som härför kunde blifva erforderligt. Totalkostnaden för linjen under dessa 11 år beräknades till 36,450 kronor eller i medeltal 3,313 kronor årligen.

Sedan stadsfullmäktige gjort underdånig framställning i ärendet, fann Kungl. Maj:t i bref till öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk den 10 augusti 1906 för godt i nåder medgifva, att en latinlinje B under vissa villkor finge utan kostnad för statsverket anordnas vid Sundsvalls läroverk från och med höstterminen 1906.

Enligt den plan, som låg till grund för ofvanberörda beslut, skulle först vid slutet af sjunde läsåret efter linjens inrättande eller i sådan tid, att staden inom åttonde läsårets utgång kunde få besked, huruvida staten vore villig öfvertaga kostnaden för linjen, framställning härutinnan göras hos Kungl. Maj:t.

Det ansågs nämligen nödigt att låta försöket fortgå så pass lång tid för att vinna stadgad erfarenhet angående tillslutning af lärjungar till den nya bildningslinjen och för att med stöd häraf kunna för statsmakterna påvisa nyttan och nödvändigheten af läroverkets utvidgning på statens bekostnad.

Visserligen har undervisningen å linjen nu fortgått icke fullt sex år, men dels torde det resultat, som redan kan påvisas, tillräckligt motivera en sådan framställning, dels hafva kostnaderna för linjens uppehållande så afsevärdt öfverskridit de beräknade, att det är tydligt, att stadens uppoffringar redan vid sjunde årets utgång komma att öfverskrida det belopp,

hvartill de beräknats uppgå vid försökstiden, d. v. s. åttonde årets utgång, då afveckling skulle vidtaga för den händelse statsverket mot förmodan icke skulle vilja öfvertaga kostnaden.

Då Sundsvalls stadsfullmäktige år 1906 fattade sitt beslut att hos Kungl. Maj:t anhålla om tillstånd att vid stadens högre allmänna läroverk på stadens bekostnad få inrätta en latinlinje, kunde ingen våga hoppas, att densamma skulle utveckla sig så kraftigt, som erfarenheten sedermera visat, att den gjort. Den första uppsättningen lärjungar i det nybildade latingymnasiets första ring höstterminen 1906 var till antalet 8; när latingymnasiet höstterminen 1909 hunnit växa ut till sin fulla omfattning, utgjorde lärjungeantalet i de fyra ringarna tillsammans 39, och höstterminen 1910 hade det ökats till 51 samt höstterminen 1911 till 59. Redan häraf synes den slutsatsen kunna dragas, att latinlinjens upprättande vid Sundsvalls allmänna läroverk fyllde ett verkligt behof.

Som ofvan nämnts, hafva kostnaderna för linjens uppehållande afsevärdt öfverskridit de beräknade.

Ökningen härleder sig hufvudsakligen däraf, att långt ifrån att undervisningen i en del ämnen kunnat, såsom beräknats, meddelas gemensamt för båda linjerna, tvärtom klyfning af vissa ringar måst vidtagas på grund af lärjungeantalets tillväxt. Lärjungeantalet vid läroverket utgjorde höstterminen 1895: 231, höstterminen 1900: 307, höstterminen 1905: 366 höstterminen 1910: 434 och höstterminen 1911: 447. Denna ökning står naturligtvis i sammanhang därmed, att staden växt, och att provinsen Medelpads befolkning ökats.

I stället för två nya lärare och någon extra timläsning erfordras för närvarande en extra ordinarie lektor och tre extra adjunkter, hvarförutom 18 timmars undervisning i veckan lämnas af andra lärare. Kostnadsökningen har jämväl föranledts däraf, att den extra ordinarie lektorns lön enligt Kungl. Maj:ts beslut utgår med 500 kronor utöfver det beräknade. Kostnaden för latinlinjen läsåret 1910—1911 utgjorde efter afdrag för terminsafgifter kronor 7,500 och utgör för innevarande läsår med samma beräkningsgrund kronor 7,500. Stadskassans utgifter äro alltså högst betungande.

Den 5 maj föregående år inlämnades af därtill af stadsfullmäktige i Sundsvall utsedda kommitterade en till Konungen ställd, så fullständigt som möjligt motiverad, underdånig anhållan, det täcktes Hans Kungl. Maj:t för nästkommande års Riksdag framlägga nådig proposition om latinlinjens vid Sundsvalls allmänna läroverk öfvertagande och bekostande af statsverket, öfver hvilken underdåniga ansökan öfverstyrelsen för rikets

allmänna läroverk på nådigste befallning den 6 sistlidne oktober till Konungen inkommit med underdånigt tillstyrkande utlåtande.»

Vid motionen hafva såsom bilagor fogats stadsfullmäktiges nämnda framställning till Kungl. Maj:t jämte öfverstyrelsens däröfver afgifna utlåtande och tillåter sig utskottet i afseende å innehållet i dessa handlingar hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Den af motionären förebragta utredningen i ämnet synes otvifvelaktigt gifva vid handen, att grundad anledning förefinnes för högre allmänna läroverkets i Sundsvall utvidgning med latingymnasium. Utskottet anser emellertid, att en fråga af föreliggande art icke bör af Riksdagen upptagas till slutligt afgörande förr än densamma varit föremål för Kungl. Maj:ts pröfning och får utskottet förty hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga under öfvervägande frågan om högre allmänna läroverkets i Sundsvall utvidgning med latingymnasium och därefter för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill omständigheterna må anses föranleda.

Motion ang. adjunkten H. Bäcks lönetursrätt.

37:o) I en inom Första kammaren af herr *A. Bellinder* väckt motion (nr 37) har föreslagits, att Riksdagen ville besluta, att adjunkten vid Lidköpings realskola Herman Bäck må förklaras från och med år 1911 uppflyttad i andra lönegraden för adjunkter.

Till stöd för detta förslag anföres i motionen följande:

»Adjunkten vid realskolan i Lidköping Herman Bäck har efter med vackra betyg vid Uppsala universitet aflagd filosofie kandidatexamen och i Stockholm med mycket goda vitsord under läsåret 1901—1902 genomgånget profår oafbrutet tjänstgjort vid läroverk. Då han sökte uppflyttning i andra lönegraden som adjunkt från den 1 januari 1911, hade han 17 undervisningsterminer, af hvilka 2 vid Göteborgs högre samskola, som då ej ännu hade dimissionsrätt, och 15 vid statens läroverk.

Men enär enligt gällande lag hans lönetursrätt först började med kalenderåret 1903 och sedan afbröts först genom tjänstgöringen vid Göteborgs högre samskola höstterminen 1904 och sedan genom kungl. förordningen af den 27 augusti 1904, så att han, fastän han åter från höstterminen 1905 hade anställning vid statens läroverk, ej ånyo inträdde i lönetursrätt, förrän han den 1 september 1907 tillträdde sin nuvarande adjunktsplats på ordinarie stat, kunde han för den sökta uppflyttningen

af de 17 nämnda läseterminerna blott få räkna sig till godo 10. Detta skulle ju varit tillräckligt för uppflyttning i högre lönegrad, om det ej kommit att fattas 5 dagar i en af dessa terminer på det sätt, att höstterminen 1907 vid högre allmänna läroverket i Norrköping, där han då tjänstgjorde som *extra ordinarie* adjunkt, började den 27 augusti, under det Bäck, såsom förut nämnts, den 1 september 1907 tillträdde sin plats som ordinarie adjunkt. Då de 5 dagarna 27—31 augusti 1907 frånräknades vid den sökta uppflyttningen i högre lönegrad, så uppfyllde Bäck ej bokstafligen villkoret om 10 hela till lönetur berättigande läseterminer. Hans ansökan blef därför afslagen.

Därpå ingick adjunkten Bäck till Kungl. Maj:t med en underdånig framställning om uppflyttning i andra lönegraden från den 1 januari 1911. Denna tillstyrktes af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk under förklaring, »att öfverstyrelsen ej kunde undgå att finna sökandens belägenhet synnerligen behjärtansvärd, och att beträffande det prejudikat, som kunde uppstå genom bifall till ifrågavarande framställning, öfverstyrelsen anser det mindre betänkligt med hänsyn dels därtill, att under öfverstyrelsens nu sexåriga befattning med lärares uppflyttning i lönegrad knappast något likartadt fall af så ömmande beskaffenhet förut inträffat, dels ock därtill att dylika gränsfall, på grund af den så kallade extra ordinarie löneturs-rättens upphörande, för framtiden torde bli än sällsyntare».

Kungl. Maj:t afslog emellertid Bäcks underdåniga ansökan utan angifvande af orsaken därtill, men antagligen af den anledning, att kungl. statskontoret i sitt i ärendet afgifna underdåniga utlåtande, såsom af bilagda transsumt framgår, yttrat, »att en sådan uppflyttning icke lärer ifrågakomma med mindre än att Riksdagens medgifvande därtill inhämtas».

Sålunda synas vederbörande i sak gifva Bäck rätt, men ändock ansett sig böra följa lagens föreskrift i dess fulla stränghet. Härom torde dock med skäl kunna sägas: »Summum jus, summa injuria». Om nämligen äfven det hopp adjunkten Bäck sätter till Riksdagen, att den skall tolka föreskrifterna om löneturs rätt mindre strängt, skulle slå fel, så kommer han genom ett års försenad uppflyttning till hvarje ny lönegrad att förlora 500 kronor hvar gång eller tillsammans 2,000 kronor eller han skulle med andra ord få plikta för hvar och en af de 5 dagar, han ej för lönetur fått medräkna, med 400 kronor. Hvad detta i ekonomiskt afseende betyder för en man, hvilken som Bäck utgått från ett fattigt hem och sedan genom en oerhörd flit och stora försakelser dragit sig själf fram genom läroverk och universitet och nu som gift har en stor familj att försörja, kan man lätteligen föreställa sig.»

Utskottet, som visserligen anser billighetsskäl tala för att Bäck icke genom den omständigheten, att fem dagar fattades i den tid, som eljest skolat berättiga honom till uppflyttning från och med år 1911 i andra lönegraden, må komma i den ur synpunkten af framtida lönetursrätt ogynnsamma ställning, som erhållande af lön i nämnda lönegrad först från och med år 1912 skulle för honom medföra, kan likväl icke af principiella skäl biträda ett förslag om rätt till uppbärande af lön i högre lönegrad för redan förfluten tid. Däremot synes all skälig hänsyn hafva blifvit tagen, om Bäck berättigas att från och med år 1916 uppbära lön i tredje lönegraden; och får utskottet förty hemställa, Utskottets yttrande.

att Riksdagen må för sin del förklara adjunkten vid realskolan i Lidköping Herman Bäck, därest han vid ingången af år 1916 kvarstår i adjunktstjänst vid allmänt läroverk och i öfrigt uppfyller villkoren för uppflyttning i högre lönegrad, berättigad att från och med nämnda tidpunkt åtnjuta lön i tredje lönegraden.

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att öka anslaget till arfvoden åt skolläkare vid de allmänna läroverken från dess nuvarande belopp, 9,550 kronor, till 9,600 kronor, eller med 50 kronor. Arfvoden åt skolläkare. [33.]

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 133—135) till stöd för framställningen anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må öka anslaget till arfvoden åt skolläkare vid de allmänna läroverken från dess nuvarande belopp, 9,550 kronor, till 9,600 kronor, eller med 50 kronor.

Under förutsättning att hvad under punkterna 32, 33, 35 och 38 föreslagits varder af Riksdagen bifallet, kommer härigenom att orsakas en ökning af reservationsanslaget till de allmänna läroverken med tillhopa 55,600 kronor, eller från 5,732,578 kronor till 5,788,178 kronor.

Högre lärarinneseminariot.

Stat för högre lärarinneseminariet. [34.]

39:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att dels fastställa den af departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda staten för högre lärarinneseminariet samt förty minska det för denna läroanstalt uppförda anslaget från dess nuvarande belopp, 77,250 kronor, till 76,350 kronor, alltså med 900 kronor,

dels förklara, att en i staten upptagen ny ämneslärarinnetjänst ej må inrättas, förr än vederbörande innehafvare af en i staten hittills upptagen adjunktsbefattning upphört att uppbära aflöning såsom adjunkt vid seminariet,

dels medgifva, att den rektorn vid seminariet, därest fri bostad ej af honom åtnjutes, tillkommande hyresersättningen må utgå med 2,000 kronor årligen.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 135—151 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Sedan 1909—1911 års Riksdagar fastställt öfvergångsstater för högre lärarinneseminariet, har Kungl. Maj:t nu, då den af 1909 års Riksdag beslutade nya organisationen af seminariet beräknas blifva fullständigt genomförd med ingången af läsåret 1912—1913, framlagt förslag till normalstat för läroanstalten, slutande å ett belopp af 76,350 kronor, eller 250 kronor mera än slutsumman å den vid 1909 års riksdag beräknade normalstaten. Höjningen har sin grund däri att 1911 års Riksdag på Kungl. Maj:ts förslag ökade eldarens arfvode från det ursprungligen afsedda beloppet 500 kronor till 750 kronor, eller med 250 kronor. I förhållande till 1912 års öfvergångsstat å 77,250 kronor utvisar det nu föreliggande förslaget till normalstat en minskning af 900 kronor, beroende därpå, att i öfvergångsstaten varit uppförd en adjunkstjänst med lön å 3,000 kronor, hvilken tjänst emellertid är afsedd att med den nuvarande innehafvarens afgång indragas och ersättas med en ämneslärarinnetjänst med lön å 2,100 kronor. Detta beräknas komma att äga rum under år 1913, och har det därför ansetts lämpligt att berörda adjunktstjänst redan nu afföres och ämneslärarinnetjänsten upptages i staten. För aflönande af bemälde adjunkt under den del af år 1913, som han kommer att i tjänsten kvarstå, äskas af Kungl. Maj:t medel å allmänna indragningsstaten.

Hvad sålunda i afseende å läroanstaltens stat föreslagits, har ej gifvit utskottet anledning till erinran. Däremot anser utskottet icke tillräckliga skäl förebragta för förslaget om höjning af rektors hyreseresättning

från honom nu tillkommande 1,700 kronor till 2,000 kronor och kan sålunda icke biträda framställningen i denna del.

Kungl. Maj:t har vidare, på sätt inhämtas af punkt 131 här nedan, föreslagit Riksdagen

att för högre lärarinneseminariet på extra stat för år 1913 anvisa:

till uppehållande af hushållsskolans verksamhet	kronor	8,500: —
» stipendier	»	1,000: —
» expenser	»	2,000: —
» arfvoden åt extra lärarinnor och timlärare m. m.	»	11,000: —
» förhyrande af lokal för normalskolans lägsta klasser	»	3,000: —
» uppehållande af den valfria fjärde årskursen	»	3,000: —
» förhyrande af lokaler för undervisning i biologi och teckning	»	3,000: —
» undervisning i träslöjd	»	300: —
» inköp af materiell för undervisningen i biologi och fysik, återstoden af redan beviljadt anslag å 6,600 kronor	»	3,300: —

eller tillhopa 35,100 kronor.

För år 1912 är på extra stat för seminariet anvisadt ett belopp af tillhopa 27,900 kronor eller sålunda 7,200 kronor mindre än det nu äskade, beloppet. Skillnaden uppkommer därigenom, att nu äskas dels förhöjning i anslaget till uppehållande af hushållsskolans verksamhet, för närvarande 6,200 kronor, med 2,300 kronor och i anslaget till arfvoden åt extra lärarinnor och till lärare m. m., nu 9,100 kronor, med 1,900 kronor, dels ock nya anslag, till stipendier 1,000 konor och till expenser 2,000 kronor.

Beträffande de äskade förhöjningarna i de båda förstberörda anslagen har utskottet funnit utredningen i denna del af ärendet gifva vid handen, att de äro af behofvet påkallade och har sålunda intet att mot desamma erinra, liksom utskottet ej heller funnit anledning till anmärkning mot öfriga af de redan för innevarande år å extra stat uppförda beloppen.

Hvad angår det till stipendier åt eleverna äskade beloppet 1,000 kronor, har öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk i sitt i ärendet afgifna utlåtande framhållit, att, då tilloppet af elever till högre lärarinneseminariet och de enskilda lärarinneseminarierna för närvarande syntes vara normalt och några särskilda åtgärder från statens sida för ökande af tillströmningen således icke vore erforderliga, ett högre belopp än 500 kronor utöfver det å ordinarie stat till stipendier anvisade beloppet likaledes 500 kronor, icke syntes behöfva för ändamålet å extra stat beviljas.

Vid sådant förhållande vill det synas utskottet som om det nu ifrågavarande beloppet skulle utan olägenhet kunna begränsas till 750 kronor.

Vidkommande slutligen det för expenser äskade beloppet, 2,000 kronor, synas åtskilliga af de af rektor, enligt hvad af statsrådsprotokollet (sid. 148) inhämtas, beräknade utgifter af ifrågavarande slag, såsom för renhållning, städning, tamburvakt m. m., inköp och underhåll af böcker och materiell samt diverse utgifter, vara så högt tilltagna, att en väsentlig begränsning i desamma bör kunna åstadkommas och det för ändamålet erforderliga beloppet nedsättas till 1,000 kronor.

I anledning af nu föreliggande framställning får utskottet, som i punkten 131 här nedan afgifver förslag beträffande anslagen å extra stat, hemställa,

I) att Riksdagen må

a) fastställa följande stat för högre lärarinneseminariet:

Rektor, arfvode	kronor	2,000: —
10 lektorer, lön och tjänstgöringspenningar, 4,000 kronor för hvar	»	40,000: —
9 ämneslärarinnor, d:o d:o, 2,100 kronor för hvar	»	18,900: —
1 biträdande ämneslärarinna, arfvode	»	1,800: —
3 biträdande ämneslärarinnor, arfvoden å 1,500 kronor för hvar	»	4,500: —
1 lärare eller lärarinna i teckning, lön	»	1,800: —
1 dito dito i musik, dito	»	1,200: —
1 dito dito i gymnastik, dito	»	1,200: —
1 lärarinna i handarbete, dito	»	1,500: —
Rektors skrifbiträde, arfvode	»	500: —
Bibliotekarie, dito	»	400: —
Läkare, d:o	»	500: —
Vaktmästare, tillika portvakt, jämte fri bostad, lön 600 kronor, arfvode 200 kronor	»	800: —
Eldare, arfvode	»	750: —
Stipendier	»	500: —
Summa	kronor	76,350: —

samt förty minska det för denna läroanstalt uppförda anslaget från dess nuvarande belopp, 77,250 kronor, till 76,350 kronor, alltså med 900 kronor,

b) förklara, att en i staten upptagen ny ämneslärarinnetjänst ej må inrättas, förr än vederbörande innehafvare af en i staten hittills upptagen adjunktsbefattning upphört att uppbära aflöning såsom adjunkt vid seminariet;

II) att Kungl. Maj:ts förslag, att den rektorn vid seminariet, därest fri bostad ej af honom åtnjutes, tillkommande hyresersättning må utgå med ett till 2,000 kronor årligen höjdt belopp, icke må af Riksdagen bifallas.

Enskilda läroanstalter.

Enskilda mellanskolor. [35.]

40:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att höja anslaget till enskilda mellanskolor från dess nuvarande belopp, 60,000 kronor, till 70,000 kronor, eller med 10,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 152—161 i statsrådsprotokollet.

Då treårsperioden 1910—1912, för hvilken enligt 1909 års Riksdags beslut och Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 oktober samma år understöd första gången utdelats från reservationsanslaget till enskilda läroanstalter, för närvarande i riksstaten uppfördt med 575,000 kronor, vid innevarande års slut utgår, hafva de i nämnda reservationsanslag ingående fyra olika underanslagen — till enskilda mellanskolor, till högre flickskolor, till högre goss- och samskolor, samt till enskilda lärarinneseminarier — underkastats granskning till utrönande, huruvida någon förhöjning af desamma borde ifrågasättas. Denna granskning har beträffande anslaget till enskilda mellanskolor gifvit till resultat, att, då icke obetydliga belopp måst tillgripas från besparingarna å andra i det gemensamma reservationsanslaget ingående anslag för att kunna tilldela understöd åt däraf förtjänta enskilda mellanskolor, trots det å de flesta håll gjorts reduktioner å de af vederbörande begärda understödsbeloppen, en höjning af anslaget, nu 60,000 kronor, med 10,000 kronor vore erforderlig. Utskottet, som funnit behofvet af den begärda anslagsökningen ådagalagdt, får alltså hemställa,

att Riksdagen må höja anslaget till enskilda mellanskolor från dess nuvarande belopp, 60,000 kronor till 70,000 kronor, eller med 10,000 kronor.

Högre flickskolor.
[36.]

41:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att höja anslaget till högre flickskolor från dess nuvarande belopp, 375,000 kronor, till 400,000 kronor eller med 25,000 kronor.

Utredningen i ärendet innefattas å sid. 161—165 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta, den ena inom Första kammaren (nr 38) af herr *F. Söderbergh* och den andra inom Andra kammaren (nr 168) af herr *P. O. Lundell* m. fl., däruti, i den del, som berör nu förevarande ärende, föreslagits, att Riksdagen ville för sin del besluta, att i kungörelsen af 29 okt. 1909 angående statsunderstöd åt enskilda läroanstalter m. m. första stycket af p. D 7 må i slutet erhålla följande lydelse: »hvarjämte skolan må kunna erhålla ett särskildt understöd till undervisning i huslig ekonomi ej öfverstigande 1,000 kronor samt, därest skolan utöfver det bestämda antalet årsklasser har en öfverbyggnad med teoretisk och praktisk undervisning i för kvinnans verksamhet inom familj och hem särskildt viktiga ämnen, ytterligare 1,000 kronor».

Beträffande de till stöd för detta förslag anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Vidkommande först Kungl. Maj:ts förslag om förhöjning af ifrågavarande anslag har utskottet, då erfarenheten angående efterfrågan af understöd från detsamma för treårsperioden 1910—1912 gifver vid handen, att anslagsökningen icke är större än hvad af behofvet påkallas, icke funnit något att emot framställningen erinra.

Hvad angår motionärernas förslag om understöd å 1,000 kronor för högre flickskola, som utöfver det bestämda antalet årsklasser anordnar en kurs i för kvinnans verksamhet inom familj och hem särskildt viktiga ämnen, är utskottet visserligen ense med motionärerna därutinnan, att kunskap i berörda ämnen måste tillmätas synnerligen stor betydelse, samt anser förty motionens syfte beaktansvärdt. Motionerna kunna dock icke anses lämna den fullständiga utredning i ämnet, som är en nödvändig förutsättning för ett beslut i föreslagen riktning. Särskildt vill utskottet erinra därom, att i afseende å kostnadsfrågan endast förekommer motionärernas uttalade förmodan, att någon förhöjning i anslaget utöfver den af Kungl. Maj:t föreslagna icke för den närmaste tiden vore behöflig. På grund häraf kan utskottet, som emellertid anser frågan förtjänt af en dylik närmare utredning, icke tillstyrka motionärernas förslag.

Med afseende å hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

a) att Riksdagen må höja anslaget till högre flickskolor från dess nuvarande belopp, 375,000 kronor, till 400,000 kronor eller med 25,000 kronor.

b) att herr Söderberghs samt herr Lundells m. fl. ofvannämnda motioner i nu förevarande delar icke må vinna Riksdagens bifall.

Högre goss- och samskolor. [37.]

42:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen dels höja anslaget till högre goss- och samskolor från dess nuvarande belopp, 120,000 kronor, till 170,000 kronor eller med 50,000 kronor,

dels ock, med ändring af punkt 5 i de af Riksdagen godkända särskilda bestämmelserna i fråga om anslaget till högre goss- och samskolor samt med infogande af en ny punkt 6 i dessa bestämmelser, föreskrifva, att nämnda punkter 5 och 6 skola hafva följande lydelse:

5. Statsunderstödet till högre gosskola eller högre samskola må kunna utgå, för år räknadt, för det skolstadium, som i afseende på undervisningens mål motsvarar realskolan, med högst 9,000 kronor och för det skolstadium, som i nämnda afseende motsvarar gymnasiet, med högst 6,000 kronor, hvarjämte särskildt understöd må kunna tillkomma dels, enligt de närmare föreskrifter, Kungl. Maj:t äger meddela, läroverk, som i större omfattning anlitar manliga lärarkrafter, dels ock, på sätt i punkt 6 närmare angifves, läroverk, som uppehåller på ändamålsenligt sätt anordnad undervisning i särskildt praktiska ämnen.

6. Understödet för undervisning i sådana praktiska ämnen må kunna under de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t äger fastställa, för hvart läroverk utgå dels för undervisning i huslig ekonomi med högst 1,500 kronor för år på det sätt, att högst 600 kronor utgå för kurs i ämnet, omfattande *en* lärjungegrupp, samt, intill nyss angifna maximibelopp, med ytterligare högst 300 kronor för hvarje därutöfver tillkommande lärjungegrupp, dels ock för undervisning i slöjd eller därmed jämförligt annat praktiskt arbete med högst 2,000 kronor för år, under iakttagande, att för hvarje arbetsafdelning om femton lärjungar beräknas ett belopp af högst 150 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 165—184 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft de under punkt 41 här ofvan omförmälda, af herr *F. Söderbergh* och herr *P. O. Lundell* m. fl. väckta motionerna (nr 38 i Första kammaren och nr 168 i Andra kammaren) i de delar, som beröra nu förevarande ämne. I detta

afseende föreslå motionärerna, att Riksdagen ville för sin del besluta, att i kungl. kungörelsen den 29 oktober 1909 angående statsunderstöd åt enskilda läroanstalter m. m. p. E 5 må, med anslutning till den formulering, som gifvits åt samma punkt i årets statsverksproposition under 8:e hufvudtiteln p. 37, s. 185, i slutet erhålla följande lydelse: »hvarjämte särskildt understöd må kunna tillkomma dels, enligt de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t äger meddela, läroverk, som i större omfattning anlitar manliga lärarkrafter, dels samskola, som bredvid gymnasiet äger en särskildt för flickor afsedd linje, motsvarande flickskolornas två öfversta klasser, och utöfver dem en öfverbyggnad med teoretisk och praktisk undervisning i för kvinnans verksamhet inom familj och hem särskildt viktiga ämnen, intill ett belopp af 2,000 kronor, dels ock, på sätt p. 6 närmare angifver, läroverk, som uppehåller på ändamålsenligt sätt anordnad undervisning i särskildt praktiska ämnen.

Beträffande de till stöd för förslaget anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Af den af Kungl. Maj:t äskade anslagsförhöjningen, 50,000 kronor, hafva beräknats för undervisningens behof i allmänhet vid ifrågavarande läroverk 10,000 kronor, till understöd för anlitande i större omfattning af manliga lärarkrafter 25,000 kronor och för undervisning i praktiska ämnen 15,000 kronor. Beträffande den förstnämnda af dessa poster gifver utredningen i ärendet vid handen, att densamma icke är större än af behofvet påkallas för att de skolor, som äro berättigade till understöd från förevarande anslag, skola kunna erhålla sådant till skäligt belopp. Likaledes har utskottet ej funnit anledning till erinran mot det för aflönande af manliga lärarkrafter beräknade beloppet 25,000 kronor. I afseende å denna del af anslaget är af Kungl. Maj:t föreslagen den förändring i gällande bestämmelser angående understödets belopp, att stadgandet, att maximibeloppet för skola utgör 2,000 kronor, skulle bortfalla och åt Kungl. Maj:t öfverlämnas att utfärda närmare föreskrifter i ämnet. Lika med öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk och departementschefen finner utskottet en dylik förändring praktisk och af omständigheterna påkallad, hvadan utskottet tillstyrker framställningen i denna del. Slutligen har beräknats ett belopp af 15,000 kronor för undervisning i särskildt praktiska ämnen. Att understöd för dylik undervisning beredes kan utskottet icke finna annat än välbetänkt, och då utskottet icke haft anledning till anmärkning mot vare sig det för ändamålet beräknade beloppet eller de för understödets utgående föreslagna grunder, får utskottet jämväl biträda denna del af Kungl. Maj:ts förslag.

Beträffande ofvanberörda motioner får utskottet, under hänvisning till hvad utskottet under punkt 41 här ofvan, angående där behandlade del af samma motioner anfört och hemställt, afstyrka bifall till nu förevarande delar af desamma.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) höja anslaget till högre goss- och samskolor från dess nuvarande belopp, 120,000 kronor, till 170,000 kronor, eller med 50,000 kronor,

b) med afslag å herr Söderbergs samt herr Lundells m. fl. ofvan berörda motioner i nu förevarande delar, för så vidt samma motioner skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, med ändring af punkt 5 i de af Riksdagen godkända särskilda bestämmelserna i fråga om anslaget till högre goss- och samskolor samt med infogande af en ny punkt 6 i dessa bestämmelser, föreskrifva, att nämnda punkter 5 och 6 skola hafva följande lydelse:

5. Statsunderstödet till högre gosskola eller högre samskola må kunna utgå, för år räknadt, för det skolstadium, som i afseende på undervisningens mål motsvarar realskolan, med högst 9,000 kronor och för det skolstadium, som i nämnda afseende motsvarar gymnasiet, med högst 6,000 kronor, hvarjämte särskildt understöd må kunna tillkomma dels, enligt de närmare föreskrifter Kungl. Maj:t äger meddela, läroverk, som i större omfattning anlitar manliga lärarkrafter, dels ock, på sätt i punkt 6 närmare angifves, läroverk, som uppehåller på ändamålsenligt sätt anordnad undervisning i särskildt praktiska ämnen.

6. Understödet för undervisning i sådana praktiska ämnen må kunna under de villkor i öfrigt, Kungl. Maj:t äger fastställa, för hvart läroverk utgå dels för undervisning i huslig ekonomi med högst 1,500 kronor för år på det sätt, att högst 600 kronor utgå för kurs i ämnet, omfattande *en* lärjungegrupp, samt, intill nyss angifna maximibelopp, med ytterligare högst 300 kronor för hvarje därutöfver tillkommande lärjungegrupp, dels ock för

undervisning i slöjd eller därmed jämförligt annat praktiskt arbete med högst 2,000 kronor för år, under iakttagande, att för hvarje arbetsafdelning om femton lärjungar beräknas ett belopp af högst 150 kronor.

Enskilda lararinneeminarier. [38.]

43:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen dels föreskrifva, att punkten 6 i de af Riksdagen godkända särskilda bestämmelserna i fråga om anslaget till enskilda lararinneseminarier skall hafva följande ändrade lydelse:

6. Statsunderstöd till enskildt lararinneseminarium må kunna utgå för år räknadt, med högst 3,000 kronor för hvarje läsafdelning,

dels ock höja anslaget till enskilda lararinneseminarier från dess nuvarande belopp, 20,000 kronor, till 36,000 kronor eller med 16,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 185—195 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Af hvad till stöd för den föreslagna anslagshöjningen i ärendet förekommer, finner utskottet till fullo framgå, att, därest de enskilda lararinneseminarierna skola allt fortfarande på ett tillfredsställande sätt kunna fylla den viktiga plats inom vårt undervisningsväsen, som de otvifvelaktigt för närvarande intaga, det erfordras ett väsentligt kraftigare understöd från statens sida till ifrågavarande seminarier än hvad som med nu gällande bestämmelser i ämnet och för ändamålet anvisadt anslag kan dem beredas.

I sådant hänseende har af Kungl. Maj:t nu föreslagits, att maximiunderstödet till hvarje läsafdelning må höjas från nuvarande 1,500 kronor till 3,000 kronor och det för ändamålet anvisade anslaget, nu 20,000 kronor, däraf 2,000 kronor icke behöft tagas i anspråk, med en beräkning af fyra till understöd berättigade seminarier, hvartdera med tre afdelningar, sålunda höjas till 36,000 kronor. Ehuru utskottet, såsom ofvan antydts, vill förorda en betydlig förhöjning af de nu utgående understöden, kan utskottet dock icke undgå att finna de sålunda föreslagna beloppen väl högt tilltagna. Utskottet vill i sådant afseende erinra, att öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk föreslagit anslag för ändamålet till belopp af tillhopa 34,000 kronor, och synes det utskottet som om genom beviljande af detta anslagsbelopp, förhöjdt med 200 kronor för afrundning af de för läsafdelning utgående maximiunderstöden, all skälig hänsyn till seminariernas intresse skulle blifva tagen. Därest sålunda 34,200 kronor anvisas, bör enligt ofvan angifna beräkningsgrund, berörda maximiunderstöd för läsafdelning bestämmas till 2,850 kronor, hvarigenom hvarje seminarium kan erhålla ett understöd af högst 8,550 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) föreskrifva, att punkten 6 i de af Riksdagen godkända särskilda bestämmelserna i fråga om anslaget till enskilda lärarinneseminarier skall hafva följande ändrade lydelse:

6. Statsunderstöd till enskildt lärarinneseminarium må kunna utgå, för år räknadt, med högst 2,850 kronor för hvarje läsafdeluing,

b) höja anslaget till enskilda lärarinneseminarier från dess nuvarande belopp, 20,000 kronor, till 34,200 kronor eller med 14,200 kronor.

Vid bifall till hvad under punkteroa 40—43 föreslagits kommer reservationsanslaget till de enskilda läroanstalterna, nu 575,000 kronor, att ökas med tillhopa 99,200 kronor, eller till 674,200 kronor samt sammanlagda beloppet af sagda reservationsanslag och förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, 190,000 kronor, att uppgå till 864,200 kronor.

Folkundervisningen.

Höjning af anslag till materiell m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping.

[39.]

44:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för beredande af ökadt anslag till materiell, ved och ljus m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping, höja anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med 1,475 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 196—205 i statsrådsprotokollet.

Sedan redan för år 1910 brist yppat sig i seminariets i Linköping materiellanslag samt Kungl. Maj:t till täckande af denna brist förskottsvis af under händer hafvande medel anvisat ett belopp af 900 kronor, har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag om beviljande af medel dels till täckande af beräknad brist i nämnda anslag för år 1911, 725 kronor, dels till höjning af anslaget från och med år 1912 med 1,475 kronor dels ock till inköp af viss undervisningsmateriell, 2,700 kronor. Af dessa belopp äskas anslagshöjningen för år 1913 och följande år på ordinarie stat samt de öfriga beloppen, tillhopa 4,900 kronor, på sätt inhämtas af punkt 138 här nedan, på extra stat för år 1913. Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot hvad sålunda föreslagits, får alltså i anledning af den nu föreliggande framställningen hemställa,

att Riksdagen må för beredande af ökadt anslag till materiell, ved och ljus m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping höja anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med 1,475 kronor.

Anslag för tillfälliga behof vid folkskoleseminarierna. [40.]

45:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att, för beredande af tillgång till bestridande af kostnader för förekommande tillfälliga behof vid rikets folkskoleseminarier, höja anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med 15,000 kronor.

På grund af hvad till stöd för framställningen i statsrådsprotokollet (sid. 205 och 206) anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af tillgång till bestridande af kostnader för förekommande tillfälliga behof vid rikets folkskoleseminarier höja anslaget till seminarier för folkskollärares bildande med 15,000 kronor.

Vid bifall till hvad under punkterna 44 och 45 föreslagits kommer anslaget till seminarier för folkskollärares bildande att höjas från sitt nuvarande belopp, 600,690 kronor, med 16,475 kronor till 617,165 kronor samt reservationsanslaget till folkundervisningen, nu 774,940 kronor, att uppgå till 791,415 kronor.

Höjning af förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor. [41.]

46:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från 10,650,000 kronor till 11,200,000 kronor med 550,000 kronor.

Rörande den i ärendet förebragta utredningen får utskottet hänvisa till sid. 207 och 208 i statsrådsprotokollet.

Vid behandlingen af detta ärende har det icke undgått utskottets uppmärksamhet, att Kungl. Maj:t föreslagit höjande af detta anslag efter delvis andra grunder än de förut i allmänhet använda. Vid uppgörande af tidigare statsregleringar har vid fråga om höjande af förslagsanslag med anledning af att å desamma under en följd af år uppkommit brist, i regeln den grundsats följts, att till utgångspunkt vid beräknandet af den erforderliga ökningen tagits utgifterna å anslaget, sådana dessa framgått af senast verkställda riksboksslut. I 1913 års stat skulle enligt dessa grundsatser nu förevarande förslagsanslag höjts med ett belopp, som svarade emot de faktiska utgifterna under år 1910. Emellertid har detta sätt att beräkna höjning af förslagsanslag, särskildt för ändamål, som utmärkas af en liflig utveckling, gifvetvis måst medföra stora olägenheter. Gång efter annan

har så väl af Riksdagen som af Riksdagens revisorer anmärkningar framställts däröfver, att förslagsanslagen så högst väsentligt öfverskridits, hvilket i sin ordning berott därpå, att ifrågavarande anslag icke beräknats med hänsyn till de sannolika behofven under budgetsåret utan efter den faktiska åtgången under ett år, som ligger tre år bakom det, för hvilket statsregleringen uppgöres. Då det måste anses som bäst öfverensstämmande med grundsatsen om en försiktig och klok statshushållning, att man vid budgetens uppgörande räknar med utgifterna, sådana de sannolikast komma att blifva under budgetsåret, har utskottet med tillfredsställelse funnit, att departementschefen i sin framställning om höjande af nu förevarande förslagsanslag följt dessa riktigare grundsatser, och då utskottet intet haft att erinra mot den summa, hvartill höjningen föreslagits, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må höja förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från 10,650,000 kronor med 550,000 kronor eller till 11,200,000 kronor.

Höjning af understöden till folkhögskolor m. m. [42.]

47:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att *dels* medgifva, att af förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor må såsom understöd åt sådana i verksamhet varande folkhögskolor i riket, som visat sig gagneliga och af Kungl. Maj:t pröfvas vara i behof af dylikt understöd, utgå

a) till folkhögskola, som pågår minst 20 veckor, högst 4,500 kronor;

b) till kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor, högst 2,700 kronor;

c) till kvinnlig kurs, som pågår samtidigt med manlig folkhögskola under minst 20 veckor och med särskild undervisning i de ämnen, där sådant erfordras, högst 2,700 kronor;

d) till en andra årskurs vid folkhögskola, som åtnjuter statsunderstöd till sin första årskurs, högst 2,500 kronor vid manlig folkhögskola och 1,500 kronor vid kvinnlig folkhögskola, dock under förutsättning att antalet elever i andra årskursen uppgår till minst fjärdedelen af medeltalet elever i motsvarande första årskursen under närmast föregående femårsperiod eller vid nyinrättad skola för den tid skolan varit i verksamhet; samt därjämte

e) till anordnande af parallellafdelning vid folkhögskola, då sådant pröfvas vara vid undervisningen i öfningsämnena oundgängligen erforderligt, extra anslag af högst 1,500 kronor till manlig kurs och 1,000 kronor till kvinnlig kurs;

allt under villkor

att styrelsen erhållit delaktighet i för lärarna afsedd pensionsanstalt för såväl föreståndaren som ytterligare en lärare vid hvarje folkhögskola,

att landsting, kommuner eller enskilda hvar för sig eller gemensamt till vederbörande skola eller kurs lämna bidrag, hvilka, inberäknadt skolafgifter, sammanlagdt uppgå till minst lika belopp som det, hvarmed statsbidraget öfverskjuter 2,000 kronor för manlig kurs och 1,000 kronor för kvinnlig kurs,

att innan anslag första gången beviljas åt folkhögskola, dennas behöflighet skall vara vitsordad af vederbörande landsting,

att vederbörande skolor skola vara underkastade de närmare bestämmelser angående skolornas inspektion samt lärarnas pensionering, antagande och entledigande, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, samt

att berättelse öfver skolans eller kursens verksamhet årligen af skolstyrelsen ingifves såväl till Kungl. Maj:t som till vederbörande landsting;

dels medgifva, att af förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor må utgå ett belopp af högst 4,000 kronor årligen till arfvode åt en af Kungl. Maj:t för viss tid tillsatt inspektör öfver folkhögskolorna i riket;

dels höja förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor från dess nuvarande belopp, 220,000 kronor, till 353,000 kronor med 133,000 kronor;

dels ock höja anslaget till stipendier åt elever vid folkhögskolor från dess nuvarande belopp, 35,000 kronor, till 80,000 kronor med 45,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 208—229 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft två inom Andra kammaren väckta motioner, den ena (nr 31) af herr *R. Sandler*, däri föreslagits att Riksdagen måtte besluta, att till kvinnlig kurs, som pågår samtidigt med manlig folkhögskola under minst 20 veckor med särskild undervisning i de ämnen, där sådant erfordras, må kunna beviljas högst 3,500 kronor;

och den andra (nr 86) af herr *O. Lundgren*, som hemställt, att Riksdagen, med bifall i öfrigt till Kungl. Maj:ts förevarande framställning, måtte angående densamma besluta sådan förändring,

att anslaget till stipendier uppföres som förslagsanslag med det af Kungl. Maj:t beräknade beloppet att utgå efter normen 125 kronor för obemedlad och 75 kronor för mindre bemedlad lärjunge vid kurs, som pågår minst 20 vecker, samt 75 kronor för obemedlad och 45 kronor för mindre bemedlad lärjunge vid kurs, som pågår minst 12 veckor;

att innan anslag första gången beviljas åt folkhögskola, dennas behöflighet skall hafva vitsordats af vederbörande landsting eller ock att

Kungl. Maj:t efter hörande af folkhögskoleinspektören funnit skolan varit till allmänt gagn, och

att i bestämmelserna om anslag till andra årskurs och till parallellafdelning uttrycken manlig och kvinnlig folkhögskola (resp. manlig och kvinnlig kurs) utbytas mot i förra fallet »folkhögskola, som pågår minst 20 veckor», i senare fallet »kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor».

I afseende å de till stöd för förstnämnda motion anförda skäl tillåter sig utskottet hänvisa till motionen. Motiveringen till de i sistberörda motion framställda förslag är af följande lydelse:

»Vid regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel har Kungl. Maj:t äskat förhöjning i anslaget å ordinarie stat till folkhögskolorna med förändring samtidigt såväl af grunderna för dessa anslags utgående som af villkoren för deras erhållande.

I denna Kungl. Maj:ts proposition synas alla rättmätiga kraf och önskemål, som folkhögskolans lärare och målsmän under senare åren framställt, ha rönt det allra största tillmötesgående. Föga eller intet torde därför från deras sida för närvarande i denna sak vara att tillägga, särskildt om man frångår önskvärdheten af den svenska folkhögskolans likformighet med den danska och förnämligast tager sikte på den riktning, vår egen folkhögskoleverksamhet redan fått. Likväl torde nedanstående tillägg och ändringsförslag vara väl värda ett beaktande.

I Kungl. Maj:ts proposition äskas en betydlig höjning af anslaget till obemedlade och mindre bemedlade elever, beräknadt efter normen 125 kronor för obemedlad och 75 kronor för mindre bemedlad lärjunge vid kurs, som pågår minst 20 veckor, samt 75 kronor för obemedlad och 45 kronor för mindre bemedlad lärjunge vid kurs, som pågår minst 12 veckor. Det vore emellertid synnerligen önskvärdt, att detta anslag uppfördes såsom förslagsanslag. Därest icke beloppet år för år höjes, skulle det nämligen med den regelbundna tillväxt i folkhögskolornas lärjungeantal, som hittills ägt rum och som i än högre grad bör vara att förvänta i framtiden, därest Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag vinner Riksdagens bifall, icke dröja länge förrän de belopp, som vore att utanordna, komme att betydligt understiga de från början beräknade.

Under tiden 1906—1911 sjönk stipendiernas medelbelopp för manlig obemedlad folkhögskoleelev från 50 kronor till 44 kronor eller med 12 % och för kvinnlig elev från 40 till 26 kronor eller med 35 %. Om man med ledning af dessa siffror räknar med en genomsnittlig minskning af 25 % under närmaste lika långa tidsperiod, så skulle efter nya sex år de

125 kronorna snart ha reducerats till mindre än 100 kronor och de 75 kronorna till mindre än 60 kronor.

En så pass snabb minskning kan icke annat än menligt inverka på lärjungerekryteringen från de fattigaste klasserna, som mest äro i behof af ökade bildningsmöjligheter och därmed sålunda också på det sociala värdet af folkhögskolans gärning.

Äfven om tätare återkommande höjningar i det fasta anslaget finge förväntas, måste tillkomsten af nya skolor dock medföra den olägenheten, att antingen de nyare skolornas fattiga elever icke kunde komma i åtnjutande af stipendier eller att dessa skulle behöfva reduceras för hela den obemedlade lärjungestocken vid landets samtliga folkhögskolor. Stipendieanslaget synes därför lika väl som själfva folkhögskoleanslaget böra utgå såsom förslagsanslag. Ty då Kungl. Maj:t på så sätt erhåller möjlighet att ekonomiskt stödja en nystartad skolas drift, vore det väl också välbetänkt att från början göra verksamheten så fruktbringande som möjligt genom att skolans besökande af obemedlade elever kraftigt understöddes.

Bland de villkor, som föreslås att gälla för statsunderstöd till folkhögskolorna, märkas bland andra:

Att, innan anslag första gången beviljas åt folkhögskola, dennas behöflighet skall varda vitsordad af vederbörande landsting.

Mot en sådan bestämmelse kan visserligen i allmänhet göras gällande, att det är tvifvelaktigt, huruvida landstinget i hvarje fall är det bästa forum för bedömande af en ny skolas behöflighet. Det förefaller, som om den föreslagna folkhögskoleinspektörens omdöme i detta hänseende borde kunna tillmätas ett väl så starkt vitsord. Men då det uppenbarligen är en viktig förutsättning för gagnet af en skolas arbete, att den, då den är afsedd för ett lokalt bildningsbehof, äfven åtnjuter de lokala myndigheternas förtroende, då det vidare sedan gammalt är praxis, att landstingen understödja folkhögskolornas verksamhet med anslag, må landstingets vitsord gärna anses vara den normala förutsättningen för anslags beviljande.

Men det synes mig lämpligt, att detta villkor kompletteras så, att Kungl. Maj:t icke betages möjligheten att i vissa fall äfven utan sådant vitsord kunna bevilja en folkhögskola statsunderstöd. Med den starka politiska betoning af landstingsmannavalen, som utvecklingen medfört, bör den eventualiteten icke lämnas ur sikte, att en landstingsmajoritet kan missbruka sin ställning till att genom vitsords vägrande förhindra statsunderstöd åt någon ny skola, som från ena eller andra hållet beaktas med misstroende. Mot sådant borde det finnas något korrektiv.

Det bör vidare beaktas, att i motiveringen till förslaget vitsordet för-

utsättes gälla skolans behöflighet *för orten.* Nu kunna emellertid folkhögskolor uppstå, hvilka icke ha eller icke få den *lokala* betydelse, här afses, men hvilka ändock kunna vara till allmänt gagn, skolor, som rekryteras från vidt skilda delar af landet.

I sådana fall vore det mindre välbetänkt att genom ett undantagslöst gällande villkor inskränka Kungl. Maj:ts hittills innehafda frihet att efter pröfning bevilja däraf förtjänta skolor anslag. För en dylik pröfning bör den föreslagna inspektörsbefattningen vara ett med tillräcklig effektivitet fungerande organ. Genom inspektören borde nämligen alla behöfliga upplysningar kunna införskaffas, hvarefter på Kungl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall må bero, om anslag af statsmedel skall beviljas.

Vidare förekomma i den kungl. propositionen ett par punkter, som torde behöfva förtydligas. I fråga om anslag till andra årskurs och till parallellafdelning är nämligen formuleringen sådan, att tvifvel kan uppstå om huru de s. k. samskolorna skola behandlas. Det talas nämligen, både beträffande andra årskurs och parallellafdelning, om manlig och kvinnlig folkhögskola (resp. manlig och kvinnlig kurs). Nu kunna i samskolorna både andra årskurs och parallellafdelning bestå af såväl manliga som kvinnliga lärjungar. Då nu olika maximianslag föreslås för manlig och för kvinnlig kurs, kan tvifvel uppstå, huruvida en dylik anstalt eller afdelning är berättigad till det lägre eller högre anslaget. Det, som föranleder skillnaden i anslag till »manlig kurs» och »kvinnlig kurs», är väl i första rummet den olika lästiden, i det alla manliga kurser pågå minst 20 veckor och flertalet kvinnliga äro betydligt kortare, minst 12 veckor. De olägenheter, som kunna uppstå i följd af den föreslagna formuleringen, undanröjas enklast genom att i nu ifrågavarande fall införa den olika lästiden i stället för beteckningarna manlig och kvinnlig folkhögskola.»

Utskottets yttrande.

Det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förändring i grunderna för statsunderstödets utgående till folkhögskolor jämte höjning af anslaget till stipendier åt elever vid sådana skolor är, såsom af statsrådsprotokollet framgår, närmast föranledt af 1911 års Riksdags beslut om inrättande af ett nytt slag af fristående landtmannaskolor, den s. k. B-typen, jämte antagande af nya bestämmelser rörande anslagen till landtmannaskolor, såväl af förutvarande slag som af den nya typen; och afser Kungl. Maj:ts förslag genomförande, såvidt sig göra låter, af full likställighet mellan landtmannaskolorna och folkhögskolorna beträffande grunderna för erhållande af statsunderstöd.

På sätt af statsrådsprotokollet inhämtas, har af folkhögskolans representanter uttalats farhåga för att den nya typen af landtmannaskolor

skulle, därest icke folkhögskolorna i afseende å statsunderstödet jämställdes med dessa, utgöra en allvarlig fara för den svenska folkskolans fortbestånd och utveckling. Utan att vilja närmare inlåta sig på frågan, om och i hvilken mån denna farhåga må vara grundad, vill utskottet dock icke förneka, att de af 1911 års Riksdag beslutade nya grunderna för utgående af statsunderstöd till landtmannaskolorna skäligen kunna anses påkalla en viss förbättring af folkhögskolornas ställning i afseende å rätt till sådant understöd. Däremot kan utskottet icke finna, att omständigheterna påkalla full jämställdhet i nu förevarande hänseende mellan de båda slagen af skolor. I fråga om landtmannaskolorna gällde det nämligen att framkalla ett nytt slag af undervisningsanstalter, under det att däremot folkhögskolorna redan vunnit fast fot i det allmänna förtroendet och förty kunna antagas hafva större utsikt än landtmannaskolorna att från kommuner eller enskilda erhålla understöd. Väsentlig skillnad är ock mellan det bildningsbehof, som de båda slagen af undervisningsanstalter äro beräknade att tillgodose. Då härtill kommer, att eleverna vid de förra skolorna, särskildt af B-typen, om hvilken det väl i detta sammanhang närmast är fråga, torde få antagas i allmänhet tillhöra en i ekonomiskt hänseende vida mindre välställd klass än den, hvarifrån flertalet folkhögskoleelever utgå, kan utskottet icke finna annat, än att folkhögskolorna skäligen kunna åtnöjas med i någon mån lägre understöd än landtmannaskolorna; och anser utskottet förty, att de enligt mom. b) och c) af de utaf Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelserna utgående understöden, nu föreslagna till 2,700 kronor, böra minskas till 2,400 kronor. Häraf följer, att utskottet icke kan biträda herr Sandlers ofvanberörda förslag, att understödet enligt mom. c) bestämmes till 3,500 kronor. Vid bifall till utskottets förslag kan den äskade förhöjningen af förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor minskas med 13,800 kronor. I öfrigt har utskottet ingen annan erinran att göra mot den nu förevarande delen af Kungl. Maj:ts förslag, än att, då det i herr Lundgrens omförmälda motion framställda förslaget, att de i mom. d) och e) förekommande uttrycken »manlig folkhögskola» och »manlig kurs» utbytas mot »folkhögskola, som pågår minst 20 veckor» samt »kvinnlig folkhögskola» och »kvinnlig kurs» utbytas mot »kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor», torde få anses gifva större tydlighet åt ifrågavarande moment än den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen, utskottet biträder motionärens förslag.

Beträffande herr Lundgrens ofvanberörda förslag, att i bestämmelsen om vederbörande landstings vitsordande af skolans behöflighet, innan anslag första gången beviljas, tilläggas orden »eller ock att Kungl.

Maj:t efter hörande af folkhögskoleinspektören funnit skolan varit till allmänt gagn», har utskottet på de af motionären anförda skäl ansett den föreslagna förändringen välbetänkt och vill alltså tillstyrka motionen i denna del. Mot de föreslagna villkoren i öfrigt har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Likaledes biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag om anordnande af inspektion af folkhögskolorna genom en af Kungl. Maj:t förordnad inspektör med årsarfvode af högst 4,000 kronor, därvid utskottet anser sig kunna förutsätta, att ifrågavarande tjänsteman kommer att odeladt ägna sig åt ispektörstjänsten.

Hvad härefter angår anslaget till stipendier åt elever vid folkhögskolorna, har utskottet visserligen funnit den i denna del af ärendet lämnade utredningen gifva vid handen, att en väsentlig förhöjning af det nuvarande anslaget är af nöden, men kan dock icke finna annat, än att det af Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, 80,000 kronor, är väl högt tilltaget och bör kunna begränsas till 65,000 kronor. Härvid har utskottet utgått från en beräkning af ett stipendiebelopp af 100 kronor för obemedlad och 60 kronor för mindre bemedlad elev vid kurserna å 20 veckor, respektive 60 kronor och 40 kronor vid kurserna å 12 veckor. Äfven med den sålunda tillstyrkta ökningen af 20,000 kronor synes emellertid hafva blifvit så väl sörjdt för stipendiebehofvet, att det hvarken lärer vara behöfligt eller lämpligt att, på sätt i herr Lundgrens ofvannämnda motion föreslagits, låta anslaget, för beredande af möjlighet till dess öfverskridande, erhålla natur af förslagsanslag. Utskottet får sålunda afstyrka motionen i denna del. Härjämte vill utskottet framhålla, att, om än vissa stipendiebelopp läggas till grund för beräkningen af anslaget, häraf icke torde följa, att vederbörande skolstyrelser vid utdelandet af stipendierna äro ovillkorligen bundna vid endast dessa belopp, utan lära styrelserna vara oförhindrade att inom gränsen af det skolan af Kungl. Maj:t beviljade stipendieanslaget bestämma de olika stipendierna till belopp, som efter sig i hvarje fall företeende omständigheter må anses lämpliga. Slutligen har utskottet i anslutning till 1911 års Riksdags uttalande beträffande understöden åt eleverna vid landtmannaskolorna velat betona vikten däraf, att vid stipendiernas utdelande sorgfällig pröfning ägnas den ifrågasatta stipendiatens egenskap af obemedlad eller mindre bemedlad.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

1:o) i anledning af Kungl. Maj:ts förevarande framställning och herr Lundgrens ofvan berörda motion samt med afslag å herr Sandlers omförmälda

motion, i hvad den skiljer sig från utskottets förslag, medgifva, att af förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor må såsom understöd åt sådana i verksamhet varande folkhögskolor i riket, som visat sig gagneliga och af Kungl. Maj:t pröfvas vara i behof af dylikt understöd, utgå

a) till folkhögskola, som pågår minst 20 veckor, högst 4,500 kronor;

b) till kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor, högst 2,500 kronor;

c) till kvinnlig kurs, som pågår samtidigt med manlig folkhögskola under minst 20 veckor och med särskild undervisning i de ämnen, där sådant erfordras, högst 2,400 kronor;

d) till en andra årskurs vid folkhögskola, som åtnjuter statsunderstöd till sin första årskurs, högst 2,500 kronor vid folkhögskola, som pågår minst 20 veckor, och 1,500 kronor vid kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor, dock under förutsättning att antalet elever i andra årskursen uppgår till minst fjärdedelen af medeltalet elever i motsvarande första årskursen under närmast föregående femårsperiod eller vid nyinrättad skola för den tid skolan varit i verksamhet; samt därjämte

e) till anordnande af parallellafdelning vid folkhögskola, då sådant pröfvas vara vid undervisningen i öfningsämnena oundgängligen erforderligt, extra anslag af högst 1,500 kronor till folkhögskola, som pågår minst 20 veckor, och 1,000 kronor till kvinnlig folkhögskola, som pågår minst 12 veckor,

allt under villkor

att styrelsen erhållit delaktighet i för lärarna afsedd pensionsanstalt för såväl föreståndaren som ytterligare en lärare vid hvarje folkhögskola,

att landsting, kommuner eller enskilda hvar för sig eller gemensamt till vederbörande skola eller kurs lämna bidrag, hvilka, inberäknadt skolafgifter, sammanlagdt uppgå till minst lika belopp som det, hvarmed statsbidraget öfverskjuter 2,000 kronor för manlig kurs och 1,000 kronor för kvinnlig kurs,

att innan anslag första gången beviljas åt folkhögskola, dennas behöflighet skall vara vitsordad af vederbörande landsting eller ock att Kungl. Maj:t, efter hörande af folkhögskoleinspektören, funnit skolan vara till allmänt gagn;

att vederbörande skolor skola vara underkastade de närmare bestämmelser angående skolornas inspektion samt lärarnas pensionering, antagande och entledigande, som Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, samt

att berättelse öfver skolans eller kursens verksamhet årligen af skolstyrelsen ingifves såväl till Kungl. Maj:t som till vederbörande landsting;

2:o) medgifva, att af förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor må utgå ett belopp af högst 4,000 kronor årligen till arfvode åt en af Kungl. Maj:t för viss tid tillsatt inspektör öfver folkhögskolorna i riket;

3:o) höja förslagsanslaget till understöd åt folkhögskolor från dess nuvarande belopp, 220,000 kronor, till 339,200 kronor med 119,200 kronor,

4:o) höja anslaget till stipendier åt elever vid folkhögskolor från dess nuvarande belopp, 35,000 kronor, till 65,000 kronor med 30,000 kronor.

Understöd åt folkbibliotek.

48:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående omorganisation af folkbiblioteksväsendet m. m. beräkna en höjning af förslagsanslaget till understöd åt folkbibliotek från nuvarande beloppet, 60,000 kronor, till 180,000 kronor eller med 120,000 kronor. **Höjning af anslaget till understöd åt folkbibliotek.** [43.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

De tekniska läroverken.

Tekniska högskolans stat för år 1913 m. m.

[44.]

49:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att dels fastställa den af departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda staten för tekniska högskolan för år 1913 samt förty öka högskolans stat från 281,400 kronor till 306,150 kronor eller med 24,750 kronor,

dels ock föreskrifva, att beträffande det i staten upptagna skrifbiträdet skola lända till efterrättelse de allmänna villkor och bestämmelser, som af chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 innevarande januari föreslagits i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter, med bestämmelse tillika att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid tekniska högskolan och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning vid högskolan.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 233—245 af statsrådsprotokollet.

Utskottet har tillika till behandling förehaft en af herr *C. Lindhagen* inom Andra kammaren väckt motion (nr 220), däri föreslagits, bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta,

att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor, samt

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnas rätt att söka eller innehafva ifrågavarande befattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för sin motion får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

I sammanhang med 1911 års Riksdags beslut om omorganisation af tekniska högskolan fastställdes öfvergångsstat för densamma för år 1912, slutande å ett belopp af 281,400 kronor; och har Kungl. Maj:t nu framlagt förslag till öfvergångsstat för år 1913, slutande å 306,150 kronor eller sålunda 24,750 kronor mera än 1912 års stat. Denna ökning har, enligt hvad af statsrådsprotokollet inhämtas, uppkommit sålunda:

För en ny professur i läran om maskinelement 7,500 kronor, med afdrag för nu uppförd aflöning till en lektor i konstruktion af enkla maskindelar, 3,000 kronor	kronor	4,500: —
» speciallärare i frihandsteckning, ökning i arfvodet	»	200: —
» speciallärare i ornamentik, ökning i arfvodet	»	450: —
» speciallärare i maskinkrokiritning	»	1,500: —
» speciallärare i byggnadskrokiritning	»	900: —
» hyresbidrag åt rektor	»	1,000: —
» sekreteraren, ökning i arfvodet	»	800: —
» ett skrifbiträde	»	1,200: —
» bibliotekarien, ökning i arfvodet	»	1,400: —
» biblioteksamanuensen, ökning i arfvodet	»	800: —
» en vaktmästare	»	1,200: —
» samlingar och laborationer, ökning	»	4,000: —
» diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m., ökning	»	5,000: —
» stipendier till lärares utrikes studieresor, ökning	»	1,800: —
Summa	kronor	24,750: —

Detta belopp utvisar emellertid icke den verkliga ökningen i kostnad för statsverket, enär de flesta af nyssangifna poster motsvaras af å extra stat för år 1912 anvisade belopp. Dessa extra anslag, hvilka nu skulle försvinna ur staten, uppgå tillhopa till 7,825 kronor. Verkliga ökningen är alltså 16,925 kronor.

Flertalet af ofvannämnda poster, hvilkas upptagande å ordinarie stat i allmänhet endast äro att anse såsom en direkt följd af den beslutade omorganisationen af högskolan, hafva icke gifvit utskottet anledning till erinran. Beträffande aflöning och lönevillkor för den föreslagna skrifbiträdesbefattningen äfvensom herr Lindhagens ofvan berörda motion får utskottet hänvisa till innevarande Riksdags i sådant afseende fattade beslut angående skrifbiträden hos nedre justitierevisionen. Utskottet har emellertid ansett lämpligt, att ifrågavarande tjänst förbehålles åt kvinnor samt förty i sitt här nedan afgifna statförslag upptagit densamma med rubrik »1 kvinnligt skrifbiträde».

Den äskade höjningen af de för närvarande med tillhopa 16,500 kronor utgående anslagen till samlingar och laborationer, 4,000 kronor, är samma belopp som af de för högskolans omorganisation tillsatta sakkunniga för ändamålet beräknats såsom erforderligt, under förutsättning att en afsedd ökning i elevantalet från och med är 1913 komme till stånd. Då, såsom af statsrådsprotokollet framgår, frågan om en dylik ökning

ännu icke är afgjord, synes ifrågavarande anslagshöjning utan olägenhet kunna begränsas till 1,000 kronor.

I anslaget till diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m., nu 20,000 kronor, är föreslaget en förhöjning med 5,000 kronor. Häremot har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Vidkommande slutligen anslaget till resestipendier är detsamma i 1912 års stat uppfördt med 1,800 kronor. Häri begäres nu en förhöjning af likaledes 1,800 kronor, och såsom skäl härför anföres den stora vikten och betydelsen af att högskolans lärare i så stor utsträckning som möjligt beredas tillfälle att, innan de beslutade laboratoriebyggnaderna komma till stånd, vid de modernaste utländska tekniska högskolorna studera inredningen, utrustningen m. m. af motsvarande laboratorier.

Utskottet, som visserligen delar den sålunda uttalade uppfattningen om betydelsen af utländska studieresor för berörda ändamål och icke har något att erinra mot det härför beräknade beloppet, anser dock, att då detta ändamål är af mera tillfällig art, beloppet i fråga icke bör uppföras å ordinarie stat utan i stället anvisas å extra stat för år 1913; hvarom utskottet under punkt 157 här nedan gör framställning.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må,

a) med afslag å herr Lindhagens ofvanberörda motion i hithörande del, fastställa följande stat för tekniska högskolan för år 1913.

	Löner och arfvoden	Tjänstgörings-penningar	Ortstillägg	Summa	
1 professor	5,000	2,500	—	7,500	Samtliga professorer åtnjuta efter fem års väl vitsordad tjänstgöring rätt till ett ålderstillägg å lönen af 600 kronor.
24 professorer	120,000	60,000	—	180,000	
Anmärkning: Förestående 25 lärostolar omfatta hvardera ett af följande ämnesområden: 1) matematik; 2) mekanik; 3) ångmaskinlära; 4) läran om vattenmotorer; 5) mekanisk teknologi; 6) elektroteknik; 7) oorganisk och elektrokemi; 8) kemisk teknologi; 9) väg- och brobyggnadslära; 10) arkitektur; 11) teoretisk elektroteknik; 12) järnets metallurgi; 13) grufvetenskap; 14) vattenbyggnadslära; 15) matematik och mekanik; 16) geodesi; 17) beskrifvande geometri; 18) fysik; 19) maskinlära; 20) skeppsbyggnadslära; 21) mineralogi och geologi; 22) bergskemi och metallurgi; 23) byggnadsstatik; 24) husbyggnadslära; samt 25) läran om maskinelement.					Efter fem års väl vitsordad tjänstgöring kan lönen höjas med 500 kronor och efter ytterligare fem års väl vitsordad tjänstgöring dessutom med 500 kronor.
1 lektor i elektrokemi	2,000	1,000	—	3,000	
1 speciallärare i jäsningsteknik, arfvode	—	—	—	1,200	
1 dito i frihandsteckning, d:o	—	—	—	1,800	
1 dito i ornamentik, d:o	—	—	—	1,800	
1 dito i modellering, d:o	—	—	—	1,000	
1 dito i industriell ekonomi och statskunskap, d:o	—	—	—	1,350	
1 dito i maskinlära, d:o	—	—	—	2,500	
1 dito i materiallära och materialprofning, d:o	—	—	—	2,000	
1 dito i teknisk hygien, d:o	—	—	—	1,500	
1 dito i järnets och andra metallers egenskaper samt metallografi, d:o	—	—	—	2,000	
1 dito i tillämpad värmelära, d:o	—	—	—	2,000	
1 dito i maskinkrokiritning, d:o	—	—	—	1,500	
1 dito i byggnadskrokiritning, d:o	—	—	—	900	
Anslag till tillfälliga lärarbiträden och assistenter	—	—	—	14,300	
Transport	—	—	—	224,350	

	Löner och arfvoden	Tjänstgörings-penningar	Ortstillägg	Summa	
Transport	—	—	—	224,350	
Arfvode åt en professor såsom högskolans rektor	—	—	—	1,500	
Hyresbidrag åt rektor	—	—	—	1,000	
Arfvode åt ett biträde för uppehållande af en del af rektors undervisningsskyldighet såsom professor	—	—	—	2,000	
Arfvode till bergsskolans föreståndare	—	—	—	600	Efter fem år kan lönen höjas med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor.
» » sekreteraren	—	—	—	2,000	
1 kvinnligt skrifbiträde	700	350	150	1,200	
Arfvode till bibliotekarien	—	—	—	2,400	
» » biblioteksamanuensen	—	—	—	1,200	
» » kamreraren	—	—	—	800	
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor och efter tio år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
1 laboratorietjänare	700	350	150	1,200	
3 dito	2,100	1,050	450	3,600	
1 maskinist	700	350	150	1,200	
Anmärkning: Därest förste vaktmästaren, vaktmästaren, laboratorietjänarna och maskinisten i sådan egenskap åtnjuta fri bostad och bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.					
1 portvakt arfvode	—	—	—	150	
1 d:o d:o	—	—	—	150	
Anslag till biblioteket	—	—	—	8,000	
» » samlingar och laborationer	—	—	—	17,500	
» » diverse utgifter för bränsle, lyshållning m. m.	—	—	—	25,000	
» » elevstipendier	—	—	—	3,000	
» » stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor	—	—	—	1,800	
Summa	—	—	—	301,350	

b) öka högskolans stat från 281,400 kronor till 301,350 kronor, eller med 19,950 kronor;

c) med afslag å herr Lindhagens motion i motsvarande del, föreskrifva, att beträffande det i staten upptagna skrifbiträdet skola lända till efterrättelse följande allmänna villkor och bestämmelser, nämligen

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade:

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre

grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

d) bestämma att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid tekniska högskolan och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet därförinnan innehaft stadig anställning vid högskolan.

50:o) I en inom Första kammaren af herr *J. E. Berglund* väckt motion (nr 39) har föreslagits, att Riksdagen måtte besluta sådan ändring i riksdagsbeslutet af år 1909 angående löneregleringen för tekniska högskolans vaktmästare, laboratorietjänare och maskinist, att dem må tillerkännas rätt till tjänstårsberäkning från sin anställningsdag såsom ordinarie befattningshafvare vid högskolan.

Motion ang. vissa befattningshafvares vid tekniska högskolan lönetursrätt.

I afseende å de till stöd för framställningen af motionären anförda skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Å den före år 1910 gällande staten för tekniska högskolan var uppfördt ett anslag å 5,100 kronor till betjäningens aflöning och utgingo från detta anslag arfvoden till, bland annat, en vaktmästare, fyra laboratorietjänare och en maskinist. Dessa betjänte innehade sålunda icke ordinarie tjänst vid högskolan, och då motionären såväl i sin ofvannämnda hemställan som i den därtill gifna motiveringen om bemälde betjänte använder uttrycket »ordinarie befattningshafvare» torde det därför få antagas, att motionären afsett att beteckna det förhållandet, att de viss tid haft stadigvarande anställning vid högskolan. Vid 1909 års löneregleringen uppfördes å ordinarie stat en förste vaktmästare med en aflöning å 1,500 kronor samt fyra laboratorietjänare och en maskinist med en aflöning för hvardera af dem af 1,200 kronor, hvarjämte en hvar af bemälde befattningshafvare är berättigad till två ålderstillägg å 100 kronor hvartdera efter fem och tio år. Enligt hvad af motionen synes framgå, äro de nuvarande innehafvarne af dessa tjänster samma personer, som före år 1910 bestridt respektive vaktmästar-, laboratorie- och maskinistbefattningarna. Hvad då beträffar motionärens nu föreliggande förslag, hvilket, med den tolkning utskottet här ofvan gifvit uttrycket »ordinarie befattningshafvare», torde, af motiveringen att döma, få antagas afse beredande af rätt åt de nuvarande innehafvarne af sistberörda befattningar, att för erhållande af ålderstillägg å de särskilda tjänsterna tillgodoräkna sig den tid, de före år 1910 innehaft stadigvarande anställning såsom respektive vaktmästare, laboratorietjänare och maskinist vid tekniska högskolan, har utskottet af det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 155 till 1909 års Riksdag angående omorganisation af tekniska högskolan m. m. fogade statsrådsprotokollet inhämtat, att de under år 1909 till ifrågavarande befattningshafvare utgående arfvodena utgjorde, för vaktmästaren 900 kronor, för en laboratorietjänare 850 kronor, för en annan laboratorietjänare 800 kronor samt för en hvar af de båda öfriga laboratorietjänarne och maskinisten 750 kronor. I motsats till motionären kan utskottet icke finna annat än att den aflöningsförbättring, som genom löneregleringen sålunda kommit vederbörande

tjänstinnehafvare till del, är så betydande, att billighetshänsyn icke skäligen kan anses påkalla ett frångående från den vid de senare årens löneregleringar allmänt tillämpade grundsatsen, att tjänstgöring såsom extra ordinarie icke får tillgodoräknas i löneturshänseende.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Berglunds förevarande motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Frivillig fjärde årskurs vid husbyggnadsfackskolan vid Chalmers tekniska läroanstalt.

[45.]

51:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att i afbidan på nådig proposition angående anordnande af en fjärde (frivillig) årskurs vid husbyggnadsfackskolan vid Chalmers tekniska läroanstalt för omförmälda ändamål beräkna en höjning af staten för nämnda läroanstalt med förslagsvis 5,900 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Lärare i geodesi vid Chalmers tekniska läroanstalt m. m.

[46.]

52:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels, med uteslutande ur staten för Chalmers tekniska läroanstalt af en lärarbefattning i landtmäteri med en aflöning af 400 kronor, i staten uppföra en lärare i geodesi med en aflöning af 2,500 kronor och för detta ändamål höja nuvarande anslaget till Chalmers tekniska läroanstalt med ett belopp af 2,100 kronor; dels ock i staten för nämnda läroanstalt uppföra ytterligare en vaktmästarbefattning med enahanda löneförmåner och aflöningsvillkor som för öfriga vaktmästare vid anstalten samt för detta ändamål höja det ordinarie anslaget till densamma med 1,050 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Motion ang. förste vaktmästarens vid Chalmers tekniska läroanstalt lönetursrätt.

53:o) I en inom Andra kammaren af herr *E. Kristensson* väckt motion (nr 13) har föreslagits, att Riksdagen ville besluta, det förste vaktmästaren vid Chalmers tekniska läroanstalt för erhållande af ålderstillägg tillgodoräknas äfven den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till vaktmästarbefattning vid läroanstalten, äfvensom anvisa därtill nödiga medel.

Till stöd för detta förslag anföres i motionen följande:

»Förra årets beslut angående löneregleringen m. m. för dåvarande lektorerna m. fl. befattningstagare vid Chalmers tekniska läroanstalt torde böra påkalla en smärre ändring i fråga om en af de trenne vaktmästarnes vid läroanstalten rätt att tillgodogöra sig föregående tjänstgöring vid lönetursberäkning efter den nya staten.

Den tekniska kommittén föreslog i sitt betänkande, »att den utaf ifrågavarande vaktmästare, som fungerade som hufvudvaktmästare och som hade den mera maktpåliggande uppgiften att biträda föreståndaren närmast med tillsynen öfver läroanstaltens tillhörigheter», borde benämnas förste vaktmästare samt erhålla en grundlön af 1,350 kronor och enhvar af de två öfriga vaktmästarne en grundlön af 1,050 kronor, med rätt för dem alla till två ålderstillägg om 100 kronor hvartdera efter 5 och 10 års tjänstgöring samt fri bostad.

Departementschefen uttalade härom (prop. nr 124, sid. 268), att kommitténs förslag, »bortsedt från det i Stockholm utgående ortstillägget, öfverensstämmer med de motsvarande lönetyper, som år 1909 fastställts för tekniska högskolans vaktmästare, med undantag af att kommittén icke föreslagit afdrag för förmånen af fri bostad och bränsle».

Och så fortsätter statsrådet: »Detta sista anser jag icke kunna eftergifvas, men understöder, som sagdt, i öfrigt kommittéförslaget. De bägge vaktmästarne torde billigtvis böra tillerkännas rätt att för åtnjutande af ålderstillägg räkna sig till godo den tid, de före ny löneregleringens trädande i kraft varit anställda såsom vaktmästare vid anstalten.»

Särskilda utskottet nr 2 hade intet att invända mot den af Kungl. Maj:t föreslagna staten för vaktmästare jämte därtill hörande villkor och bestämmelser och ej heller Riksdagen. Uti Riksdagens beslut inflöt därför följande af Kungl. Maj:t föreslagna: »börande professor därvid tillgodoräknas äfven den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till lektorat vid anstalten samt vaktmästare den tid, som före samma tidpunkt förflutit från hans tillträde till vaktmästarbefattning vid läroanstalten.»

Tillämpningen af här relaterade lönefråga har blifvit den, att medan professorerna och de bägge vaktmästarne fått tillgodogöra sig förutvarande tjänstgöring vid lönetursberäkning efter den nya staten, så har förste vaktmästaren icke erhållit samma förmån. Huruvida detta varit Kungl. Maj:ts och Riksdagens afsikt tilltror jag mig ej att afgöra, men har så varit förhållandet, måste förklaringen sökas däri, att denna syssla skulle betraktas som en ny tjänst.

Men den tjänstgöring, som förste vaktmästaren nu innehar, är *fullständigt densamma*, som han förut haft, och som han fullgjort sedan den

1 juli 1901 enligt uppgift från föreståndaren vid Chalmers läroanstalt på ett i allo dugande och plikttroget sätt. Madan han alltså förut var »hufvudvaktmästare», är han detsamma nu. Skillnaden ligger endast däruti, att han nu benämnes »förste vaktmästare». Det synes, att när professorerna vid lönetursberäkning efter den nya staten få räkna sig tillgodo sina förutvarande tjänstår som lektorer, så borde förste vaktmästaren få tillgodoräkna sig sina förutvarande tjänstår som hufvudvaktmästare. Spelar den ändrade benämningen för samma slags tjänstgöring ingen roll i det ena fallet, borde den ej heller göra det i det andra.

I fråga om afdrag å lönen för fri bostads åtnjutande är förste vaktmästaren likställd med de tvenne öfriga vaktmästarne, men medan dessa i likhet med professorerna få tillgodoräkna sig förutvarande tjänstgöring vid anstalten för erhållande af ålderstillägg, så ställes förste vaktmästaren utanför denna förmån.»

Då motionären icke kunde finna annat än att samma princip borde tillämpas beträffande förste vaktmästaren som beträffande professorerna och de bägge andra vaktmästarne, ville motionären väcka ofvanberörda förslag.

Utskottets yttrande.

Då ifrågavarande förste vaktmästartjänst icke förr än innevarande år funnits uppförd å Chalmers tekniska läroanstalt och sålunda är att betrakta såsom en ny tjänst, kan innehafvaren däraf icke äga någon rätt i och för sig att för lönetur å samma tjänst tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring å annan vaktmästarbefattning. Då emellertid i ärendet är upplyst, att den nuvarande tjänstinnehafvaren, C. G. Wernborg, förut såsom s. k. hufvudvaktmästare haft samma tjänstgöring, som nu åligger honom såsom förste vaktmästare, anser utskottet, med stöd tillika af 1911 års Riksdags beslut i den med den förevarande likartade frågan om förste vaktmästaren vid universitetsbiblioteket i Uppsala L. E. Lindbergs lönetursrätt, billighetsskäl tala för att den ifrågasatta förmånen varder honom beviljad; och får utskottet förty hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att förste vaktmästaren vid Chalmers tekniska läroanstalt, C. G. Wernborg, må för erhållande af ålderstillägg å förste vaktmästartjänsten under i öfrigt gällande villkor räkna sig till godo den tid, hvarunder han bestridt vaktmästarbefattning vid nämnda läroanstalt.

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen.

54:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående förhöjning af anslaget till allmänna barnbördshuset för ifrågavarande ändamål beräkna en höjning i det ordinarie anslaget till barnmorskeundervisningen och barnbördshusen från dess nuvarande belopp, 63,533 kronor, till 135,680 kronor eller med 72,147 kronor. Allmänna barnbördshuset. [47.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

55:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels i staten för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppföra ett kvinnligt skrifbiträde med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring; Fast biträde å akademiens stat. [48.]

dels vid bifall härtill minska det å akademiens stat uppförda anslaget å 25,000 kronor till amanuenser och vikariatsersättning samt extra biträden och vaktbetjäning med 1,200 kronor till 23,800 kronor;

dels föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträde skola lända till efterrättelse de allmänna villkor och bestämmelser, som af chefen för finansdepartementet i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 innevarande januari föreslagits i fråga om fasta biträden hos vissa ämbetsverk och myndigheter, med bestämmelse tillika, att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid akademien;

dels ock medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträde vid akademien tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 250—252 i statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en af herr *C. Lindhagen* inom Andra kammaren väckt motion (nr 220), däri föreslagits, bland annat, att Riksdagen måtte med anledning af statsverkspropositionens förslag till fasta biträdens uppförande i staten hos vissa ämbetsverk och myndigheter besluta,

att i första lönegruppen skall tilläggas ett tredje ålderstillägg å 200 kronor, så att slutaflöningen, ortstillägg inbegripet, blir 1,800 kronor,

att de föreslagna allmänna villkorens 6:e och 7:e punkter, innefattande begränsningar i kvinnas rätt att söka eller innehafva ifrågavarande befattningar, ifall hon är gift eller träder i äktenskap, skola ur dessa bestämmelser utgå.

Beträffande hvad motionären anfört till stöd för nämnda förslag får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottets yttrande.

Då utskottet funnit den ifrågavarande biträdesbefattningen af behofvet påkallad, får utskottet, under åberopande beträffande aflöning och lönevillkor af innevarande Riksdags beslut angående skrifbiträden hos nedre justitierevisionen, hemställa,

att Riksdagen må,

a) med afslag å herr Lindhagens ofvanberörda motion i hithörande del, i staten för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien uppföra ett kvinnligt skrifbiträde med en aflöning af 1,200 kronor, däraf 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg till lönen, hvartdera å 200 kronor, efter respektive 5 och 10 års tjänstgöring;

b) vid bifall härtill minska det å akademiens stat uppförda anslaget å 25,000 kronor till amanuenser och vikariatsersättning samt extra biträden och vaktbetjäning med 1,200 kronor till 23,800 kronor;

c) med afslag å herr Lindhagens motion i motsvarande del, föreskrifva, att beträffande ifrågavarande skrifbiträde skola lända till efterrättelse följande allmänna villkor och bestämmelser,

nämligen:

1) att, då vid uppförande i stat af sådan tjänst till innehafvare af tjänsten befordras person, som omedelbart före sin befordran inom vederbörande ämbetsverk utfört samma arbete som det till tjänsten hörande mot

fast arfvode under föregående år till belopp, öfverstigande hvad enligt staten skall utgå till tjänstens innehafvare, ämbetsverket skall äga bereda fyllnad i aflöningen för dess uppbringande till nämnda arfvodes belopp; dock att biträdet genom dylik aflöningsfyllnad ej må i något fall tillgodoföras aflöning till högre belopp än som motsvarar beloppet af den med befattningen i fråga förenade slutaflöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

2) att biträdes arbetstid å tjänsterummet skall vara 6 timmar, men i verk, där nämnda arbetstid är för tjänstemännen bestämd till 7 timmar, denna tid, samt att, då arbetstiden är 6 timmar, biträdet skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräfver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

3) att biträde, där ej annat är stadgadt i vederbörande aflöningsstat, må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

4) att, där biträde med aflöning efter den lägre typen befordras till biträdesbefattning, för hvilken aflöning utgår efter den högre typen, biträde, som redan intjänat sista ålderstillägget i den lägre graden, må för erhållande af första ålderstillägget i den högre graden få tillgodoräkna sig högst fem år af den tid, som förflutit från det biträdet tillträdde det sista ålderstillägget i den lägre graden;

5) att, där inom ett ämbetsverk äro anställda biträden af såväl högre som lägre grad, biträde af lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde af högre grad hos ämbetsverket, bestrida befattningen som sådant, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande sålunda förordnadt biträde af lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd af sjukdomsfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande af se-

mester, ett mot dem semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

6) att gift kvinna må till biträdestjänst befordras allenast efter af Kungl. Maj:t på framställning i hvarje särskildt fall lämnadt medgifvande;

7) att, där kvinnlig innehafvare af biträdestjänst ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att af sådan anledning afgå från tjänsten, därest icke vederbörande öfverordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

8) att biträdestjänst skall af vederbörande ämbetsverk eller myndighet tillsättas medelst konstitutorial, och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

9) att rörande tillsättningen i öfrigt, kompetensfordringar, ordningen för meddelande af tjänstledighet och afsked samt för åtal och disciplinär bestraffning o. d. skola gälla de närmare stadganden, som må varda af Kungl. Maj:t bestämda; samt

10) att i öfrigt de för vederbörande ämbetsverk och myndighet stadgade villkor och bestämmelser för aflöningsförmånernas åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot hvad här blifvit föreskrifvet lända till efterrättelse;

d) bestämma, att skrifbiträde, som vid den nya befattningens tillkomst å ordinarie stat är anställdt vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien och antages till skrifbiträde å stat, äger att för åtnjutande af löneförhöjning räkna sig till godo den tid, hon därförinnan innehaft stadig anställning vid akademien;

e) medgifva, att de ofvannämnda skrifbiträde vid akademien tillkommande ålderstilläggen må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Semester åt vaktmästare. [49.]

56:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att godkänna sådant tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för akademien upptagna aflöningsförmånerna, att vaktmästarna hos akademien må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Under åberopande af innevarande Riksdags beslut angående semester för vaktmästare hos högsta domstolen får utskottet hemställa,

att Riksdagen må godkänna sådant tillägg till de genom kungl. kungörelsen den 11 juni 1909 stadgade villkoren och bestämmelserna för åtnjutande af de i ny aflöningsstat för akademien upptagna aflöningsförmånerna, att vaktmästarna hos akademien må årligen, i den mån sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under 15 dagar.

Ökadt anslag för tryckningskostnader m. m. [50.]

57:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja det under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens stat uppförda anslaget för tryckningskostnader samt utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m. från 7,000 kronor till 12,000 kronor med 5,000 kronor.

Ifrågavarande anslag har under en följd af år visat sig för sitt ändamål otillräckligt; och har å detsamma uppkommit brist, som för närvarande uppgår till omkring 3,500 kronor. Till täckande af denna brist begäres anslag å extra stat, hvarjämte äskas förhöjning af det ordinarie anslaget med 5,000 kronor.

Då utskottet af den i ärendet lämnade utredningen (statsrådsprotokollet sid. 254—256) funnit behofvet af den äskade anslagshöjningen ådagalagdt, får utskottet, som ej heller har något att erinra mot beviljande af det till täckande af ofvanberörda brist begärda anslaget och därom gör hemställan under punkt 177 här nedan, i anledning af nu föreliggande förslag hemställa,

att Riksdagen må höja det under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens stat uppförda anslaget för tryckningskostnader samt utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m. från 7,000 kronor till 12,000 kronor eller med 5,000 kronor.

Bifall till hvad under punkterna 55 och 56 föreslagits medför ej någon ökning af anslaget till vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. Bifalles däremot hvad under punkten 57 föreslagits, kommer härigenom att förorsakas en ökning af ifrågavarande anslag med 5,000 kronor, eller från 83,900 kronor (däraf 1,000 kronor reservationsanslag) till 88,900 kronor (däraf 1,000 kronor reservationsanslag).

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda.

Höjning af anslaget till institutet och förskolan för blinda å Tomteboda m. m.

58:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels godkänna följande ändrade lydelse af inkomststaten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda:

A. *Inkomststat.*

[51.]

Ordinarie statsanslag	kronor	72,500: —
Elevafgifter	»	46,500: —
Summa	kronor	119,000: —;

dels ock höja det under rubriken: »Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda» i riksstaten uppförda anslaget från 69,500 kronor till 72,500 kronor eller med 3,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 257—261 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I den för närvarande gällande staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda upptagas såsom inkomster ordinarie statsanslag 69,500 kronor och elevafgifter 49,500 kronor. Den sistnämnda posten utgör beräknade afgifter för 165 elever efter 300 kronor för hvarje elev, hvilka afgifter erläggas af landstingen och de städer, som ej deltaga i landsting. Emellertid har under de senare åren elevantalet oafbrutet nedgått, så att detsamma läsåret 1911—1912 utgör allenast 156. Till följd häraf har för institutet uppstått en brist, som vid 1910 års utgång uppgick till 9,595 kronor 47 öre, till hvars täckande, på sätt af punkt 198 här nedan inhämtas, anslag äskas på extra stat för år 1913. Då elevantalet, enligt af direktionen inhämtade upplysningar, kan förväntas komma att en längre tid framåt ytterligare nedgå, föreslås nu dessutom vidtagande af den förändring i staten, att statsanslaget höjes med 3,000 kronor och inkomstposten elevafgifter minskas med motsvarande belopp. Då här ofvan angifna omständigheter tydligen påkalla en dylik åtgärd, får utskottet, som ej heller har något att erinra mot anvisande af det för täckande af ofvanberörda brist äskade extra anslaget, hemställa,

att Riksdagen må

a) godkänna följande ändrade lydelse af inkomststaten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda:

A. *Inkomststat.*

Ordinarie statsanslag	kronor	72,500: —
Elevafgifter	»	46,500: —
Summa	kronor	119,000: —;

b) höja det under rubriken: »Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda» i riksstaten uppförda anslaget från 69,500 kronor till 72,500 kronor eller med 3,000 kronor.

Anordnande af undervisning i landtbruk för döfstumma. [52.]

59:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att af förslagsanslaget till befrämjande af döfstumundervisningen må utgå ej mindre till uppehållande af för döfstumma afsedda landtbruksskolor under de villkor, Kungl. Maj:t äger bestämma, för år räknadt, statsbidrag med högst 250 kronor för hvarje döfstum, som inom sådan landtbruksskola eller på dess bekostnad åtnjuter underhåll, än äfven till arfvode för inspektion af sådan döfstumundervisning ett årligt belopp af högst 300 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 262—269 i statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande framställning, som afser att med statsmedel understödja för döfstumma anordnad undervisning i landtbruk vid för ändamålet inrättade landtbruksskolor, finner utskottet synnerligen behjärtansvärd; och då utskottet icke har anledning till erinran mot vare sig det för år beräknade statsbidraget af 250 kronor för hvarje elev eller det till arfvode åt en inspektör af undervisningen föreslagna beloppet högst 300 kronor årligen, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må af förslagsanslaget till befrämjande af döfstumundervisningen må utgå ej mindre till uppehållande af för döfstumma afsedda landtbruksskolor under de villkor, Kungl. Maj:t äger bestämma, för år räknadt statsbidrag med högst 250 kronor för hvarje döfstum, som inom sådan landtbruksskola eller på dess bekostnad åtnjuter underhåll, än äfven till arfvode för inspektion af sådan döfstumundervisning ett årligt belopp af högst 300 kronor.

Viss lönetursberäkning för rektorn Th. Rupert. [53.]

60:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att rektorn vid förskolan för blinda i Växjö Thore Rupert må för erhållande af ålderstillägg i sin innehafvande befattning, under i öfrigt gällande villkor, tillgodoräkna sig fem år af sin tjänstgöring såsom ämneslärare vid institutet för blinda å Tomteboda.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 270—272 i statsrådsprotokollet.

På de af departementschefen till stöd för framställningen anförda skäl får utskottet hemställa,

att Riksdagen må medgifva, att rektorn vid förskolan för blinda i Växjö Thore Rupert må för erhållande af ålderstillägg i sin innehafvande befattning, under i öfrigt gällande villkor, tillgodoräkna sig fem år af sin tjänstgöring såsom ämneslärare vid institutet för blinda å Tomteboda.

Bifall till hvad under punkterna 59 och 60 föreslagits föranleder ingen ökning af anslaget till undervisningsanstalter för döfstumma och blinda. Bifalles däremot hvad under punkt 58 föreslagits, kommer nyssnämnda anslag att ökas från 287,500 kronor till 290,500 kronor eller med 3,000 kronor.

Ålderstillägg.

Höjning af anslaget. [54.]

61:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att öka det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg från 135,000 kronor till 139,000 kronor eller med 4,000 kronor.

Den äskade anslagshöjningen är föranledd af den ökning af högre lärarinneseminariets lärarpersonal, som äger rum genom den under punkt 39 här ofvan omförmälda normalstatens för seminariet trädande i kraft.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må öka det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg från 135,000 kronor till 139,000 kronor eller med 4,000 kronor.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m. [55.]

62:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja förslagsanslaget tilll skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från nuvarande beloppet, 55,095 kronor (däraf till domkapitlens expeditioner högst 10,000 kronor), till 63,000 kronor (däraf till domkapitlens expeditioner högst 10,000 kronor) eller med 7,905 kronor.

Till stöd för framställningen har departementschefen utom eget yttrande, som återfinnes å sid. 272 och 273 i statsrådsprotokollet, åberopat

jämväl ett af chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1912 hållet yttrande i ämnet.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må höja förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. från nuvarande beloppet, 55,095 kronor (däraf till domkapitlens expeditioner högst 10,000 kronor), till 63,000 kronor (däraf till domkapitlens expeditioner högst 10,000 kronor), eller med 7,905 kronor.

Tryckningskostnader.

63:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för bestridande af tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, å åttonde hufvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag af 15,000 kronor, som för jämnande af hufvudtitelns slutsumma upptagits till 15,025 kronor. Tryckningskostnader. [56.]

Under hänvisning till innevarande Riksdags beslut angående uppförande under andra hufvudtiteln af ett förslagsanslag för nu ifrågavarande ändamål och då utskottet icke funnit anledning till erinran mot det nu föreslagna anslagets belopp, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till bestridande af tryckningskostnader, som icke skola af andra medel gäldas, å ordinarie stat uppföra ett förslagsanslag å 15,000 kronor; dock att i anslaget må få göras den jämkning, som för jämnande af hufvudtitelns slutsumma kan blifva erforderlig.

Öfriga ordinarie anslag.

64:o) Beträffande öfriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under åttonde hufvudtiteln, har Kungl. Maj:t icke föreslagit någon förändring. Öfriga ordinarie anslag.

Utskottet hemställer,

att samtliga ordinarie anslag under åttonde hufvudtiteln, som här ofvan icke blifvit särskildt omförmälda, må för år 1913 fastställas till samma belopp som uti innevarande års riksstat.

Extra anslag.

Med anledning af de till tillfälliga behof hänförliga, under åttonde hufvudtiteln gjorda framställningar, får utskottet afgifva följande yttranden och förslag.

Ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.

Provisorisk lönereglering för departementet. [57.]

65:o) Under punkt 57 har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i ecklesiastikdepartementet å extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 12,095 kronor, hvaraf högst 275 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester, dels ock godkänna de af departementschefen i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 januari 1912 förordade villkor för åtnjutande af de provisoriska aflöningstilläggen samt föreskrifter till iakttagande vid utbetalningen af aflöningstilläggen.

Då utskottet icke funnit anledning till anmärkning mot det till provisorisk lönereglering för befattningshafvare i ecklesiastikdepartementet begärda belopp samt Kungl. Maj:t för åtnjutande af det provisoriska aflöningstillägget föreslagit samma villkor, som af 1910 års Riksdag godkänts för erhållande af aflöningstillägg för innevarande år, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må

a) till *provisorisk lönereglering för befattningshafvare i ecklesiastikdepartementet* i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 januari 1912 angifna grunder å extra stat för år 1913 bevilja ett förslagsanslag af 12,095 kronor, däraf högst 275 kronor må användas till höjning af vikariatsersättning under semester;

b) godkänna följande villkor, utöfver redan gällande lönevillkor, för åtnjutande af de provisoriska aflöningstilläggen, nämligen

att tjänsteman icke må med den befattning, för hvilken lönefyllnaden utgår, förena vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registreradt, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, såframt ej, hvad angår tjänsteman, som af Kungl. Maj:t utnämnes, Kungl. Maj.t, och hvad angår innehafvare af annan befattning, vederbörande chef, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid det egna verket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas;

att, i fråga om rätt att åtnjuta aflöningsförmåner under tjänstledighet, hvad som stadgats angående lön gäller jämväl beträffande ortstillägg;

att aflöning ej må utgå till tjänstinnehafvare för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring, utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehafvare varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej finnes skäligt låta honom uppbära något däraf;

att hvad som föreskrifvits i fråga om tidpunkten för inträdande af löneförhöjning första och andra gången skall äga motsvarande tillämpning beträffande tredje löneförhöjningen, där sådan äger rum;

att löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, ej må tillträda samma förhöjning;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att begagna sig af semester å tid af året, som af vederbörande chef bestämmes; äfvensom

att samtliga ordinarie befattningshafvande skola, i

den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag; samt

c) föreskrifva till iakttagande vid utbetalningen af provisoriska aflöningstillägg:

dels att å lönen skall afdragas, efter år räknadt, så stort belopp — afrundadt, om sådant erfordras för vinnande åf jämn summa, till närmast högre femtio- eller hundratal och, hvad vaktmästare beträffar, till 30 kronor för förste vaktmästare och 25 kronor för andre vaktmästare — som motsvarar den pensionsafgift, hvilken enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension skulle hafva af vederbörande befattningshafvande erlagts såsom bidrag till egen pensionering, om berörda lag varit å honom tillämplig; börande dock därvid iakttagas, att den, som oberoende af den provisoriska löneregleringen är skyldig att erlägga pensionsafgift enligt berörda lag, skall därutöfver vidkännas allenast så stort afdrag, som betingas af lönetillökningen vid den provisoriska löneregleringen, hvarvid afdraget, efter sammanläggning med pensionsafgiften, afrundas på förut angifvet sätt;

dels ock att, om vaktmästare, för hvilken föreslagits provisoriskt aflöningstillägg å 400 kronor, åtnjuter fri bostad med bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, från ortstillägget eller lönen afdragas så stort belopp, att det, tillsammans med hvad som enligt den ordinarie aflöningsstaten för berörda förmån afdrages från aflöningen, uppgår till 250 kronor.

Extra byråchef i ecklesiastikdepartementet.

[58.]

66:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för år 1912 ägt rum, för beredande af arfvode å 7,800 kronor, hvaraf 2,500 kronor må anses motsvara tjänstgöringspenningar, åt en *extra byråchef inom ecklesiastikdepartementet* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 7,800 kronor.

67:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för beredande af arfvoden åt extra föredragande i ecklesiastikdepartementet m. m. på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 15,600 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att häraf förskottsvis under år 1912 af tillgängliga medel utanordna 5,550 kronor.

Arfvoden åt särskilda föredragande i ecklesiastikdepartementet m. m.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 276—282 i statsrådsprotokollet.

[59.]

Utskottets yttrande.

För år 1912 är till arfvoden åt extra föredragande i ecklesiastikdepartementet m. m. på extra stat anvisadt ett anslag af 4,500 kronor. Däraf utgå 500 kronor till kanslisekreteraren å läroverksbyrån för uppdrag såsom särskild föredragande, 2,000 kronor till en amanuens, som uppehåller denne kanslisekreterares tjänst med undantag af förandet af sakregister och utarbetandet af framställningar till Riksdagen, och 2,000 kronor till en amanuens, som biträder å folkskolebyrån.

Samtliga dessa belopp ingå i det nu äskade anslaget för år 1913, och har utskottet intet att erinra mot framställningen i denna del.

Då vidare kanslisekreteraren å folkskolebyrån, hvilken har sig anförtrodd föredragningen i regeringsrätten af sådana mål och ärenden å nämnda byrå, som tillhöra regeringsrättens handläggning, anses böra komma i åtnjutande af samma ersättning härför, som utgår till motsvarande befattningshafvare inom jordbruksdepartementet eller 7,000 kronor samt härtill kan disponeras kanslisekreterarlönen med ett intjänt ålderstillägg, 4,500 kronor, ett å ordinarie stat för folkskolebyrån uppfördt belopp å 1,000 kronor för beredande åt chefen för byrån af befrielse från handläggning af vissa ärenden samt provisorisk löneförbättring, 1,000 kronor, erfordras för nämnda ändamål under år 1913 ytterligare 500 kronor, samt, för att arfvodet redan under år 1912 må kunna uppbringas till 7,000 kronor, ytterligare 500 kronor. I det nu äskade anslaget ingår alltså fyllnadsarfvode åt ifrågavarande kanslisekreterare med 1,000 kronor. Utskottet har icke annat att emot förslaget erinra än att, då utgifter under det löpande året i regeln böra hafva beräknats vid uppgörandet af statsregleringen för detta år och sålunda icke utan trängande skäl böra belasta den statsreglering, som under samma år uppgöres samt utskottet icke kan finna att sådant skäl för anvisande af det för år 1912 beräknade fyllnadsbeloppet föreligger, endast det för år 1913 afsedda beloppet 500 kronor synes böra beviljas.

Slutligen begäres ett belopp af 5,050 kronor till arfvode för hvartdera af åren 1912 och 1913 åt den extra kanslisekreterare å folkskolebyrån, som erfordras för fullgörande af hufvuddelen af de göromål, som

åligga den ordinarie kanslisekreteraren å byrån och från hvilka denne såsom föredragande i regeringsrätten är befriad. Nämnda belopp, 5,050 kronor, motsvarar kanslisekreterares begynnelselön med provisorisk löneförbättring minskad med ett belopp motsvarande beräknad pensionsafgift. Utskottet finner ett arfvode till sålunda begärdt belopp af omständigheterna påkalladt och då, enligt hvad utskottet inhämtat, den amanuens, som innehar ifrågavarande förordnande, afstått från förut innehafda löneförmåner hos ett annat ämbetsverk för att odeladt kunna ägna sig åt sin tjänst i ecklesiastikdepartementet, vill utskottet ej heller motsätta sig anvisande af medel för bestridande af detta arfvode jämväl under år 1912.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må för beredande af arfvoden åt extra föredragande i ecklesiastikdepartementet m. m. på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 15,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att häraf förskottsvis under år 1912 af tillgängliga medel utanordna 5,050 kronor.

Ökadt anslag till amanuenser m. m.

[60.]

68:o) Kungl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att till förhöjning af de inom ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensernas arfvoden m. m. på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 14,450 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 282—284 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år är för ifrågavarande ändamål anvisadt ett anslag af 10,950 kronor. Utskottet, som funnit den äskade ökningen väl högt tilltagen, anser att densamma bör kunna utan olägenhet minskas med 500 kronor till 3,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må till förhöjning af de inom ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensernas arfvoden m. m. på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 13,950 kronor.

Biträden vid utförande af de statistiska arbetena inom departementet.

[61.]

69:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till biträden vid utförande af de inom ecklesiastikdepartementet förekommande statistiska arbetena på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 6,700 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 285 i statsrådsprotokollet.

För innevarande år är för ifrågavarande ändamål anvisadt ett anslag af 6,200 kronor. Af den äskade förhöjningen, 500 kronor, är ett belopp

af 250 kronor beräknadt för hvartdera året 1912 och 1913. Utskottet, som väl finner en ökning i anslaget af 250 kronor af behofvet påkallad, får dock, under hänvisning till hvad utskottet under punkt 67 här ofvan i sådant afseende anfört, afstyrka att förhöjningen medgifves redan för innevarande år samt förty hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 6,450 kronor till biträden vid utförande af de inom ecklesiastikdepartementet förekommande statistiska arbetena. Ökadt anslag.

Riks- och landsarkiven.

70:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels till fortsatt utgifvande i tryck genom riksarkivet af sådana skrifter och handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia, på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 4,500 kronor, dels ock medgifva, att för enahanda ändamål må disponeras hvad som icke blifvit användt af de af 1911 års Riksdag för ändamålet anslagna medlen. Utgifvande af historiska handlingar. [62.]

Då utskottet icke funnit anledning till anmärkning emot vare sig det nu begärda anslagets storlek eller att besparingar å de af 1911 års Riksdag för ändamålet anslagna medel må användas för enahanda ändamål, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må

a) till fortsatt utgifvande i tryck genom riksarkivet af sådana skrifter och handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia, på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 4,500 kronor,

b) medgifva, att för enahanda ändamål må disponeras hvad som icke blifvit användt af de af 1911 års Riksdag för ändamålet anslagna medlen.

71:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels på extra stat för år 1913 anvisa till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Uppsala 1,800 kronor, till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Vadstena 1,800 kronor, till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Lund 1,800 kronor samt till arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Göteborg 1,800 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t, hvad angår hvart och ett af dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om Arfvoden åt e. o. tjänstemän vid landsarkiven. [63.]

medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga,

dels ock att likaledes på extra stat för år 1913 bevilja till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala 1,000 kronor och till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund likaledes 1,000 kronor,

eller sålunda för omförmälda ändamål på extra stat för år 1913 anvisa tillhopa 9,200 kronor.

Utskottets yttrande.

För hvart och ett af landsarkiven i Uppsala, Vadstena, Lund och Göteborg har Riksdagen på extra stat för år 1912 beviljat amanuensarfvoden till enahanda belopp som de nu begärda. Till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund har likaledes af Riksdagen för innevarande år anvisats anslag till samma belopp, som nu äskas, hvaremot anslaget till sistberörda ändamål beträffande landsarkivet i Uppsala nu begäres för första gången.

Då utskottet, som icke haft något att erinra däremot, att anslag beredes landsarkivet i Uppsala för ersättning åt extra biträden för utförande af ökadt arbete vid arkivet, likväl funnit det för detta ändamål nu begärda beloppet, 1,000 kronor, vara för högt i förhållande till motsvarande anslag för det betydligt större landsarkivet i Lund, har utskottet ansett ett belopp af 800 kronor vara för landsarkivet i Uppsala tillräckligt.

Utskottet får alltså hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 anvisa

a) till arfvode åt *en amanuens vid landsarkivet i Uppsala* 1,800 kronor;

b) till arfvode åt *en amanuens vid landsarkivet i Vadstena* 1,800 kronor;

c) till arfvode åt *en amanuens vid landsarkivet i Lund* 1,800 kronor;

d) till arfvode åt *en amanuens vid landsarkivet i Göteborg* 1,800 kronor;

med rätt för Kungl. Maj:t, hvad angår hvart och ett af dessa belopp, att, om särskilda förhållanden skulle därtill föranleda, bestämma om medlens användande till ersättning åt flera extra biträden vid landsarkivet i fråga;

e) till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala 800 kronor; samt

f) till ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund, 1,000 kronor;

eller sålunda tillhopa 9,000 kronor.

Kungl. Biblioteket.

72:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *redigering af den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogens* 27:e årgång, omfattande år 1912, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,500 kronor.

Redigering af den för Sveriges offentliga bibliotek gemensamma accessionskatalogen. [64.]

73:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa

a) till *inbindning af obundna böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar* 10,000 kronor; och

b) till *utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af dessa samlingar* 11,000 kronor.

Bindning och katalogisering af äldre böcker. [65.]

74:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för inledande af ny värmeledning i kungl. bibliotekets byggnad, utförande af vissa ändrings- och inredningsarbeten därstädes samt anskaffande af bord, montrer m. m. på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 61,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 297—302 i statsrådsprotokollet.

Nya och förändrade anordningar inom kungl. bibliotekets byggnad. [66.]

Utskottets yttrande.

De ifrågasatta anordningarna inom kungl. biblioteket afse först och främst att bereda ökadt utrymme för den svenska afdelningen af biblioteket genom inrymmande i källaren under byggnadens västra del af den samling tidningar, som för närvarande förvaras i afdelningens boksalar. För inredande af källaren för berörda ändamål, anbringande af värmeledning därstädes samt åstadkommande af behöflig ökning i den nuvarande värmeledningens kapacitet beräknas ett belopp af 45,000 kronor. Vidare begäres för ändring och utvidgning af de elektriska ledningarna 8,980 kronor, för anskaffning af bord, montrer m. m. samt ändring af förutvarande inredning 4,420 kronor och för anordnande af lokaltelefon 2,600 kronor.

Utskottet, som anser det föreslagna sättet för vinnande af ökadt utrymme inom biblioteket ändamålsenligt samt jämväl de öfriga ifrågasatta anordningarna af behofvet påkallade, har ej heller funnit anledning till erinran mot det för berörda ändamål äskade anslagets belopp; och får utskottet alltså hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må för *inledande af ny värmeledning i kungl. bibliotekets byggnad, utförande af vissa ändrings- och inredningsarbeten därstädes samt anskaffande af bord, montrer m. m.* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 61,000 kronor.

Nationalmuseum.

Vaktmästare vid nationalmuseum.

[67.]

75:o) Under punkt 67 har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående ny stat för nationalmuseum m. m. till aflöning åt tre vaktmästare därstädes beräkna på extra stat för år 1913 ett belopp af 3,600 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen anmäla.

Lifrustkammaren.

Tillsyn, underhåll och vård af samlingarna.

[68.]

76:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa

a) för *tillsyn, underhåll och vård af lifrustkammarens samlingar* ett belopp af 6,200 kronor;

b) för *iståndsättande af vissa föremål i nämnda samlingar* ett belopp af 300 kronor.

Domkapitlens expeditioner.

Förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner.

[69.]

77:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 5,770 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har Riksdagen på extra stat anvisat för hvart och ett af åren 1904—1911 ett belopp af 2,970 kronor och för innevarande år 4,570 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet, sid. 303—308, anförts till stöd för den nu begärda anslagsökningen, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner* på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 5,770 kronor. Ökadt anslag.

78:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får utskottet hemställa, Ökadt anslag till vikariatsersättning m. m. vid Stockholms stads konsistorium.

att Riksdagen må för beredande af ökadt anslag för år 1913 till *vikariatsersättning, extra biträde, renskrifning m. m. vid Stockholms stads konsistorium* på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 500 kronor. [70.]

Universitetet i Uppsala.

79:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvode åt en lärare i symbolik vid universitetet i Uppsala med den undervisnings- och examinationsskyldighet, som i vederbörlig ordning bestämmes, på extra stat för 1913 uppföra ett anslag af 1,500 kronor. Lärare i symbolik. [71.]

I motion nr 166 inom Andra kammaren har herr *A. J. Christiernson* föreslagit, bland annat, att Kungl. Maj:ts omförmälda förslag måtte af Riksdagen afslås.

Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 8:o) här ofvan anfört får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, med afslag å herr Christiernsons förenämnda motion i hithörande del, till arfvode åt en *lärare i symbolik* vid universitetet i Uppsala med den undervisnings- och examinationsskyldighet, som i vederbörlig ordning bestämmes, på extra stat på år 1913 uppföra ett anslag af 1,500 kronor. Nytt anslag.

80:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Biträdande lärare i medicin.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1908—1912 ägt rum, till *arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid universitetet i Uppsala* på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 3,000 kronor. [72.]

81:o) På grund af Kungl. Majt:s därom gjorda framställning hemställer utskottet, Förstärkande af lärarkrafterna i kirurgi.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1908—1912 ägt rum, till *förstärkande af lärarkrafterna i kirurgi* [73.]

vid universitetet i Uppsala på extra stat får år 1913 anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

Undervisningskurs i allmän kemi. [74.]

82:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för anordnande vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Uppsala af den i stadgan för medicinska examina föreskrifna *undervisningskursen i kemi* på extra stat för år 1913 bevilja

a) till *arfvode åt en lärare* vid kursen 2,500 kronor samt

b) till höjning af institutionens anslag till *materiell* m. m. 1,000 kronor;

eller tillhopa 3,500 kronor.

Universitetslektorer. [75.]

83:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för anställande af lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Uppsala på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 9,000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål beviljade 1906 års Riksdag ett anslag af 54,000 kronor och har Riksdagen däraf på extra stat för hvart och ett af åren 1907—1912 anvisat ett belopp af 9,000 kronor.

Då utskottet funnit, att anslag för ändamålet jämväl för år 1913 bör beviljas till enahanda belopp, hvarmed detsamma hittills årligen utgått, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för *anställande af lektorer i tyska franska och engelska språken* vid universitetet i Uppsala på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 9,000 kronor.

Lärare i nordisk och jämförande fornkunskap. [76.]

84:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvode åt en lärare vid universitetet i Upsala i nordisk och jämförande fornkunskap med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t bestämmes, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 3,500 kronor att utgå under förutsättning, att fullt lämplig person för ifrågavarande undervisnings meddelande finnes att tillgå samt med villkor att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Till ifrågavarande ändamål har Riksdagen på extra stat för innevarande år anvisat samma belopp som det nu äskade 3,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till *arfvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala i nordisk och jämförande fornkunskap* med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t bestämmes, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslagsbelopp af 3,500 kronor, att utgå under förutsättning, att fullt lämplig person för ifrågavarande undervisnings meddelande finnes att tillgå samt med villkor att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Lärare inom ämnesgruppen estetik samt litteratur- och konsthistoria. [77.]

85:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala med åliggande att biträda vederbörande professor i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 3,500 kronor med villkor, att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

För hvart af åren 1910—1912 har Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts framställningar beviljat ett anslag af 3,500 kronor till enahanda ändamål.

Då utskottet funnit, att samma anslag fortfarande bör utgå, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till arfvode åt en *lärare vid universitetet i Uppsala* med åliggande att biträda vederbörande professor *i estetik samt litteratur- och konsthistoria* vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 3,500 kronor, med villkor, att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Pedagogiskt seminarium och öfningsskola.

[78.]

86:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, såsom bidrag till *uppehållande af verksamheten vid det pedagogiska seminariet* vid universitet i Uppsala och den med seminariet förbundna öfningsskolan på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Uppehållande af öfningarna vid kemiska institutionen.

[79.]

87:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, såsom för innevarande år ägt rum, till *uppehållande af öfningarna å institutionen för allmän och analytisk kemi* vid universitetet i Uppsala på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,500 kronor.

Seismologiska undersökningar vid meteorologiska institutionen.

[80.]

88:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1904—1912 ägt rum, till aflöning åt en *assistent vid det meteorologiska observatoriet i Uppsala* samt till bestridande af löpande utgifter för de vid observatoriet anordnade *seismologiska undersökningarna* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

Assistent vid den fysiska institutionen.

[81.]

89:o) Sedan Riksdagen år 1908, på därom af Kungl. Maj:t gjord framställning, till arfvode åt en för biträde vid arbetet med den internationella solarforskningen anställd assistent vid den fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala beviljat ett anslag af 7,500 kronor, däraf på extra stat för hvart af åren 1909—1912 anvisats ett belopp af 1,500 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af omförmälda redan beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstående beloppet, 1,500 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af redan beviljadt anslag till arfvode åt en för biträde vid arbetet med den *internationella solarforskningen anställd assistent* vid den fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala på extra stat för år 1913 anvisa återstående beloppet, 1,500 kronor.

90:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att

dels medgifva, att gymnastikläraren vid universitetet i Uppsala må för år 1913 komma i åtnjutande af tillfällig löneförbättring med följande belopp: gymnastikläraren 1,410 kronor, däraf 660 kronor lön och 750 kronor tjänstgöringspenningar; samt biträdande gymnastikläraren 500 kronor arfvode;

dels för bestridande af berörda aflöningsförbättringar på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,910 kronor;

dels ock godkänna det villkor för gymnastiklärarens åtnjutande af ifrågavarande aflöningsförbättring, att han icke må med sin tjänst förena annan tjänstebefattning, allmän eller enskild, såframt ej kanslern för rikets universitet, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att tjänstebefattningen ej må anses innverka hinderligt för tjänstgöringen vid universitetet, finner befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 314—319 i statsrådsprotokollet.

Tillfällig löneförbättring för gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren vid universitetet i Uppsala. [82.]

Enligt gällande stat för universitetet i Uppsala utgår aflöning till en gymnastiklärare med 2,000 kronor jämte 6 famnar ved, beräknade till 90 kronor, eller tillhopa 2,090 kronor, äfvensom arfvode till en biträdande lärare vid gymnastikinrättningen med 500 kronor. Med anledning af det väsentligt ökade arbete, som tillkommer de båda gymnastiklärarne, sedan universitetets nya gymnastikbyggnad under vårterminen 1910 tagits i bruk, begäres nu anslag för tillfällig löneförbättring, åt gymnastikläraren med 1,410 kronor, på det att hans aflöning, med inräknande af värdet af ofvanberörda 6 famnar ved, må uppgå till 3,500 kronor, och åt den biträdande läraren 500 kronor, hvarigenom denne lärares arfvode skulle komma att utgå med 1,000 kronor årligen. Utskottet, som visserligen funnit utredningen i ärendet gifva vid handen, att en löneförhöjning åt ifrågavarande tjänstemän är af behofvet påkallad, har dock icke kunnat undgå att finna de i sådant afseende föreslagna beloppen väl högt tilltagna; och anser utskottet, att en fullt skälig förbättring i aflöningen varder dessa lärare beredd, därest förhöjningen bestämmes till, för gymnastikläraren 910 kronor, däraf 410 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, samt för den biträdande läraren 250 kronor.

Utskottets yttrande.

På grund af hvad sålunda anförts och då utskottet icke har något att erinra mot det af Kungl. Maj:t föreslagna villkoret för åtnjutande af aflöningsförbättringen, får utskottet hemställa,

a) att Riksdagen må medgifva, att gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren vid universitetet i Upp-

Nytt anslag.

sala må för år 1913 komma i åtnjutande af tillfällig löneförbättring med följande belopp:

gymnastikläraren 910 kronor, däraf 410 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar; samt

biträdande gymnastikläraren 250 kronor arfvode;

b) för bestridande af berörda aflöningsförbättringar på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,160 kronor;

c) godkänna det villkor för gymnastiklärarens åtnjutande af ifrågavarande aflöningsförbättring, att han icke må med sin tjänst förena annan tjänstebefattning, allmän eller enskild, såframt ej kanslern för rikets universitet, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att tjänstebefattningen ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid universitetet, finner befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas.

Universitetsbiblioteket. [83.]

91:o) I enlighet med Kungl Maj:ts därom framställda förslag får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *Uppsala universitets bibliotek* å extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 10,000 kronor.

Undervisning i bokföring. [84.]

92:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för anordnande vid universitetet i Uppsala af *undervisning i bokföring* enligt de närmare bestämmelser, Kungl Maj:t kan finna godt meddela, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 600 kronor.

Utgifvande af universitetets årsskrift. [85.]

93:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till utgifvande af Uppsala universitets årsskrift på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *utgifvande af Uppsala universitets årsskrift* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Nybyggnad för zoologiska institutionen. [86.]

94:o) Kungl Maj:t har föreslagit Riksdagen att, i afbidan på särskild proposition i ämnet, för ny byggnad för zoologiska institutionen vid univer-

sitetet i Uppsala på extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 90,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under Riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet härigenom skolat för Riksdagen

anmäla.

Universitetet i Lund.

95:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom framställda förslag hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1906—1912 ägt rum, för anordnande af *kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi vid universitetet i Lund* på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,500 kronor.

Kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi. [87.]

96:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må för anordnande af den i stadgan angående medicinska examina föreskrifna *undervisningskursen i allmän kemi* vid universitetet i Lund på extra stat för år 1913 uppföra

a) till *aflöning åt en lärare* vid kursen 2,000 kronor, samt

b) till *materiell* för densamma 500 kronor,

eller sålunda tillhopa 2,500 kronor.

Undervisningskurs i allmän kemi. [88.

97:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för universitetet i Lund på extra stat för år 1913 anvisa till arfvode åt en *biträdande lärare i allmän medicin* ett belopp af 2,000 kronor.

Biträdande lärare i medicin. [89.]

98:o) Sedan 1907 års Riksdag för anställande under ytterligare sex år vid universitet i i Lund af lektorer i tyska, franska och engelska språken beviljat ett anslag af 54,000 kronor och däraf på extra stat för hvartdera af åren 1908—1912 anvisats ett belopp af 9,000 kronor, har Kungl. Maj:t

Universitetslektorer. [90.]

nu föreslagit Riksdagen att af omförmälda, redan beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstående beloppet, 9,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af omförmälda redan beviljade anslag för anställande af *lektorer i tyska, franska och engelska språken* vid universitetet i Lund på extra stat för år 1013 anvisa återstående beloppet, 9,000 kronor.

Undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska. [91.]

99:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *uppehållande vid universitetet i Lund af undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska,* på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af 2,500 kronor.

Lärare inom ämnesgruppen estetik samt litteratur- och konsthistoria. [92.]

100:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvode åt en lärare vid universitetet i Lund, med åliggande att biträda vederbörande professor i estetik samt litteratur- och konsthistoria vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 3,500 kronor med villkor, att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, till arfvode åt en *lärare vid universitetet i Lund* med åliggande att biträda vederbörande professor *i estetik samt litteratur- och konsthistoria* vid uppehållande af undervisnings- och examinationsskyldigheten i samma ämne enligt de närmare bestämmelser, som af Kungl. Maj:t meddelas, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 3,500 kronor med villkor, att, därest vederbörande lärare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Föreståndare för historiska museet m. m. [93.]

101:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för aflönande af en föreståndare för universitetets i Lund historiska museum samt mynt- och medaljkabinett med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t be-

stämmes, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,000 kronor med villkor, att, därest vederbörande föreståndare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Utskottets yttrande.

Till aflönande af föreståndaren för ifrågavarande historiska museum samt mynt- och medaljkabinett har Riksdagen för hvart och ett af åren 1904—1911 anvisat 2,000 kronor och för innevarande år 4,000 kronor, med villkor, att, därest vederbörande föreståndare vore innehafvare af docentstipendium, arfvodet för undervisningen skulle minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstege 4,000 kronor.

Utskottet, som icke har något att erinra mot att, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, den jämkning i 1911 års Riksdags i ämnet fattade beslut vidtages, att det belopp, hvartill arfvodet för befattningen i fråga jämte docentstipendium, därest sådant af föreståndaren innehafves, får högst uppgå, bestämmes till 5,000 kronor, får alltså hemställa,

att Riksdagen må för aflönande af en föreståndare för universitetets i Lund historiska museum samt mynt- och medaljkabinett med den tjänstgöringsskyldighet, som af Kungl. Maj:t bestämmes, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,000 kronor med villkor, att, därest vederbörande föreståndare är innehafvare af docentstipendium, arfvodet skall minskas, så att detsamma jämte stipendiet ej öfverstiger 5,000 kronor.

Undervisning i entomologi. [94.]

102:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för hvart och ett af åren 1901—1912 ägt rum, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 3,000 kronor för uppehållande af *undervisning i entomologi och vård af de entomologiska samlingarna* vid universitetet i Lund, att utgå under förutsättning, att fullt lämplig person för tjänstgöringens bestridande finnes att tillgå.

Nybyggnad för den botaniska institutionen i Lund. [95.]

103:o) Sedan 1911 års Riksdag med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beslutat dels medgifva, att universitetet i Lund finge, för vinnande af lämplig plats för en *ny byggnad för universitetets botaniska institution,* med Lunds stadsfullmäktige träffa öfverenskommelse rörande tomtförvärf och jordutbyte i enlighet med hvad stadsfullmäktiges protokoll i ärendet den 17 september 1909 utvisade och på i protokollet

närmare angifna villkor och bestämmelser, dels ock för tomtinköpet och därmed i samband stående kostnader samt för uppförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag af den nya byggnaden äfvensom för anskaffande af inventarier m. m. därför beviljat ett anslag af 162,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 62,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af förenämnda anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstående beloppet, 100,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af förut beviljadt anslag till uppförande af *ny byggnad för den botaniska institutionen* vid universitetet i Lund på extra stat för år 1913 anvisa återstående belopp, 100,000 kronor.

Universitetsbiblioteket. [96.]

104:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till *materiell m. m. för universitetsbiblioteket i Lund* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 10,000 kronor.

Undervisning i bokföring. [97.]

105:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för anordnande vid universitetet i Lund af undervisning i bokföring på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 600 kronor att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

För anordnande af ifrågavarande undervisning under höstterminen 1908 samt år 1909 anvisade 1908 års Riksdag på extra stat för år 1909 ett belopp af 900 kronor. Därjämte anvisade Riksdagen för hvartdera af åren 1910—1912 till förevarande ändamål på extra stat ett belopp af 600 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, för anordnande vid universitetet i Lund af *undervisning i bokföring*, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 600 kronor att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

Inrättningen för gymnastik och fäktkonst. [98.]

106:o) I enlighel med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *materiell för inrättningen för*

gymnastik och fäktkonst vid universitetet i Lund på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 500 kronor.

107:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för utgifvande af Lunds universitets årsskrift på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af 4,000 kronor. Utgifvande af universitetets årsskrift. [99.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för *utgifvande af Lunds universitets årsskrift* på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,000 kronor.

108:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för åvägabringande af ny uppvärmnings- och ventilationsanläggning i universitetsbyggnaden i Lund, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med härför uppgjordt förslag, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 42,170 kronor. Ny uppvärmnings- och ventilationsanläggning i universitetshuset. [100.]

Då utskottet af den förebragta utredningen funnit behofvet af det ifrågasatta omändringsarbetet till fullo ådagalagdt samt utskottet icke funnit anledning till anmärkning emot det härför begärda beloppet, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må, för åvägabringande af *ny uppvärmnings- och ventilationsanläggning i universitetsbyggnaden i Lund,* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med härför uppgjordt förslag, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 42,170 kronor. Nytt anslag.

109:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att, för anordnande af elektrisk belysning i universitetshuset i Lund i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 8,470 kronor. Införande af elektrisk belysning i universitetshuset. [101.]

Då utskottet funnit nu föreliggande förslag till anordnande af elektrisk belysning i universitetsbyggnaden i Lund välbetänkt och icke haft något att anmärka emot den därför uppgjorda kostnadsberäkningen, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, för *anordnande af elektrisk belysning i universitetshuset i Lund,* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 8,470 kronor. Nytt anslag.

Upprättande af en seismografisk anstalt.

[102.]

110:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för upprättande vid universitetet i Lund af en seismografisk anstalt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjordt förslag på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 11,100 kronor.

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 335—337) anförts till stöd för den gjorda framställningen, får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må för upprättande vid *universitetet i Lund* af en *seismografisk anstalt* i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjordt förslag på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 11,100 kronor.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Skrifbiträde åt rektor m. fl. Biblioteksbiträde.

[103.]

111:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa dels till arfvode åt ett skrifbiträde åt rektor m. fl. vid karolinska mediko-kirurgiska institutet ett anslag af 800 kronor, dels ock till godtgörelse åt ett biträde vid nämnda instituts bibliotek, utöfver därför redan från anslaget till biblioteket utgående belopp, ett anslag af 700 kronor; tillhopa 1,500 kronor.

Utskottets yttrande.

Af den i ärendet förebragta utredningen (sid. 337—345 i statsrådsprotokollet) finner utskottet framgå, att behof af ett mera stadigvarande skrifbiträde åt rektor vid institutet föreligger; och har utskottet intet att erinra mot beloppet af det för detta biträde föreslagna arfvodet, 800 kronor. Såsom af statsrådsprotokollet inhämtas, är skrifbiträdet jämväl afsedt att stå till sekreterarens och kamrerarens förfogande. Då emellertid, enligt hvad löneregleringskommittén i sitt i ärendet afgifna utlåtande erinrar, vid beviljande år 1908 af förhöjning i sekreterarens arfvode hänsyn tagits såväl till hans skyldighet att vidkännas kostnaden för renskrifning af protokoll och utgående expeditioner som ock till hans ökade arbete med exempelvis förandet af förteckning öfver tentamina, hvilket arbete nu ansetts böra utföras af det föreslagna biträdet samt, hvad kamreraren beträffar, tillräckliga skäl icke synas förefinnas för beredande åt denne tjänsteman af biträde af förevarande slag, anser utskottet, att det nu ifrågasatta skrifbiträdet bör uteslutande stå till rektors disposition och endast mot särskild ersättning få af sekreteraren och kamreraren användas.

I afseende å den föreslagna arfvodesförhöjningen för biträdet vid institutets bibliotek har utskottet ingen anmärkning att göra.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 anvisa Nytt anslag.

a) till *arfvode åt ett skrifbiträde åt rektor vid karolinska mediko-kirurgiska institutet* ett anslag af 800 kronor, samt

b) till *godtgörelse åt ett biträde vid nämnda instituts bibliotek*, utöfver därför redan från anslaget till biblioteket utgående belopp, ett anslag af 700 kronor;

tillhopa 1,500 kronor.

112:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Undervisning och sjukvård vid de obstetriska och gynekologiska klinikerna. [104.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för de senare åren ägt rum, för upprätthållande af den karolinska mediko-kirurgiska institutet åliggande *undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker* under den tid af år 1913, hvarunder de ordinarie lärarna vid institutet icke ombesörja nämnda undervisning och sjukvård, på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,500 kronor.

113:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

Biträdande lärare i medicin och kirurgi m. m. [105.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för karolinska mediko-kirurgiska institutet på extra stat för år 1913 anvisa

a) till arfvode åt en *biträdande lärare i medicin* 3,000 kronor,

b) till arfvode åt en *biträdande lärare i kirurgi* 3,000 kronor, och

c) till uppehållande af *assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm* 600 kronor,

eller sålunda tillhopa 6,600 kronor.

114:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Röntgenarbetena vid serafimerlasarettet. [106.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för karolinska mediko-kirurgiska institutet på extra stat för år 1913 bevilja:

a) till arfvode åt en *föreståndare för röntgeninstitutet å serafimerlasarettet* 3,000 kronor,

b) till aflöning åt erforderligt *biträde åt föreståndaren* och till *underhåll af röntgeninstrumentariet* 2,000 kronor,

eller sålunda tillhopa 5,000 kronor.

Anordnande af undervisningskurser i allmän kemi. [107.]

115:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för karolinska mediko-kirurgiska institutet på extra stat för år 1913 bevilja:

a) till arfvode åt ett *lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi* 2,500 kronor; samt

b) till *materiell vid kemiska institutionen* 1,500 kronor,

eller tillhopa 4,000 kronor.

Arbetsbiträde å anatomiska och histologiska institutionerna. [108.]

116:o) På grund af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för år 1912 ägt rum, för *beredande af tillgång* till ett belopp af 2,400 kronor *att, lika fördeladt mellan den anatomiska och den histologiska institutionen* vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, *användas till aflönande af nödigt arbetsbiträde* vid enhvar af nämnda institutioner, utöfver de för ändamålet disponibla, å ordinarie stat uppförda aflöningsmedlen för en preparator, 1,650 kronor, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 750 kronor.

Klinik och poliklinik för barnsjukdomar. [109.]

117:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må på extra stat för år 1913 anvisa:

a) till en *pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* ett belopp af 1,800 kronor; och

b) till en *poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm* 3,500 kronor, att utgå under villkor, att Stockholms stad för polikliniken tillskjuter samma belopp för år 1913.

118:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för inköp af ett mikroskop för laboratorn i patologisk anatomi vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,150 kronor. Inköp af ett mikroskop för laboratorn i patologisk anatomi. [110.]

På grund af hvad i statsrådsprotokollet (sid. 349) till stöd för framställningen förekommer, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för *inköp af ett mikroskop för laboratorn i patologisk anatomi* vid karolinska mediko-kirurgiska institutet på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,150 kronor. Nytt anslag.

119:o) Sedan Kungl. Maj:t uti punkt 111 af förevarande hufvudtitel föreslagit Riksdagen att till täckande af brist i karolinska mediko-kirurgiska institutets allmänna materiellanslag tills vidare på extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 4,600 kronor, har Kungl. Maj:t uti en den 2 februari 1912 till Riksdagen aflåten och till utskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 38) under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ocklesiastikärenden samma dag, föreslagit Riksdagen att till täckande af brist i karolinska mediko-kirurgiska institutets allmänna materiellanslag på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,390 kronor. Täckande af brist i allmänna materiellanslaget. [111.]

Till ofvan berörda statsrådsprotokoll har departementschefen anfört följande:

»Det å karolinska mediko-kirurgiska institutets stat uppförda allmänna materiellanslaget — afsedt att tillgodose de institutioner vid institutet, som ej äga särskilda materiellanslag, och att bestrida en del gemensamma utgifter, såsom för lyse och uppvärmning m. m. — höjdes på Kungl. Maj:ts förslag af 1910 års Riksdag från sitt dittillsvarande belopp, 17,500 kronor, till 22,000 kronor, alltså med 4,500 kronor. Anslaget hade redan flera år förut visat sig otillräckligt för sitt ändamål, och i sammanhang med sin under år 1909 framställda begäran om anslagsförhöjningen anmälde institutets lärarkollegium, att brist förefunnes å ifrågavarande anslagspost. Bristen hade vid utgången af år 1907 utgjort blott 68 kronor 40 öre, men under år 1908 hade den ökats till 1,643 kronor 63 öre, och utsikt att under år 1909 och kommande år minska bristen funnes ej. Tvärtom syntes den komma att för hvart och ett af åren 1909 och 1910 ökas med ännu större belopp än under år 1908. Kollegiet ansåg sig likväl böra dröja med att äska anslag till täckande af bristen, till dess att dess verkliga belopp blefve kändt.

Orsakerna till att brist uppstått i anslaget voro i hufvudsak följande: 1907 års medicinska examensstadgas föreskrift om utgifvande af studiehandböcker, ökade utgifter för uppvärmning och belysning m. m. på grund af tillkomsten af nya undervisningslokaler vid institutet samt allmän stegring i pris å såväl material som arbete. Den särskilda ökning af bristen, som kollegiet förklarade sig förvänta under åren 1909 och 1910, härrörde från nödvändigheten att utgifva en ny upplaga af institutets stadgar och föreskrifter.

Vid afslutning af 1909 års räkenskaper visade det sig, att vid sagda års utgång bristen uppgick till 4,005 kronor 29 öre. Ehuru lärarkollegiet, som sagdt, emotsåg ytterligare brist under år 1910, ansåg sig kollegiet nu likväl ej böra dröja med att söka få den redan konstaterade bristen täckt. Sedan kanslern för rikets universitet på anhållan af kollegiet gjort underdånig framställning i nämnda syfte, föreslog Kungl. Maj:t 1911 års Riksdag att till täckande af brist, som uppstått å omförmälda materiellanslag under åren 1907, 1908 och 1909, på extra stat för år 1912 anvisa ett afrundadt belopp af 4,000 kronor.

Denna Kungl. Maj:ts framställning bifölls af Riksdagen.

Såsom lärarkollegiet förutsett, ökades ifrågavarande brist under år 1910. Enligt hvad kollegiet i en till universitetskanslern aflåten skrifvelse den 31 augusti 1911 anmälde, uppgick den vid 1910 års slut bokförda bristen till 8,596 kronor 30 öre. Frånräknades förutnämnda af Riksdagen beviljade belopp, 4,000 kronor, utgjorde den återstående bristen 4,596 kronor 30 öre. För täckande häraf begärde kollegiet kanslerns medverkan till beredande af anslag till afrundadt belopp å 4,600 kronor.

Med anledning häraf anhöll kanslern i underdåning skrifvelse den 16 oktober 1911 om proposition till Riksdagen angående anslag till täckande af den återstående bristen å ifrågavarande anslag.

För inhämtande af underdånigt utlåtade remitterades ärendet till kammarrätten. Utlåtandet, afgifvet den 20 december 1911, inkom till ecklesiastikdepartementet den 8 januari 1912 och innehöll ett åberopande af kammarrättens revisionsafdelnings å remissakten tecknade, den 7 och den 20 december 1911 afgifna yttranden. I det första af dessa yttranden meddelades, att institutets räkenskaper för år 1910, hvilka då ännu ej hunnit undergå granskning, å kontot för allmänna materiallanslaget såsom »skuld till år 1911» upptoge ett belopp af 8,596 kronor 30 öre. Med det senare yttrandet öfverlämnades och åberopades ett efter granskning

af nyssnämnda konto af vederbörande revisor afgifvet memorial. Detta memorial, hvilket åtföljde kammarrättens utlåtande, var af följande lydelse:

»P. M. Vid granskning af räkenskapen för karolinska mediko-kirurgiska institutets materiellanslag för år 1910 i och för utlåtande angående en af institutets lärarkollegium gjord underdånig framställning om anslag till ersättande af vid 1910 års utgång å anslaget befintlig brist, uppgående till 4,596 kronor 30 öre, hvartill medel förut ej anvisats, hafva följande omständigheter ansetts böra beaktas:

Till aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner har utbetalts:

1:o) enligt verifikation 152:

för tryckning af 600 ex. studiehandbok	kronor 472: 75
600 ex. tillägg därtill	» 153: —
	kronor 625: 75

2:o) enligt verifikation 162:

för tryckning af 300 ex. stadgar och föreskrifter afseende institutet samt dess fonder m. m.	kronor 1,076: —

Af förberörda och en föregående motsvarande studiehandbok hafva åtskilliga exemplar försålts, något, som äfven i mindre omfattning varit fallet med de tryckta stadgarna. Och kan med afseende härpå nämnas, att enligt en från aktiebolaget nordiska bokhandeln aflämnad redovisning institutet för försäljning under åren 1909 och 1910 har ett tillgodohafvande af netto 164 kronor 43 öre, som ej ännu tagits till uppbörd i räkenskapen; och torde äfven ytterligare medel kunna väntas inflyta för dessa tryckalster.

Under sådana förhållanden kan åtminstone ej hela kostnaden för studiehandbokens tryckande få definitivt afföras, då det gäller att afgöra, i hvad mån brist i materiellanslaget förefinnes.

I fråga om det arbete, som innehåller stadgar m. m., må nämnas, att af detsamma, som omfattar 236 sidor, upptagas 51 sidor af stadgar och reglementen för institutets fonder; och torde därför kunna ifrågasättas, om ej en fördelning af kostnaderna lämpligen borde ske, så att en del däraf, exempelvis $^1/_5$, finge betäckas af fondmedel, därvid 'besparingsfonden', som vid 1910 års slut uppgick till 45,406 kronor 64 öre, torde kunna anlitas.»

Vid memorialet var bilagdt ett sammandrag af däri omförmälda redovisning från aktiebolaget nordiska bokhandeln, utvisande, att karolinska institutet å försäljning af tryckalster under åren 1909 och 1910 ägde ett tillgodohafvande hos nämnda bokhandel af 164 kronor 43 öre.

Med hänsyn till hvad sålunda hos kammarrätten förekommit fann jag vid underdånig anmälan den 13 januari 1912 af anslagsbehofven under

riksstatens åttonde hufvudtitel ärendet ej vara i det skick, att jag kunde då framlägga detsamma för slutlig pröfning. Jag ansåg dock medel för ändamålet böra beredas institutet, och i afbidan på att särskild proposition i ämnet hunne aflåtas till Riksdagen, tillstyrkte jag under punkt 111, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att till täckande af brist i omförmälda materiellanslag tills vidare på extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 4,600 kronor. Denna min framställning bifölls af Kungl. Maj:t.

Med anledning af de erinringar, som blifvit gjorda hos kammarätten, har rektorsämbetet vid karolinska institutet till ecklesiastikdepartementet inkommit med en skrifvelse, för hvars innehåll jag ber få redogöra.

Den i institutets begäran angifna summan vore, yttrade rektorämbetet, det belopp, som räkenskaperna för år 1910 utvisade, då de afslötos. Såsom det inom kammarrätten angifvits, medräknades därvid icke det tillgodohafvande, som institutet kunde hafva hos nordiska bokhandeln för försålda exemplar af »Studiehandboken» samt af »Stadgar och föreskrifter». Uppgift härom hade nämligen först nyligen lämnats och visade, att institutet genom försäljning af dessa publikationer under åren 1909 och 1910 erhållit ett tillgodohafvande af sammanlagdt 164 kronor 43 öre. Rektorsämbetet hade vidare från bokhandeln erhållit upplysning, att under år 1911 hade genom försäljning uppstått ett tillgodohafvande för institutet af 14 kronor 6 öre för »Studiehandboken», men ingenting för »Stadgar och föreskrifter». Hela fordran blefve således 178 kronor 49 öre. Då man kunde motse, att detta belopp komme att inflyta, syntes det vara befogadt att afdraga detsamma från den af räkenskaperna utvisade bristen.

Utom den nu angifna summan vore icke något betydande belopp att motse.

Af den sista upplagan af studiehandboken funnes nämligen sammanlagdt endast cirka 40 exemplar kvar på lager vid institutet och i bokhandeln. De torde till största delen förbrukas för att kostnadsfritt lämnas åt elever, som under närmaste tiden inskrefve sig vid institutet. Någon försäljning däraf vore ej att motse, då det blefve nödvändigt att till 1912 års vårtermins början söka få färdig en ny upplaga af »Studiehandboken»; de möjligen kvarvarande exemplaren af den nuvarande upplagan blefve då värdelösa.

Af stadgesamlingen funnes ett lager af 126 exemplar. Någon inkomst af betydelse syntes emellertid icke vara att emotse. Denna samling vore nämligen icke afsedd till försäljning utan till kostnadsfri utdelning åt dem, som på grund af sin ställning borde äga tillgång till där förefintliga föreskrifter. Det inträffade därför naturligtvis jämförelsevis sällan, att någon annan person skaffade sig denna samling genom att rekvirera den i bok-

handeln. Försäljningen kunde därför icke antagas komma att inbringa institutet mer än högst ett eller annat tiotal kronor för år. Om något år torde det för öfrigt blifva behöfligt att ånyo upplägga äfven denna samling. Det hade nämligen redan visat sig nödvändigt att utgifva ett supplement till densamma. Något större antal sådana supplement kunde emellertid icke lämpligen utgifvas. Det vore därför att emotse, att äfven denna samling inom en icke aflägsen tid måste omtryckas. Rektorsämbetet ansåge sig räkna högt, om det antoges, att hvad som dessförinnan kunde inflyta genom försäljning blefve 25 kronor, så att, med inbegripande af ofvan angifna 178 kronor 49 öre, hela den summa, som möjligen kunde påräknas, skulle kunna stiga till 203 kronor 49 öre.

Vid skrifvelsen var bilagd en afräkning från aktiebolaget nordiska bokhandeln för år 1911, styrkande de i skrifvelsen lämnade uppgifterna om institutets tillgodohafvande för sagda år.

Departementschefen.

Genom hvad i ärendet förekommit torde få anses utrönt, att den brist i ofvannämnda materiellanslag, som nu borde betäckas, utgör den i 1910 års räkenskaper för institutet såsom skuld till år 1911 upptagna posten af ..... kronor 8,596: 30

minskad med		
dels det af 1911 års Riksdag för ändamålet beviljade anslaget	kr. 4,000: —	
dels det tillgodohafvande, som institutet kan påräkna hos aktiebolaget nordiska bokhandeln, omkring	» 204: —	» 4,204: —
då den verkliga bristen skulle utgöra omkring		kronor 4,392: 30

Det har hos kammarrätten ifrågasatts, att ej hela denna brist borde gäldas af anslagsmedel: viss del af de kostnader, materiellanslaget fått vidkännas för tryckning af »Stadgar och föreskrifter», borde nämligen, enär i detta tryckalster intagits stadgar och reglementen för institutets fonder, gäldas af fondmedel. Den besparingsfond, som därvid ansetts kunna anlitas, utgör en, jämlikt nådigt bref den 9 mars 1894 med bestämmelser för förvaltningen och bokföringen af institutets fonder, bildad kassa, afsedd att tillförsäkra fonderna en tryggad ränta och skydda fondernas kapital.

För min del finner jag ej tillräckliga skäl förebragta för att på antydt sätt nedbringa statens kostnader för betäckande af ifrågavarande brist — den härigenom uppkommande minskningen i tryggheten för fonderna blefve ju visserligen ringa, men å andra sidan blefve ej heller lindringen för

staten af nämnvärd betydelse. Men frånsedt detta får — såsom institutets rektor muntligen framhållit — tryckningen och utgifningen af de ifrågavarande fondernas stadgar och bestämmelser anses hafva skett för att för dem, som skola tillämpa dem, i regel lärarkollegiet, underlätta detta och för att sätta dem, som eventuellt kunna komma i åtnjutande af understöd eller stipendier m. m., i tillfälle att utan svårighet inhämta ordalydelsen af vederbörande bestämmelser. Vid sådant förhållande synes lärarkollegiets åtgärd att låta allmänna materiellanslaget bestrida hela kostnaden för utgifvande af omförmälda »Stadgar och föreskrifter» vara fullt befogad.

Den brist, som skulle täckas genom anslag af statsmedel, utgör alltså omkring 4,392 kronor 30 öre, eller efter lämplig afrundning 4,390 kronor.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må

Nytt anslag.

till *täckande af brist i karolinska mediko-kirurgiska institutets allmänna materiellanslag* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,390 kronor.

Universiteten och karolinska institutet gemensamt.

Resestipendier åt ord. lärare m. fl. vid universiteten och karolinska institutet.

[112.]

120:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, till *resestipendier åt ordinarie lärare och vissa andra tjänstemän vid rikets universitet samt karolinska mediko-kirurgiska institutet*, jämväl för år 1913 på extra stat bevilja ett anslag af 10,000 kronor.

Undervisning i epidemiologi.

Undervisning i epidemiologi vid sjukhus i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala.

[113.]

121:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må för *anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala af klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater*, på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 6,000 kronor att användas enligt af Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Allmänna läroverken.

122:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för åren 1907—1912 ägt rum, må till *arfvode åt en amanuens hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,500 kronor.

Amanuens hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk. [114.]

123:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, för beredande af medel till gäldande af *hyra för ämbetslokal åt öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk* under hyresåret 1 oktober 1912—30 september 1913, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

Anslag till hyra för lokal åt öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk. [115.]

124:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen medgifva, att utöfver de ordinarie första lärarinnor och lärarinnor vid statens samskolor å stat tillkommande löneförmånerna må för år 1913 till en hvar af nämnda befattningshafvare såsom tillfällig löneförbättring utgå ett belopp af 500 kronor, däraf $^2/_3$ skola anses utgöra lön och $^1/_3$ tjänstgöringspenningar, äfvensom att till extra ordinarie ämneslärarinnor må utöfver redan stadgade arfvoden för samma år utgå tilläggsarfvode till ett belopp af 200 kronor för hvar och en sådan med full kompetens samt 400 kronor för hvarje dylik lärarinna utan berörda kompetens, samt att för bestridande af statsverkets andel i kostnaden för tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande ordinarie lärarpersonal på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 21,750 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 354—360 i statsrådsprotokollet.

Tillfällig löneförbättring åt lärarinnepersonalen vid statens samskolor. [116.]

Enligt 1904 års lönereglering för lärarpersonalen vid de allmänna läroverken äro löneförmånerna för ämneslärarinnorna vid statens samskolor följande:

a) för ordinarie ämneslärarinnor:

för första lärarinna: två lönegrader å 1) 1,400 kronor, 2) 1,900 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å 600 kronor;

Utskottets yttrande.

för lärarinna: två lönegrader å 1) 1,000 kronor, 2) 1,500 kronor, jämte tjänstgöringspenningar å 500 kronor;

b) för extra ordinarie lärarinna med full kompetens för ordinarie befattning ett årligt arfvode af 1,400 kronor;

för extra ordinarie lärarinna utan dylik kompetens ett årligt arfvode af 1,200 kronor.

Uppflyttning i högre lönegrad för ordinarie tjänstinnehafvare äger rum efter 5 års tjänstgöring.

Den erfarenhet, som vunnits under de efter löneregleringens genomförande gångna åren har emellertid otvetydigt gifvit vid handen, att dessa lönebelopp blifvit väl knappt tillmätta. Därom vittnar, såsom i statsrådsprotokollet erinras, bland annat det synnerligen låga antalet sökande till lediga lärarinnebefattningar samt den omständigheten, att nära hälften af de hittills tillsatta lärarinnorna saknat behörighet och därför begärt och erhållit dispens. Att en löneförbättring för ifrågavarande befattningshafvare sålunda är af behofvet påkallad, anser utskottet otvifvelaktigt. Särskildt framträder detta behof vid en jämförelse mellan löneförmånerna för ifrågavarande lärarinnor och lärarinnorna vid de kommunala mellanskolorna, i hvilket afseende utskottet vill åberopa följande från statsrådsprotokollet hämtade tablå öfver aflöningarna vid de båda slagen af skolor:

Vid kommunal mellanskola, lärarinna:

1:a	lönegraden	1,850	kronor
2:a	»	2,050	»
3:e	»	2,250	»
4:e	»	2,450	»

Vid statssamskola, lärarinna:

1:a	lönegraden	1,500	kronor
2:a	»	2,000	»

biträdande föreståndarinna:

1:a	lönegraden	2,050	kronor
2:a	»	2,250	»
3:e	»	2,450	»
4:e	»	2,650	»

första lärinna:

1:a	lönegraden	2,000	kronor
2:a	»	2,500	»

föreståndarinna:

1:a	lönegraden	2,650	kronor
2:a	»	2,850	»
3:e	»	3,050	»
4:e	»	3,250	»

Kungl. Maj:t har nu, med utgående från önskvärdheten af att likställighet i lönehänseende åvägabringas mellan lärarinnorna vid statssamskolorna och de kommunala mellanskolorna, föreslagit att, i afbidan på en

allmän revision af läroverkslärarnas löneförhållanden, en tillfällig löneförbättring beredes ifrågavarande lärarinnor med 500 kronor för en hvar af de ordinarie lärarinnorna samt 200 kronor för extra lärarinna med full kompetens och 400 kronor för dylik lärarinna utan sådan kompetens.

Hvad då först beträffar de extra ordinarie lärarinnorna, har utskottet velat biträda den af öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk uttalade uppfattningen om lämpligheten af att arfvodena, i likhet med hvad som gäller beträffande motsvarande befattningshafvare vid de kommunala mellanskolorna, sättas till samma belopp för samtliga lärarinnor utan afseende å, huruvida de innehafva full kompetens eller icke; och då utskottet icke haft något att erinra mot beloppet af den för dessa lärarinnor beräknade sammanlagda aflöningen, 1,600 kronor, får utskottet alltså tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del.

Hvad åter angår de ordinarie lärarinnorna, har utskottet icke kunnat undgå att finna den af Kungl. Maj:t föreslagna löneförbättringen för högt tilltagen. Utskottet delar visserligen i så måtto den af departementschefen uttalade åsikten om rättvisan i likställdhet i lönehänseende mellan lärarinnorna vid statssamskolorna och de kommunala mellanskolorna, att utskottet anser sådan likställdhet böra äga rum mellan lönerna i, å ena sidan, de båda lönegraderna för lärarinna och första lärarinna vid samskolorna och, å andra sidan, de två första lönegraderna för respektive lärarinna och biträdande föreståndarinna vid de kommunala mellanskolorna; men då ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle leda till en ur nämnda synpunkt ej oväsentligt gynnsammare ställning för det förstnämnda slaget af lärarinnor än för motsvarande befattningshafvare vid mellanskolorna, kan utskottet, såsom ofvan antydts, ej biträda detsamma, utan har ansett att, i afbidan på den allmänna revision af löne- och åtskilliga därmed sammanhängande förhållanden vid de allmänna läroverken, som lärer kunna förväntas komma att i en jämförelsevis snar framtid äga rum, löneförbättringen bör skäligen bestämmas till, för lärarinna i första lönegraden 350 kronor och i andra lönegraden 50 kronor samt för första lärarinna i första lönegraden 50 kronor. Härigenom komma nämligen ifrågavarande lärarinnor att blifva jämnställda med de respektive lärarinnorna vid mellanskolorna i motsvarande lönegrader. Då första lärarinnan i andra lönegraden redan nu åtnjuter högre aflöning än biträdande föreståndarinna i samma lönegrad, anser utskottet ingen löneförbättring för förstnämnda slag af lärarinnor erforderlig.

För beräkningen af beloppet af det till den sålunda angifna löneförbättringen behöfliga anslaget har utskottet från öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk erhållit upplysning angående antalet af de lärarinnor

och första lärarinnor, som kunde förväntas vid 1913 års ingång befinna sig i hvardera af de båda lönegraderna. Då af dessa upplysningar framgår, att vid nämnda tidpunkt endast en lärarinna torde tillhöra andra lönegraden samt öfriga lärarinnor och samtliga första lärarinnor fortfarande vara i första lönegraden, har utskottet beräknat anslagsbehofvet på följande sätt:

löneförbättring för	37 lärarinnor i första lönegraden à 350 kronor för hvarje.....	kronor	12,950: —
» »	en lärarinna i andra lönegraden	»	50: —
» »	19 första lärarinnor i första lönegraden à 50 kronor för hvarje...	»	950: —
		Summa kronor	13,950: —

Emellertid bör, såsom i statsrådsprotokollet erinras, tagas i betraktande, att då de kommuner — med undantag af Haparanda — som äga statssamskola, till statsverket årligen inbetala ett belopp, motsvarande en fjärdedel af den vid samskolan anställda ordinarie lärarpersonalens begynnelselöner, komma de följaktligen äfven att inbetala en fjärdedel af ökningen i nämnda löner åt lärarinnorna.

Om då från ofvanberörda belopp 13,950 kronor drages *dels* den på skolan i Haparanda belöpande ökningen af begynnelselönerna, 750 kronor, dels förhöjningen i ålderstillägget för lärarinnan i andra lönegraden, 50 kronor*), eller tillhopa 800 kronor, erhålles det belopp, 13,150 kronor, hvaraf vederbörande kommuner skola till statsverket erlägga en fjärdedel eller 3,287 kronor 50 öre. Sedan den totala ökningen, 13,950 kronor, minskats med sistnämnda belopp, återstår ett belopp af 10,662 kronor 50 öre eller, i rundt tal, 10,665 kronor, utgörande det erforderliga anslagsbeloppet.

Slutligen har utskottet velat uttryckligen framhålla, att den omständigheten, att utskottet ej föreslagit någon minskning i löneförhöjningarna, beräknad med hänsyn till de pensionsafgifter, som skolat belöpa på de provisoriska löneförbättringarna, därest motsvarande ökning beviljats på ordinarie stat, icke får anses i sig innebära någon förpliktelse för Riksdagen att vid en blifvande lönereglering höja lönerna öfver nu tillstyrkta belopp.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) medgifva, att, utöfver de ordinarie första lärarinnor och lärarinnor vid statens samskolor å stat tillkom-

*) Denna lärarinna är ej placerad i Haparanda.

mande löneförmånerna, må för år 1913 till följande af nämnda befattningshafvare såsom tillfällig löneförbättring utgå ett belopp af,

för första lärarinna i första lönegraden 50 kronor, för lärarinna i första lönegraden 350 kronor och för lärarinna i andra lönegraden 50 kronor, af hvilka belopp $^2/_3$ skola anses utgöra lön och $^1/_3$ tjänstgöringspenningar, äfvensom att till extra ordinarie ämneslärarinnor må utöfver redan stadgade arfvoden för samma år utgå tilläggsarfvode till ett belopp af 200 kronor för hvar och en sådan med full kompetens samt 400 kronor för hvarje dylik lärarinna utan berörda kompetens, samt

b) för bestridande af statsverkets andel i kostnaden för tillfällig löneförbättring åt ifrågavarande ordinarie lärarpersonal på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 10,665 kronor. Nytt anslag.

125:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 104,500 kronor. Extra och vikarierande lärare. [117.]

Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 35 här ofvan anfört, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till arfvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 108,500 kronor.

126:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till extra arfvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 13,000 kronor. Extra arfvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken. [118.]

Till ifrågavarande ändamål har Riksdagen på extra stat för innevarande år anvisat samma belopp som det nu äskade, 13,000 kronor.

Då behofvet af anslag till förevarande ändamål fortfarande förefinnes, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till *extra arfvoden åt teckningslärare* vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 13,000 kronor.

127:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till extra arfvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 4,000 kronor. Extra arfvoden åt musiklärare. [119.]

Då utskottet af den till stöd för framställningen i statsrådsprotokollet (sid 367—369) förebragta utredningen funnit det begärda anslaget vara af behofvet påkalladt, får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må till *extra arfvoden åt musiklärare* vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 4,000 kronor.

Ersättning åt skolläkare. [120.]

128:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, medgifva, att till *skolläkare vid allmänna läroverk* må såsom ersättning för dem i nämnda egenskap åliggande göromål, förutom det redan förut af statsmedel och af läroverkets ljus- och vedkassa utgående arfvodet, utgå ytterligare ett belopp, motsvarande 1 krona för hvarje under höstterminen vid läroverket närvarande lärjunge, samt att för detta ändamål på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 23,000 kronor.

Profårskurs i Göteborg. [121.]

129:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för upprätthållande under år 1913 vid högre reallläroverket i Göteborg och vid högre latinläroverket därstädes af profårskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken, utöfver de å det ordinarie anslaget till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken tillgängliga medlen, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 8,950 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 370—378 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

För uppehållande under år 1912 vid högre reallläroverket i Göteborg af profårskurs för praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken har Riksdagen på extra stat för innevarande år beviljat ett anslag å 5,100 kronor. Den nu begärda anslagshöjningen motiveras med behofvet af inrättande af ytterligare en profårskurs för beredande af praktisk utbildning åt det stora antal lärarkandidater, som icke kunna beredas plats vid för närvarande befintliga kurserna af ifrågavarande slag.

Utskottet kan visserligen icke med tanken riktad på de ganska vidtutseende planer till lärareutbildningens omläggning, som för närvarande

äro å bane, undgå att ställa sig tveksamt inför frågan om lämpligheten af att genom inrättandet af ännu en profårskurs bidraga till införande på lärarebanan af en personal, som i en icke alltför aflägsen framtid måhända kan visa sig öfverflödig. Då emellertid, såsom af statsrådsprotokollet framgår, de redan nu till genomgående af profårskurs berättigade aspiranternas antal är betydligt större än hvad som kan mottagas vid de för närvarande befintliga profårskurserna, har utskottet icke velat emotsätta sig inrättande för år 1913 af den föreslagna kursen. Under framhållande af den provisoriska natur, som denna kurs, enligt utskottets mening bör äga, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran emot det för ändamålet beräknade beloppet, alltså hemställa,

att Riksdagen må för upprätthållande under år 1913 vid högre reallläroverket i Göteborg och vid högre latinläroverket därstädes af profårskurser för praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken, utöfver de å det ordinarie anslaget till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken tillgängliga medlen på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 8,950 kronor. Ökadt anslag.

130:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för anställande genom öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk försorg och enligt de närmare bestämmelser, som af densamma meddelas, af undersökningar rörande munhygien vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 2,000 kronor. Anslag till munhygieniska undersökningar vid de allmänna läroverken.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 379—382 i statsrådsprotokollet. [122.]

Ifrågavarande undersökningar, som äro afsedda att verkställas under loppet af tre år å samtliga lärjungar vid de allmänna läroverken, synas utskottet väl ägnade att bidraga till utredningen af det för vårt folk viktiga munhygieniska spörsmålet; och då utskottet icke haft anledning till anmärkning mot det för ändamålet äskade beloppet, 2,000 kronor, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må för anställande genom öfverstyrelsens för rikets allmänna läroverk försorg och enligt de närmare bestämmelser, som af densamma meddelas, af undersökningar rörande munhygien vid de allmänna läroverken på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 2,000 kronor. Nytt anslag.

Högre lärarinneseminariet.

Uppehållande af hushållsskolans verksamhet m. m.

[123.]

131:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för högre lärarinneseminariet på extra stat för år 1913 anvisa:

till uppehållande af hushållsskolans verksamhet	kronor	8,500
» stipendier	»	1,000
» expenser	»	2,000
» arfvoden åt extra lärarinnor och timlärare m. m.	»	11,000
» förhyrande af lokal för normalskolans lägsta klasser	»	3,000
» uppehållande af den valfria fjärde årskursen	»	3,000
» förhyrande af lokaler för undervisning i biologi och teckning	»	3,000
» undervisning i träslöjd	»	300
» inköp af materiell för undervisningen i biologi och fysik, återstoden af redan beviljadt anslag å 6,600 kronor	»	3,300

eller tillhopa 35,100 kronor.

Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 39 här ofvan anfört, får utskottet hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må för högre lärarinneseminariet på extra stat för år 1913 anvisa:

till uppehållande af hushållsskolans verksamhet	kronor	8,500: —
» stipendier	»	750: —
» expenser	»	1,000: —
» arfvoden åt extra lärarinnor och timlärare m. m.	»	11,000: —
» för hyrande af lokal för normalskolans lägsta klasser	»	3,000: —
» uppehållande af den valfria fjärde årskursen	»	3,000: —
» för hyrande af lokaler för undervisning i biologi och teckning	»	3,000: —
» undervisning i träslöjd	»	300: —
» inköp af materiell för undervisningen i biologi och fysik, återstoden af redan beviljadt anslag å 6,600 kronor	»	3,300: —

eller tillhopa 33,850 kronor.

Enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor.

132:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 10,000 kronor.

Resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor. [124.]

133:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år skett, må dels till *resestipendier*, dels ock till *understöd vid fortsatta studier* åt *föreståndarinnor* och *lärarinnor vid lärarinneutbildningsanstalter i huslig ekonomi* äfvensom åt *skolkökslärarinnor vid andra läroanstalter*, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 2,000 kronor.

Resestipendier åt skolkökslärarinnor m. m. [125.]

Folkundervisningen.

134:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen dels medgifva, att tillfällig löneförbättring må för år 1913 till de ordinarie lärarna och lärarinnorna vid folkskoleseminariernas öfningsskolor utgå, i Stockholm och Göteborg med 400 kronor för lärare och 300 kronor för lärarinna och i öfriga städer med 300 kronor för lärare och 200 kronor för lärarinna, dels ock för bestridande af berörda löneförbättring på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 8,200 kronor.

Till ifrågavarande ändamål anvisade Riksdagen år 1909 ett belopp af 7,600 kronor samt hvartdera af åren 1910 och 1911 ett belopp af 8,200 kronor att utgå enligt ofvan angifna grunder.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må

a) medgifva, att *tillfällig löneförbättring* må för år 1913 *till de ordinarie lärarna och lärarinnorna vid folkskoleseminariernas öfningsskolor* utgå, i Stockholm och

Tillfällig löneförbättring för lärare och lärarinnor i läsämnen vid folkskoleseminariernas öfningsskolor. [126.]

Göteborg med 400 kronor för lärare och 300 kronor för lärarinna och i öfriga städer med 300 kronor för lärare och 200 kronor för lärarinna, samt

b) för bestridande af berörda löneförbättring på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 8,200 kronor.

Nybyggnad för folkskoleseminariet i Falun. [127.]

135:o) Sedan 1911 år Riksdag för inköpande på af stadsfullmäktige i Falun den 29 oktober 1909 och den 14 april 1910 godkända villkor af ett å den Falu stad tillhöriga egendomen Haga beläget område om 40,000 kvadratmeter beviljat ett belopp af 35,000 kronor samt till uppförande å sagda område af nya byggnader för folkskoleseminariet i Falun i hufvudsaklig öfverensstämmelse med för ändamålet af professor E. Lallerstedt uppgjorda ritningar och förslag ytterligare ett belopp af 502,100 kronor eller tillhopa 537,100 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisat 150,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af nämnda anslag på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 200,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af det till inköp af tomt samt till *uppförande af nya byggnader för folkskoleseminariet i Falun* beviljade anslaget af 537,100 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 200,000 kronor.

Nya byggnader för folkskoleseminariet i Uppsala. [128.]

136:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagan att i afbidan på proposition om anslag till inköp af tomt och uppförande af nya byggnader för folkskoleseminariet i Uppsala på extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 200,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet härigenom skolat för Riksdagen

anmäla.

Ordnande af gårds- och lekplan vid folkskoleseminariet i Växjö. [129.]

137:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för ordnande af gårds- och lekplan vid folkskoleseminariet i Växjö på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 5,129 kronor.

Då af den i ärendet förebragta utredningen (statsrådsprotokollet sid. 387 och 388) framgår, att en omläggning af gårds- och lekplanen vid ifrågavarande seminarium är af behofvet påkallad, samt utskottet icke haft anledning till anmärkning emot det för ändamålet begärda beloppet, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för *ordnande af gårds- och lekplan vid folkskoleseminariet i Växjö* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 5,129 kronor. Nytt anslag.

138:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för beredande under år 1912 af ökadt anslag till materiell, ved och ljus m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,900 kronor. Höjning af anslaget till materiell m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping.

Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 44 här ofvan anfört, hemställer utskottet, [130.]

att Riksdagen må för beredande under år 1912 af ökadt anslag till materiell, ved och ljus m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,900 kronor. Nytt anslag.

139:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för uppehållande af undervisningen vid seminariet i Göteborg i förhyrda lokaler samt anordnande af parallellklasser därstädes på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 50,400 kronor. Uppehållande af undervisningen vid folkskoleseminariet i Göteborg.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 389—403 i statsrådsprotokollet. [131.]

Utskottets yttrande.

För ifrågavarande ändamål har Riksdagen för innevarande år på extra stat beviljat ett belopp af 27,525 kronor. Af det nu äskade anslaget, 50,400 kronor, äro beräknade till förstärkning af lärarkrafterna och stipendier åt eleverna 33,831 kronor 79 öre samt till förstärkning af seminariets anslag till materiell, ved och ljus m. m. 16,568 kronor 21 öre. Mot det till läraraflöningar afsedda beloppet har utskottet icke funnit anledning till erinran. I det för materiell m. m. äskade beloppet, 16,568 kronor 21 öre, ingår bland annat kostnad för belysning under år 1913 samt senare delen af år 1912 med tillhopa 2,400 kronor. Detta belopp synes utskottet för högt beräknadt och torde detsamma utan olägenhet kunna nedsättas med 400 kronor till 2,000 kronor. Vattenförbrukningen är för samma tider beräknad till 1,400 kronor. Utskottet kan icke föreställa sig annat än att ett belopp af 1,100 kronor är för ändamålet fullt tillräckligt. Vidare är till aflöning åt vaktmästaren vid seminariet afsedt ett belopp af 1,250 kronor för år 1913 samt till fyllnad för senare hälften af år 1912 i hans för detta år med 1,000 kronor utgående aflöning 125 kronor. Den föreslagna kontanta aflöningen är alltså, på sätt af departementschefen framhålles, lika med den, som bestås i nyregleradt verk anställd förste vaktmästare, hvilken, såsom är fallet med den nu förevarande

vaktmästaren, åtnjuter fri bostad och bränsle. Då enligt hvad af statsrådsprotokollet framgår och utskottet jämväl i öfrigt inhämtat, med ifrågavarande vaktmästaretjänst äro förbundna dels göromål, som till art och omfattning kunna anses fullt motsvara dem, som i allmänhet åligga en förste vaktmästare, dels ock åtskilliga skyldigheter därutöfver, anser utskottet skäligt, att tjänstens innehafvare benämnes förste vaktmästare och, på sätt föreslagits, erhåller den för dylik befattningshafvare fastställda aflöning.

Ej heller mot öfriga i det till materiell m. m. beräknade beloppet ingående poster har utskottet funnit anledning till anmärkning. Det äskade anslaget, i sin helhet 50,400 kronor, kan på grund af här ofvan omförmälda nedsättningar minskas med 700 kronor till 49,700 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må för *uppehållande af undervisningen vid seminariet i Göteborg* i förhyrda lokaler samt anordnande af parallelklasser därstädes på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 49,700 kronor.

Arfvode åt lärare i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Luleå m. m.

[132.]

140:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet.

att Riksdagen må till arfvode åt *läraren i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Luleå* samt för *undervisning i hygien därstädes* på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 700 kronor.

Uppehållande af undervisning uti folkskolans högre afdelningar vid de med vissa folkskoleseminarier förenade öfningsskolor.

[133.]

141:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för uppehållande af undervisning i folkskolans högre afdelning vid de med folkskoleseminarierna i Kalmar, Landskrona, Strängnäs, Härnösand, Skara, Växjö och Luleå förenade öfningsskolorna på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 18,315 kronor.

För ifrågavarande ändamål har Riksdagen för innevarande år beviljat ett anslag af 19,030 kronor, däraf 864 kronor 44 öre voro ämnade att utanordnas redan under år 1911.

Då utskottet icke funnit anledning till anmärkning emot det nu begärda anslaget, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för *uppehållande af undervisning i folkskolans högre afdelning vid de med folkskoleseminarierna i Kalmar, Landskrona, Strängnäs, Härnösand, Skara, Växjö och Luleå förenade öfningsskolorna* på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 18,315 kronor.

142:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till anordnande under år 1913 af en för manliga studenter afsedd parallellafdelning till fjärde klassen vid folkskoleseminariet i Växjö äfvensom till undervisning i slöjd uti nämnda parallellafdelning på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,023 kronor.

Anordnande af parallellafdelning till fjärde klassen vid folkskoleseminariet i Växjö.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till anordnande under år 1913 af en för manliga studenter afsedd *parallellafdelning till fjärde klassen vid folkskoleseminariet i Växjö* äfvensom till *undervisning i slöjd* uti nämnda parallellafdelning på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,023 kronor. [134.]

143:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till *understöd för uppehållande af Stockholms privata folkskollärarinneseminarium* under år 1913 på extra stat för samma år bevilja ett anslag af 6,300 kronor att utgå på de närmare villkor, som af Kungl. Maj:t bestämmas. [135.]

Anslag till Stockholms privata folkskollärarinneseminarium.

144:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till understöd för uppehållande af Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium under år 1913 på extra stat för samma år bevilja ett anslag af 6,300 kronor att utgå på de närmare villkor, som af Kungl. Maj:t bestämmas. [136.]

Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 409—412 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Såsom af departementschefen framhålles, lärer ifrågavarande undervisningsanstalt skäligen kunna anses förtjänt af statsunderstöd i samma omfattning som det under nästföregående punkt omförmälda privata folkskollärarinneseminariet i Stockholm. Såsom en självfallen förutsättning för understödets utgående vill utskottet emellertid, i anslutning till 1910 års Riksdags uttalande angående sistnämnda seminarium, framhålla skyldighet för läroanstalten att vara underkastad samma inspektion som statens folkskoleseminarier. Under uttalande tillika af sin åsikt därom, att man med en synnerlig varsamhet synes böra fortgå på den inslagna vägen att bereda statsunderstöd åt enskilda seminarier af ifrågavarande slag, får utskottet alltså hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må till understöd för *uppehållande af Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium under år 1913* på extra stat för samma år bevilja ett anslag af 6,300 kronor att utgå på de närmare villkor, som af Kungl. Maj:t bestämmas.

Repetitionskurser i gymnastik för folkskollärare och folkskollärarinnor.

[137.]

145:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till anordnande, i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af *repetitionskurser i gymnastik för folkskollärare och folkskollärarinnor* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 12,900 kronor.

Fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel vid Adelsnäs trädgårdsskola.

[138.]

146:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till understöd för anordnande under år 1913 vid Adelsnäs trädgårdsskola, i enlighet med de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af *fortbildningskurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare äfvensom för lärare i nämnda ämne vid rikets folkskoleseminarier* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,300 kronor.

Fortbildningskurser i skolträdgårdsskötsel vid Norrlands trädgårdsskola.

[139.]

147:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till understöd för anordnande under år 1913 vid Norrlands trädgårdsskola, i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af kurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare äfvensom för lärare i nämnda ämne vid rikets folkskoleseminarier på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,250 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 414—417 i statsrådskrotokollet.

Ifrågavarande undervisning är afsedd att omfatta en tid af tre veckor med ett elevantal af högst 10. Af det begärda anslaget 1,250 kronor, är ett belopp af 500 kronor beräknadt såsom bidrag till trädgårdsskolan för anordnande af undervisningen samt 750 kronor till understöd med 75 kronor för en hvar af eleverna. Utskottet, som funnit framställningen behjärtansvärd, har beträffande det för ändamålet äskade anslaget icke

funnit anledning till annan erinran än att understöden till eleverna synas väl höga och skäligen btorde kunna nedsättas till 60 kronor för elev. På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till understöd för *anordnande under år 1913 vid Norrlands trädgårdsskola*, i enlighet med de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, *af kurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare äfvensom för lärare i nämnda ämne vid rikets folkskoleseminarier* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,100 kronor. Nytt anslag.

148:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må för *beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skolorna boende skolpliktiga barn* inom Vilhelmina, Risbäcks, Stensele, Tärna, Sorsele, Arjeplogs och Malå församlingar samt, i mån af tillgång och behof, jämväl Fredrika församling, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 20,000 kronor att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela. Upphjälpande af skolväsendet inom Vilhelmina med flera lappmarksförsamlingar. [140.]

149:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för *beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skola boende skolpliktiga barn inom Hotagens församling* i Jämtlands län på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,000 kronor, att användas enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela. Upphjälpande af skolväsendet inom Hotagens församling. [141.]

150:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *resestipendier åt rektorer samt öfriga lärare och lärarinnor vid folkskoleseminarierna*, under de villkor och bestämmelser, som Kungl. Maj:t Resestipendier åt rektorer och öfriga lärare vid folkskoleseminarierna. [142.]

kan finna godt föreskrifva, anvisa på extra stat för år 1913 ett belopp af 2,000 kronor.

Motion ang. anslag till resestipendier åt lärare vid högre folkskolor.

151:o) I en inom Första kammaren af herr *N. O. Bruce* väckt motion (nr 40), har föreslagits, att Riksdagen måtte för år 1913 på extra stat anvisa ett anslag af 2,000 kronor att utgå till resestipendier åt lärare och lärarinnor vid högre folkskolor enligt de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva.

Till stöd för denna framställning har motionären anfört följande.

»Genom de anslag till resestipendier åt olika grupper af lärare, som för närvarande utgå, ha statsmakterna visat sig erkänna och uppskatta betydelsen af att lärare komma i tillfälle att studera, huru lärarverksamheten utöfvas af andra personer och å andra orter. Resestipendier af statsmedel utgå för närvarande till nästan alla grupper af lärare vid de statsunderstödda läroanstalterna, från universiteten till småskolorna. I fråga om folkundervisningsanstalterna har vunnits en betydlig ökning i tillfällena till den fortsatta utbildning för lärarekåren, som studieresor erbjuda, genom sistlidna Riksdags på Kungl. Maj:ts förslag fattade beslut att fördubbla det förut utgående anslaget till resestipendier åt folkskollärare och folkskollärarinnor samt att anvisa ett nytt anslag å 3,000 kronor till resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier samt mindre folkskolor och småskolor äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor.

Det finnes emellertid en grupp af de vid folkundervisningsanstalterna anställda lärarna, hvilken ej har förmånen att kunna erhålla resestipendier af statsmedel, nämligen lärarna vid de högre folkskolorna. Den högre folskolan har under de senare åren, särskildt på grund af den omvårdnad, som från statsmakterna kommit densamma till del, företett en stark utveckling. År 1900 var antalet högre folkskolor blott 16, år 1910 — det senaste år, för hvilket officiella uppgifter föreligga — 31, och antalet lärare har under samma tidsperiod växt från 19 till 73. Och den af 1909 års Riksdag beslutade utsträckningen af rätten att upprätta högre folkskolor kommer säkerligen att medföra en ännu kraftigare utveckling under den närmaste tiden. Redan nu framgår det med tydlighet, att man i städerna kommer att i stor utsträckning ombilda sina högre afdelningar af folkskolan till högre folkskolor.

Gifvet är, att lärarekåren vid en i så stark utveckling stadd skolform måste minst lika väl som lärare vid andra skolor vara i behof af anslag till resestipendier. Den högre folkskolans organisation och undervisning äro ock af den art, att de måste i hög grad främjas, om lärarkåren får

tillfälle att studera motsvarande organisation och undervisning å andra orter. Den högre folkskolans lärjungar befinna sig i allmänhet i den ömtåliga öfvergångsåldern, hvilken ställer särskilda kraf på uppfostran och undervisning. Under de senare åren ha dessutom just på den högre folkskolan ställts anspråk, att den skall i sin organisation och sin undervisning så långt som möjligt anpassa sig efter förhållanden och behof på olika orter, hvilka anspråk äfven innebära fordran på omläggning af undervisningens innehåll och metoder. Allt detta gör, att den högre folkskolans lärarekår må anses i synnerlig grad vara i behof af den vägledning, som studieresor kunna skänka.

Äfven i den nu på många ställen pågående förvandlingen af folkskolans högre afdelning till högre folkskola torde ligga ett skäl till beviljande af anslag till resestipendier åt den kår, här är i fråga. De folkskollärare, som undervisat i en folkskolans högre afdelning, komma tvifvelsutan att i de flesta fall också få anställning vid den högre folkskola, som genom en öfvergång från den ena skolarten till den andra uppstår. En sådan förändring i lärarens ställning skulle under nuvarande förhållanden beröfva ifrågavarande lärare den utsikt till erhållande af resestipendier, de förut såsom folkskollärare ägde.

Också en annan sak må påpekas. Den nya öfverbyggnad på folkskolan, som fått namnet den kommunala mellanskolan, är ju i många afseenden parallell med den högre folkskolan, och den af Riksdagen år 1909 uttalade förmodan, att de båda nämnda skolformerna skulle komma att stå i det nära samband med hvarandra, att en kommunal mellanskola ofta skulle växa fram ur en högre folkskola, ha äfven af erfarenheten bekräftats. Det må då anses billigt, att, då lärarekåren vid den nya skolformen, den kommunala mellanskolan, satts i tillfälle att af statsmedel erhålla resestipendier, äfven lärarna vid den äldre skolformen, den högre folkskolan, måtte tillerkännas samma förmån. Särskildt må det anses som en fördel, om lärare vid en högre folkskola, som är ämnad att utvecklas till en kommunal mellanskola, kunde erhålla stipendier af statsmedel likaväl som lärare vid en färdigbildad kommunal mellanskola.

Någon särskild utredning angående det belopp, som skulle behöfva anvisas till resestipendier af den art, jag här förordat, kan jag ej förebringa, Dock synes det mig, med hänsyn till de belopp, som för motsvarande syfte utgå till andra grupper af lärare, med hänsyn till den högre folskolans uppgift och betydelse och med hänsyn till den kraftiga utveckling, hvari denna skolform för närvarande är stadd, att detta belopp lämpligen skulle kunna sättas till 2,000 kronor».

Utskottets yttrande.

Då utskottet finner billigheten kräfva, att lärarne vid rikets högre folkskolor, i likhet med öfriga närstående lärargrupper — såsom lärarne vid kommunala mellanskolor och vid folkskolorna — komma i tillfälle att erhålla resestipendier för att studera motsvarande undervisning å andra orter, anser sig utskottet böra tillstyrka att anslag för ändamålet beviljas. Emellertid finner utskottet det af motionären föreslagna beloppet vara för högt tilltaget i förhållande till antalet af ifrågavarande lärare; och håller utskottet före att ett anslag af 1,200 kronor bör vara för ändamålet tillräckligt.

Utskottet får alltså hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må till *resestipendier åt lärarpersonalen vid högre folkskolor* under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,200 kronor.

Resestipendier åt folkskollärare och folkskollärarinnor. [143.]

152:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till *resestipendier åt folkskollärare och folkskollärarinnor*, enligt de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 uppföra ett anslag af 8,000 kronor.

Resestipendier åt småskollärare m. fl. [144.]

153:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må till *resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier samt mindre folkskolor och småskolor äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor*, enligt de villkor och bestämmelser Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 3,000 kronor.

Understöd åt folkbibliotek.

Grundkatalog för folkbibliotek. [145.]

154:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående omorganisation af folkbiblioteksväsendet m. m. på extra stat för år 1913 till utarbetande af en grundkatalog öfver för folkbibliotek lämplig litteratur beräkna ett belopp af 10,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härmed för Rikdagen

anmäla.

155:o) Kungl Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående omorganisation af folkbiblioteksväsendent m. m. till understöd åt folkbibliotek för deras verksamhet under år 1912 på extra stat för år 1913 beräkna ett förslagsanslag å 50,000 kronor. Understöd åt folkbibliotek för deras verksamhet under år 1912. [146.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härmed för Riksdagen

anmäla.

De tekniska läroverken.

156:o) Sedan 1911 års Riksdag till bestridande af kostnaderna för nya byggnader för tekniska högskolan med utrustning och inredning samt för terasseringsarbeten m. m. beviljat ett anslag af 4,619,000 kronor samt däraf på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 300,000 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 af omförmälda, redan beviljade anslag å 4,619,000 kronor anvisa ytterligare 750,000 kronor. Nybyggnad för tekniska högskolan. [147.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 af redan beviljadt anslag till *bestridande af kostnaderna för nya byggnader för tekniska högskolan* med utrustning och inredning samt för terasseringsarbeten m. m. å 4,619,000 kronor anvisa ytterligare 750,000 kronor.

157:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 för tekniska högskolan anvisa: Förstärkning af lärarkrafterna vid tekniska högskolan m. m. [148.]

till förhöjning af aflöningsförmånerna vid lektoratet i elektrokemi	kronor	1,000: —
hvaraf 500 kronor skola anses såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar;		
till förstärkning af lärarkrafterna	»	14,850: —
Transport	kronor	15,850: —

Transport	kronor	15,850: —
till arfvode åt en speciallärare i elektroteknik	»	2,000: —
till arfvode åt en speciallärare i kemi	»	1,200: —
till höjning af kamrerarens arfvode	»	700: —
till arfvode åt speciallärare i industriell ekonomi, statskunskap och sociallagstiftning	»	3,500: —
till arfvode åt en speciallärare i fabrikshygien	»	1,500: —
till arfvode åt en speciallärare i bokföring	»	1,000: —
till inköp af ett passageinstrument för den geodetiska institutionen	»	2,000: —
till inköp af en »Jäderins basmätningsapparat» för samma institution	»	1,000: —
samt		
till ombyggnad och reparation af högskolans värmeledningar	»	5,300: —
Summa	kronor	34,050: —

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 424—431 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Beträffande de till förhöjning af aflöningsförmånerna vid lektoratet i elektrokemi, till förstärkning af lärarkrafterna, till arfvoden åt specialläraren i elektroteknik och i kemi samt till höjning af kamrerarens arfvode beräknade beloppen, hvilka äro desamma, som för innevarande år äro å extra stat för motsvarande ändamål uppförda, har utskottet icke haft anledning till erinran, liksom utskottet jämväl velat, i anslutning till 1911 års Riksdags uttalande angående önskvärdheten af att en utsträckt undervisning i ämnet fabrikshygien snarast möjligt toge sin början, biträda Kungl. Maj:ts förslag om anvisande af ett belopp af 1,500 kronor till arfvode åt en speciallärare i nämnda ämne.

I afseende å de till arfvoden åt speciallärare i industriell ekonomi, statskunskap och social lagstiftning samt i bokföring beräknade beloppen, 3,500 kronor för den förstnämnda ämnesgruppen och 1,000 kronor för det sistberörda ämnet, har utskottet, då desamma afse utvidgning eller införande af undervisning i ifrågavarande ämnen tidigare än hvad i omorganisationsplanen för högskolan är afsedt, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka framställningen i denna del.

Mot de för inköp af vissa instrument och apparater samt till ombyggnad och reparation af värmeledningar begärda belopp har utskottet ingen anmärkning att framställa.

Slutligen får utskottet erinra därom, att enligt hvad utskottet under punkt 49 här ofvan uttalat, ett belopp af 1,800 kronor bör på extra stat

för år 1913 anvisas till stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 för tekniska högskolan anvisa: Ökadt anslag.

till förhöjning af aflöningsförmånerna vid lektoratet i elektrokemi ..... hvaraf 500 kronor skola anses såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar;	kronor	1,000: —
till förstärkning af lärarkrafterna	»	14,850: —
till arfvode åt speciallärare i elektroteknik	»	2,000: —
till arfvode åt en speciallärare i kemi	»	1,200: —
till höjning af kamrerarens arfvode...	»	700: —
till arfvode åt en speciallärare i fabrikshygien	»	1,500: —
till stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes studieresor under tiden för utförande af högskolans nybyggnader	»	1,800: —
till inköp af ett passageinstrument för geodetiska institutionen.....	»	2,000: —
till inköp af en »Jäderins basmätningsapparat» för samma institution	»	1,000: —
samt		
till ombyggnad och reparation af högskolans värmeledningar	»	5,300: —
Summa	kronor	31,350: —

158:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen

dels att af det för utförande af om- och tillbyggnadsarbeten vid Chalmers tekniska läroanstalt af 1911 års Riksdag beviljade anslaget å 455,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa 150,000 kronor; Om- och tillbyggnadsarbeten vid Chalmers tekniska läroanstalt m. m.

dels att af för anskaffande af apparater m. m. för utrustning af elektrotekniska laboratoriet vid läroanstalten på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 25,000 kronor; [149.]

dels att å extra stat för år 1913 till löneförbättring för följande lärare vid anstalten anvisa:

för läraren i verkstadsarbete	kronor	500: —
» andre läraren i matematik	»	750: —
» » » » allmän kemi	»	750: —
» läraren i skeppsbyggeri	»	750: —
samt		
» läraren i frihandsteckning	»	650: —
tillhopa	kronor	3,400: —

dels att till arfvode åt en lärare i byggnadslära på extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 2,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 432—434 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot Kugl. Maj:ts förslag, i hvad det afser anvisande af 150,000 kronor af det för utförande af om- och tillbyggnadsarbeten vid ifrågavarande läroanstalt redan beviljade anslag, 25,000 kronor för anskaffande af vissa apparater samt 3,400 kronor till löneförbättring för vissa lärare, får utskottet, som framdeles under Riksdagen kommer att afgifva utlåtande angående förslaget om beräknande på extra stat för år 1913 af ett belopp af 2,000 kronor till arfvode åt en lärare i byggnadslära, hemställa,

att Riksdagen må

Ökadt anslag.

a) af det för utförande af om- och tillbyggnadsnadsarbeten vid Chalmers tekniska läroanstalt af 1911 års Riksdag beviljade anslag å 455,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa 150,000 kronor,

b) för anskaffande af apparater m. m. för utrustning af elektrotekniska laboratoriet vid läroanstalten på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 25,000 kronor, och

c) å extra stat för år 1913 till löneföbättring för följande lärare vid anstalten anvisa:

för läraren i verkstadsarbete	kronor	500: —
» andre läraren i matematik	»	750: —
» » » i allmän kemi	»	750: —
» läraren i skeppsbyggeri	»	750: —
samt		
» läraren i frihandelsteckning	»	650: —
tillhopa	kronor	3,400: —

159:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må för beredande af *provisorisk lönereglering* med 20 % å i stat uppförda aflöningsförmåner *åt befattningshafvare vid tekniska skolan i Stockholm*, med undantag för skolans föreståndare i hans egenskap af sådan samt såsom föreståndare för högre konstindustriella skolan och öfverlärare inom denna afdelning, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,600 kronor, med beräknande att till denna lönereglering bidrag lämnas af Sjöstedtska fonden med ett belopp af 480 kronor samt under villkor, att Stockholms stad för ändamålet särskildt tillskjuter ett belopp af 4,600 kronor.

Provisorisk lönereglering vid tekniska skolan i Stockholm. [150.]

160:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må för *uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm* på extra stat för år 1913 anvisa:

för förhöjning af betjäningens aflöning	kronor	446: —
» » » underlärarnas »	»	9,905: —
» » » anslaget för den extra ordinarie undervisningen	»	260: —
» » » anslaget till belysning	»	750: —
» » » anslaget till inventariers anskaffande och underhåll	»	1,000: —
» » » anslaget till undervisningsmateriell	»	1,750: —
» » » anslaget till diverse utgifter	»	2,050: —
eller således tillhopa	kronor	16,161: —

under villkor, att Stockholms stad för år 1912, utöfver förut anslagna medel å 7,500 kronor, för berörda ändamål bidrager med 16,161 kronor.

Uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm. [151.]

Tekniska elementarskolan i Norrköping.

[152.]

161:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Norrköping på extra stat för år 1913 anvisa: till undervisning i svenska språket 200 kronor, till betjäningens aflöning 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,000 kronor, till assistenter och repetitörer 400 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till höjd aflöning åt läraren i frihandsteckning 150 kronor, till bibliotek och samlingar 300 kronor samt till undervisning i verkstadsarbete 1,100 kronor, tillhopa 4,950 kronor.

Under en följd af år har Riksdagen för uppehållande af verksamheten vid ifrågavarande tekniska elementarskola anvisat medel, hvilka för innevarande år utgå med ett belopp af 4,250 kronor, fördeladt på följande poster:

till undervisning i svenska språket	kronor	200: —
» betjäningens aflöning	»	400: —
» lyshållning, uppvärmning m. m.	»	2,000: —
» assistenter och repetitörer	»	400: —
» undervisning i främmande språk	»	400: —
» höjd aflöning åt läraren i frihandsteckning	»	150: —
» bibliotek och samlingar	»	300: —
» undervisning i verkstadsarbete	»	400: —
Summa	kronor	4,250: —

Den nu begärda anslagsökningen, 700 kronor, afser i sin helhet höjning af det för undervisning i verkstadsarbete med 400 kronor hittills utgående beloppet.

Då utskottet icke funnit något att anmärka beträffande den föreslagna anslagsökningen, får utskottet hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må för uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Norrköping på extra stat för år 1913 anvisa: till undervisning i svenska språket 200 kronor, till betjäningens aflöning 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,000 kronor, till assistenter och repetitörer 400 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till höjd aflöning åt läraren i frihandsteckning 150 kronor, till bibliotek och samlingar 300 kronor samt till undervisning i verkstadsarbete 1,100 kronor, tillhopa 4,950 kronor.

162:o) Enligt Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Tekniska elementarskolan i Malmö. [153.]

att Riksdagen. i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må för *uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Malmö* på extra stat för år 1913 anvisa till betjäningens aflöning 1,000 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,200 kronor, till en parallellafdelning i första årskursen 4,000 kronor, till en parallellafdelning i andra årskursen 5,000 kronor, till en parallellafdelning i tredje årskursen 1,000 kronor, till inköp af undervisningsmateriell 750 kronor, eller tillhopa 14,450 kronor.

163:o) Med anledning af Kungl, Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Tekniska elementarskolan i Örebro. [154.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innnevarande år ägt rum, för *uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Örebro* på extra stat för år 1913 anvisa till höjda aflöningar åt extra lärarna i svenska språket, främmande språk, frihandsteckning och modellering 825 kronor, till höjd ersättning för bestridande af sekreterar- och kamrerargöromålen 100 kronor, till arfvode åt extra lärare för undervisning i parallellklasser 13,075 kronor, till biträden i landtmäteri m. m. 200 kronor, till biträden på verkstaden 1,570 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor och till lyshållning, uppvärmning m. m. 3,300 kronor eller tillhopa 19,920 kronor.

164:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

Tekniska elementarskolan i Borås. [155.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för *uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Borås* på extra stat för år 1913 anvisa till undervisning i verkstadsarbete 700 kronor, till undervisning i svenska och främmande språk 500 kronor, till undervisning i frihandsteckning 200 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,000 kronor, tillhopa 4,250 kronor.

Tekniska elementarskolan i Härnösand.

[156.]

165:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för *uppehållande af verksamheten vid tekniska elementarskolan i Härnösand* på extra stat för år 1913 anvisa till undervisning i svenska språket 200 kronor, till undervisning i främmande språk 400 kronor, till lyshållning, uppvärmning m. m. 2,900 kronor, till betjäningens aflöning 850 kronor samt till förhöjning af arfvodet till gymnastiklärare 200 kronor, eller tillhopa 4,550 kronor.

Tekniska skolan i Eskilstuna.

[157.]

166:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för beredande af *tillfällig löneförbättring* åt rektor, ordinarie lärare, tjänstemän och vaktmästare *vid tekniska skolan i Eskilstuna* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 602 kronor, under villkor att Eskilstuna stad för nämnda ändamål bidrager med 601 kronor.

Lägre tekniska yrkesskolor.

[158.]

167:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att dels till understöd åt lägre tekniska yrkesskolor, på det i stadsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 13 januari 1906 angifna villkoret rörande bidrag från vederbörande kommun, dels ock till bestridande af kostnader för inspektion af dessa skolor på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 130,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att häraf under år 1912 för berörda ändamål förskottsvis använda ett belopp af högst 15,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 444—449 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Sedan Riksdagen under en följd af år till understöd åt ifrågavarande yrkesskolor anvisat ett belopp af 90,000 kronor, beviljade 1910 års Riksdag för nämnda ändamål på extra stat för år 1911 ett anslag af 100,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att däraf under år 1910 disponera 5,000 kronor. För innevarande år har Riksdagen till understöd åt ifrågavarande skolor beviljat 95,000 kronor; af den nu begärda ökningen af anslaget är ett belopp af 15,000 kronor afsedt för understöd för år 1912 åt skolor, hvars ansökningar härom icke alls eller endast delvis kunnat från anslaget för nämnda år tillgodoses. För år 1913 anses ett med 20,000 kronor till 115,000 kronor förhöjdt anslag erforderligt. Mot framställningen i sistberörda del har utskottet intet att erinra, hvaremot ut-

skottet af samma skäl, som under punkt 67 här ofvan anförts mot anvisande till ecklesiastikdepartementet af ett för år 1912 beräknadt belopp å 200 kronor, icke kan biträda förslaget om beviljande af det för nämnda år afsedda beloppet af 15,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må dels till understöd åt lägre tekniska yrkesskolor, på det i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för den 13 januari 1906 angifna villkoret rörande bidrag från vederbörande kommun, dels ock till bestridande af kostnader för inspektion af dessa skolor på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 115,000 kronor. Ökadt anslag.

168:o) På grund af framställning af Kungl. Maj:t får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad som skett för innevarande år, må till *resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter*, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,000 kronor. Resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter. [159.]

169:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för hvart och ett af åren 1907—1912 ägt rum, till understöd för uppehållande af *slöjdföreningens i Göteborg skola*, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 30,000 kronor. Slöjdföreningens i Göteborg skola. [160.]

Gymnastiska centralinstitutet.

170:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må

a) medgifva, att tillfällig aflöningsförbättring för år 1913 må kunna tillkomma följande befattningshafvare vid gymnastiska centralinstitutet med nedannämnda belopp; Tillfällig aflöningsförbättring åt befattningshafvare vid gymnastiska centralinstitutet. [161.]

öfverlärare 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar;

lärare 1,000 kronor, däraf 500 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar,

lärarinna 500 kronor, däraf 250 kronor lön och 250 kronor tjänstgöringspenningar; samt

vaktmästaren och portvakten hvardera 200 kronor;

b) för bestridande af berörda aflöningsförbättringar på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag af högst 8,400 kronor;

c) godkänna följande villkor för åtnjutande af ifrågavarande aflöningsförbättringar,

att tjänstinnehafvare, som erhållit tillstånd att med sin tjänst vid gymnastiska centralinstitutet förena militär beställning, icke må tillgodonjuta aflöningsförbättring, hvarom nu är fråga, samt

att i öfrigt, frånsedt föreningen af föreståndarbefattningen vid institutet med öfverlärartjänst därstädes, tjänstinnehafvare icke må med den tjänst, för hvilken aflöningsförbättring utgår, förena annan tjänstebefattning, allmän eller enskild, såframt ej, hvad angår öfverlärare, Kungl. Maj:t och, hvad angår annan tjänstinnehafvare vid institutet, direktionen, uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande tjänstbefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid institutet, finner befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas, samt

att öfverlärare eller lärarinna, som i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall utöfver det för denna förmån i gällande stat för institutet bestämda afdrag å lönen, vidkännas ytterligare sådant afdrag med, öfverlärare 300 kronor och lärarinna 150 kronor.

Uppehållande af institutets verksamhet. [162.]

171:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1909—1912 ägt rum, för uppehållande af gymnastiska centralinstitutets verksamhet under år 1913 anvisa ett anslag på extra stat för samma år af 7,650 kronor, att användas med nedanstående belopp till följande ändamål, nämligen:

till förhöjning af anslaget till arfvoden
åt extra lärare..... kronor 5,400: —
» förhöjning af anslaget till ved, ljus,
materiell, samligar m. m..... » 1,450: —
» aflöning åt extra vaktmästarbiträde » 800: —

eller tillhopa kronor 7,650: —

172:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för nyanskaffning och till förbättring af redan befintlig materiell för undervisning i sabelhuggning vid gymnastiska centralinstitutet på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af högst 1,800 kronor. Materiell för undervisning i sabelhuggning. [163.]

Då utkottet af den i ärendet lämnade utredningen (sid. 452—455 i statsrådsprotokollet) funnit ifrågavarande undervisningsmateriell vara af behofvet påkalladt samt icke haft något att anmärka emot den för anskaffningen beräknade kostnaden, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för nyanskaffning och till förbättring af redan befintlig *materiell för undervisning i sabelhuggning* vid gymnastiska centralinstitutet på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af högst 1,800 kronor. Nytt anslag.

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen.

173:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Repetitionskurser för barnmorskor. [164.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till anordnande af *repetitionskurser för äldre barnmorskor* och till beredande, så vidt ske kan, af fri bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnorna däri under den tid, de genomgå dessa kurser, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 2,000 kronor.

174:o) För uppförande å viss angifven tomtplats å kungl. Djurgården af nya byggnader för allmänna barnbördshuset i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af arkitekten Gustaf Wickman uppgjorda ritningar med tillhörande kostnadsförslag äfvensom för anskaffande af nya inventarier för barnbördshuset beslöt 1909 års Riksdag, att ett belopp intill 574,860 kronor skulle af riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas, på sätt Kungl. Maj:t bestämde, för att återgäldas i den mån, den allmänna barnbörds- Allmänna barnbördshusets nybyggnad. [165.]

huset tillhöriga fastigheten nr 3 kvarteret Murmästaren i Stockholm blefve försåld och köpeskilling därför inflöte; och beviljade Riksdagen för berörda ändamål ytterligare ett anslag af 304,640 kronor att till statsverket återbäras i den mån nämnda köpeskilling kunde komma att öfverstiga 574,860 kronor, samt anvisade af sistnämnda anslag på extra stat för år 1910 ett belopp af 150,000 kronor.

Kungl. Maj:t har nu föreslagit Riksdagen att af det för uppförande af nya byggnader för allmänna barnbördshuset i Stockholm m. m. beviljade anslaget, 304,640 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 54,640 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af det för *uppförande af nya byggnader för allmänna barnbördshuset i Stockholm m. m.* beviljade anslag, 304,640 kronor, å extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 54,640 kronor.

Vetenskapsakademien.

Internationell katalog öfver naturvetenskaplig litteratur.

[166.]

175:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad under en följd af år ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa,

a) för inlösen af fullständiga exemplar och enstaka delar af en *internationell, fortlöpande katalog öfver naturvetenskaplig litteratur* ett belopp af 2,000 kronor; samt

b) för upprätthållande under samma år af den *för ifrågavarande katalogarbete anordnade regionalbyrån* för Sverige ett belopp af 1,600 kronor.

Bidrag till den internationella jordmätningen.

[167.]

176:o) Sedan Riksdagen år 1906, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, under förutsättning att Sverige komme att för åren 1907—1916 deltaga i kostnaderna för den internationella jordmätningen, till bestridande af den på Sverige belöpande andelen i dessa kostnader beviljat ett anslag af 14,240 kronor och däraf på extra stat anvisat för hvartdera af åren 1907—1912 1,424 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af förenämnda redan beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa ytterligare 1,424 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till bestridande af den på Sverige

belöpande andelen i kostnaderna för den *internationella jordmätningen* af förut beviljadt anslag på extra stat för år 1913 anvisa ytterligare 1,424 kronor.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

177:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till täckande af brist, som uppstått å det under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens stat uppförda anslaget till tryckningskostnader samt utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m., på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,500 kronor. Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 57 här ofvan anfört, hemställer utskottet, Täckande af brist å anslaget för tryckningskostnader m. m. [168.]

att Riksdagen må till *täckande af brist*, som uppstått *å* det under vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens stat uppförda *anslaget till tryckningskostnader samt utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m.*, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,500 kronor. Nytt anslag.

178:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för vissa inredningsarbeten i statens historiska museum på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,000 kronor. Inredning i statens historiska museum. [169.]

Då utskottet, på grund af hvad till stöd för framställningen i statsrådsprotokollet (sid. 459—461) förekommer, icke haft anledning till anmärkning emot det begärda anslaget, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för vissa *inredningsarbeten i statens historiska museum* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,000 kronor. Nytt anslag.

179:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Särskild ersättning åt arkivdepåföreståndaren i Visby O. V. Wennersten. [170.]

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till *ersättning åt föreståndaren för arkivdepån i Visby Oskar Vilhelm Wennersten* för hans arbete med Gottlands arkeologiska undersökning på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 800 kronor.

Anslag för undersökning af en pålbyggnad från stenåldern vid Alvastra.

[171.]

180:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för undersökning af en pålbyggnad vid Alvastra på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

Till ifrågavarande undersökning, hvilken tog sin början år 1909 och som beräknas att taga ännu några år i anspråk, har Riksdagen på extra stat för innevarande år beviljat ett anslag af 6,000 kronor.

På grund af hvad till stöd för äskandet af ytterligare anslag för ändamålet i statsrådsprotokollet (sid. 461 och 462) förekommer, får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må för *undersökning af en pålbyggnad vid Alvastra* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 2,000 kronor.

Inköp af vissa delar af ön Björkö i Mälaren.

[172.]

181:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att i afbidan på proposition angående anslag för inköp af vissa delar af ön Björkö i Mälaren för ifrågavarande ändamål å extra stat för år 1913 beräkna ett belopp af 115,000 kronor.

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande, hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen anmäla.

Iståndsättande af Södra Råda ödekyrka m. m.

[173.]

182:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till iståndsättande af Södra Råda ödekyrka på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 9,500 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å (sid. 463—472) i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Otvifvelaktigt lärer vara, att, såsom af departementschefen framhålles Södra Råda ödekyrka är ett kulturhistoriskt minnesmärke af den betydenhet, att kyrkans fortgående förfall bör ur det allmännas intresse förhindras. Beträffande de för vinnande af detta ändamål lämpligaste åtgärderna förefinnas två skilda meningar, den ena gående ut på kyrkans förflyttande till Skansen och dess vårdande och underhållande därstädes på bekostnad af Nordiska museet, som äfven skulle bestrida kostnaderna för flyttningen, och den andra afseende kyrkans kvarstående å sin nuvarande plats samt underhåll och vård genom statens försorg. En af Nordiska museet i öfverensstämmelse med den förstnämnda åsikten hos Kungl. Maj:t gjord framställning om tillstånd att få flytta kyrkan till Skansen har tillstyrkts af vederbörande domkapitel och Kungl. Maj:ts befallningshafvande samt riksantikvarien, vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien och öfver-

intendentsämbetet, hvaremot församlingen, dess prästerskap och vederbörande kronofogde samt justitiekanslersämbetet afstyrkt bifall till ansökningen. Departementschefen har på skäl, som i statsrådsprotokollet närmare utvecklas, ansett sig böra biträda förslaget om kyrkans bibehållande på dess nuvarande plats och i enlighet härmed har nu af Kungl. Maj:t gjorts framställning om anvisande af för kyrkans iståndsättande nödiga medel, 9,500 kronor.

På de af departementschefen anförda skäl får utskottet tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag och förty hemställa,

att Riksdagen må till *iståndsättande af Södra Råda ödekyrka* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 9,500 kronor. Nytt anslag.

Musikaliska akademien.

183:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till ombyggnad, tillökning och modernisering af musikkonservatoriets orgel på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 8,634 kronor. Ombyggnad m. m. af musikkonservatoriets orgel. [174.]

Då behofvet af ifrågavarande arbeten synes utskottet af den i ärendet lämnade utredningen (statsrådsprotokollet sid. 472—474) vara till fullo påvisadt samt utskottet icke haft något att anmärka emot den därför beräknade kostnaden, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till *ombyggnad, tillökning och modernisering af musikkonservatoriets orgel* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 8,634 kronor. Nytt anslag.

Naturhistoriska riksmuseum.

184:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen dels medgifva, att för utförande af afloppsledning från naturhistoriska riksmuseets och Sveriges geologiska undersöknings nya byggnader vid Djurgårds-Frescati till Lilla Värtan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af ingenjören C. J. Gimberg den 29 maj 1909 upprättadt, å karta affattadt förslag må af riksmuseets byggnadsfond användas ett belopp af högst 46,290 kronor, Nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet m. m. [175.]

dels ock af förut, såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppförande af omförmälda nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet beviljade anslag, 567,184 kronor, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 326,040 kronor.

För uppförande å ett till tomt för naturhistoriska riksmuseet inköpt område vid Djurgårds-Frescati af nya byggnader för museet i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i ärendet företedda, af arkitekten A. Anderberg uppgjorda ritningar, har 1908 års Riksdag dels medgifvit, att museets byggnadsfond finge i sin helhet användas, dels beslutit, att ett belopp intill 990,000 kronor skulle af riksgäldskontoret förskottsvis utbetalas på sätt af Kungl. Maj:t bestämdes, för att återgäldas i den mån ännu osålda, staten tillhöriga andelar af kvarteren Grönlandet södra och Grönlandet norra i Stockholm äfvensom statens byggnader i samma kvarter blefve försålda och köpeskillingar därför inflöte, dels ock under åttonde hufvudtiteln beviljat ett anslag af 567,184 kronor och däraf på extra stat för år 1909 anvisat 67,184 kronor.

På grund af hvad till stöd för framställningen i statsrådsprotokollet (sid. 475—485) anföres, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må

a) medgifva, att för utförande af afloppsledning från naturhistoriska riksmuseets och Sveriges geologiska undersöknings nya byggnader vid Djurgårds-Frescati till Lilla Värtan i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af ingenjören C. J. Gimberg den 29 maj 1909 upprättadt, å karta affattadt förslag må af riksmuseets byggnadsfond användas ett belopp af högst 46,290 kronor; och

b) af förut såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppförande af omförmälda nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet beviljadt anslag å 567,184 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 326,040 kronor.

Skådesamling för naturhistoriska riksmuseets entomologiska afdelning.

185:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för inköp och montering af föremål, afsedda till skådesamling för naturhistoriska riksmuseets entomologiska afdelning, bevilja ett anslag af 10,000 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa 5,000 kronor.

[176.] Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

186:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att för inredning af naturhistoriska riksmuseets nybyggnader vid Frescati bevilja ett anslag af 633,500 kronor och däraf på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 210,000 kronor. Inredning af naturhistoriska riksmuseets nybyggnader vid Frescati. [177.]

Öfver denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande; hvilket utskottet skolat härigenom för Riksdagen

anmäla.

187:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till gäldande af kostnaderna under år 1913 förflyttning af naturhistoriska riksmuseets samlingar till de nya byggnaderna vid Frescati på extra stat för sagda år anvisa ett anslag af 15,000 kronor. Flyttning af naturhistoriska riksmuseets samlingar. [178.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 497—499 i statsrådsprotokollet.

Då utskottet ej funnit anledning till anmärkning beträffande de för ifrågavarande flyttning för år 1913 beräknade kostnader, får utskottet, hemställa,

att Riksdagen må till *gäldande af kostnaderna* under år 1913 *för flyttning af naturhistoriska riksmuseets samlingar* till de nya byggnaderna vid Frescati på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 15,000 kronor. Nytt anslag.

188:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till vård, underhåll och förkofran af naturhistoriska riksmuseets etnografiska afdelning på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 6,200 kronor. Museets etnografiska afdelning. [179.]

Till ifrågavarande ändamål beviljade 1911 års Riksdag på extra stat för innevarande år ett anslag af 6,500 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att däraf redan under år 1911 förskottsvis utanordna ett belopp af 300 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må till *vård, underhåll och förkofran af naturhistoriska riksmuseets etnografiska afdelning* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 6,200 kronor.

Brandförsäkring af naturhistoriska riksmuseets samlingar m. m.

[180.]

189:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 2,428 kronor för brandförsäkring af naturhistoriska riksmuseets samlingar och macerationsbyggnaden vid Värtan.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må för *brandförsäkring af naturhistoriska riksmuseets samlingar och macerationsbyggnaden vid Värtan* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 2,428 kronor.

Personlig löneförbättring åt två amanuenser.

[181.]

190:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för *beredande af personlig löneförbättring åt amanuensen vid naturhistoriska riksmuseets mineralogiska afdelning G. Flink* och *amanuensen vid samma museums botaniska afdelning G. A. H. Dahlstedt* med 2,000 kronor till dem hvardera på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 4,000 kronor.

Meteorologiska centralanstalten.

Väderlekstjänsten vid anstalten m. m.

[182.]

191:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för hvart och ett af åren 1907—1912 ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa

a) till *upprätthållande af fullständigt ordnad väderlekstjänst* vid meteorologiska centralanstalten 10,250 kronor, hvaraf 1,100 kronor såsom personligt tillägg i arfvodet åt amanuensen vid anstalten Nils Ekholm samt 3,000 kronor såsom arfvode åt en andre amanuens med hufvudsaklig uppgift att biträda vid väderlekstjänsten om förmiddagarna under hela året och med skyldighet att, om så påfordras, mot en särskild ersättning af 600 kronor biträda vid väderlekstjänsten om eftermiddagarna under månaderna juli—september; samt

b) till *upprätthållande af två meteorologiska stationer*, den ena i Gellivare och den andre i norra Värmland eller i norra Dalarne, 600 kronor.

192:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *utförande under meteorologiska centralanstaltens ledning och kontroll af vissa meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen af Sveriges färskvatten* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 13,700 kronor.

Meteorologiska observationer för en hydrografisk undersökning af Sveriges färskvatten. [183.]

193:o) Sedan 1910 års Riksdag såsom bidrag från Sverige för åren 1911—1913 till bekostande af den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation af undersökningar rörande de högre luftlagren beviljat ett anslag af 2,160 kronor samt däraf på extra stat för hvart och ett af åren 1911 och 1912 anvisat ett belopp af 720 kronor, har Kungl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att af nämnda anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 720 kronor.

Publikation af undersökningar rörande de högre luftlagren. [184.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af såsom bidrag från Sverige för åren 1911—1913 till *bekostande af den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation* af undersökningar rörande de högre luftlagren beviljadt anslag å 2,160 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 720 kronor.

194:o) Sedan 1900 års Riksdag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram under tjugu års tid från Färöarna och Island beviljat ett anslag af 144,000 kronor samt däraf på extra stat anvisat, för hvart och ett af åren 1901, 1902 och 1903 7,200 kronor och för år 1912 ett belopp af 4,320 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af ofvan omförmälda anslag på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af likaledes 4,320 kronor.

Anslag för meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island. [185.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af för meteorologiska centralanstaltens förseende med *dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island* beviljadt anslag å 144,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 4,320 kronor.

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda.

Handtverksskolan i Kristinehamn för blinda.
[186.]

195:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställnång får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i öfverensstämmelse med hvad innevarande är ägt rum, till *handtverksskolan i Kristinehamn för blinda* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 20,000 kronor.

Tryckning af blindskrifter m. m.
[187.]

196:o) På grund af hvad Kungl. Maj:t därom föreslagit, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för en följd af år ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa

a) till *tryckning af blindskrifter* 2,500 kronor; och

b) till *understöd åt blindlärarelever* samt till *reseunderstöd åt blindlärare* 1,200 kronor.

Resestipendier åt abnormlärare.
[188.]

197:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för de senaste åren ägt rum, till *resestipendier åt föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor* (döfstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter) på de villkor och under de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,000 kronor.

Brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda.
[189.]

198:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till täckande af under åren 1907, 1908 och 1910 uppkommen brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 9,595 kronor.

Under hänvisning till hvad utskottet under punkt 58 här ofvan anfört får utskottet hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må till *täckande af under åren 1907, 1908 och 1910 uppkommen brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 9,595 kronor.

De blindas förening.
[190.]

199:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till *understöd åt De blindas förening* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 25,000 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela.

Undervisningsanstalter för vanföra.

200:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 30,000 kronor att användas dels i öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 januari 1911 angifna grunder till understöd åt de i Göteborg, Hälsingborg och Stockholm af föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade *undervisningsanstalterna för vanföra,* dels ock för bekostande af dessa anstalters inspektion.

Understöd åt undervisningsanstalter för vanföra. [191.]

201:o) Sedan Riksdagen dels till föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg såsom bidrag till kostnaderna för en nybyggnad för vanföreanstalten i nämnda stad beviljat ett anslag af 75,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 25,000 kronor, dels till föreningen för bistånd åt vanföra inom Skåne såsom bidrag till kostnaderna för en nybyggnad för ortopedisk poliklinik och sjukafdelning i Hälsingborg beviljat ett anslag af 40,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 20,000 kronor, båda anslagen att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels af förberörda till föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg beviljade anslag å 75,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 25,000 kronor, dels af ofvannämnda till föreningen för bistånd åt vanföra inom Skåne beviljade anslag af 40,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstoden 20,000 kronor; båda beloppen att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Nybyggnader åt föreningar för bistånd åt vanföra i Göteborg och inom Skåne. [192.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må

a) af det till föreningen för bistånd åt vanföra i

Göteborg såsom *bidrag till kostnaderna för en nybyggnad för vanföreanstalten* i nämnda stad beviljade anslaget å 75,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 25,000 kronor; och

b) af det till föreningen för bistånd åt vanföra inom Skåne såsom *bidrag till kostnaderna för en nybyggnad för ortopedisk poliklinik och sjukafdelning i Hälsingborg* beviljade anslaget af 40,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstoden 20,000 kronor;

båda beloppen att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Diverse anslag.

Religionsvård åt svenska sjömän m. fl. i utländska hamnar.

[193.]

202:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för beredande af religionsvård åt svenska sjömän i utländska hamnar samt åt andra därstädes sig uppehållande landsmän på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 34,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 509—517 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

För innevarande år är på extra stat till ifrågavaranda ändamål anvisadt ett anslag af 25,000 kronor. Detta anslag är disponeradt till aflönande under år 1912 af:

1) en svensk sjömanspräst i Kiel	kronor	4,000: —
2) en d:o i West-Hartlepool	»	4,500: —
3) en d:o i Dunkerque, som tillika innehar pastorsbefattningen i svenska församlingen i Paris	»	2,000: —
4) en d:o i Stettin	»	4,000: —
5) den af svenska kyrkans missionsstyrelse förordnade prästman, som har att bereda behöflig religiös och sedlig omvårdnad åt i Köpenhamn vistande svenska sjömän samt andra dit utflyttade eller därstädes sig tillfälligtvis uppehållande svenskar	»	4,000: —
6) en svensk sjömanspräst i London	»	3,500: —
7) en d:o i Antwerpen	»	3,000: —
Summa	kronor	25,000: —

Den nu begärda höjningen af anslaget med 9,000 kronor är afsedd

att användas till aflöning med 4,500 kronor till hvardera af två nya sjömanspräster, en i Rotterdam och en i Kristiania.

Utskottet, som finner den af våra svenska sjömanspräster utöfvade verksamheten synnerligen gagnande, anser sig, på de af departementschefen anförda skäl, böra biträda förslaget om utsträckande af denna verksamhet till ofvannämnda städer; och då utskottet icke har anledning till erinran mot de till aflöningar vid de ifrågasatta tjänsterna beräknade belopp, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må för *beredande af religionsvård åt svenska sjömän i utländska hamnar* samt åt andra därstädes sig uppehållande landsmän på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 34,000 kronor. Ökadt anslag.

203:o) Med anledning af hvad Kungl. Maj:t därutinnan föreslagit får utskottet hemställa, Aflöning till pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, till *aflöning åt pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 6,000 kronor. [194.]

204:o) Sedan 1911 års Riksdag för anställande under åren 1912—1914 af en extra ordinarie prästman vid järnvägslinjen Gällivare—Riksgränsen samt vid järnvägsbyggnaden Gällivare—Porjus beviljat 10,500 kronor samt däraf på extra stat för år 1912 anvisat ett belopp af 3,500 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för ifrågavarande ändamål af det sålunda beviljade anslaget på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,500 kronor. Anställande af en extra ordinarie prästman vid järnvägslinjen Gällivare—Riksgränsen m. m. [195.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af förut beviljadt anslag för anställande under åren 1912—1914 af en *extra ordinarie prästman vid järnvägslinjen Gällivare—Riksgränsen samt vid järnvägsbyggnaden Gällivare—Porjus* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,500 kronor.

205:o) Sedan 1910 års Riksdag på Kungl. Maj:ts framställning beviljat till anställande af fyra kontraktsadjunkter inom Lappmarken 24,000 kronor och resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter 3,900 kronor samt på extra stat för hvart och ett af åren 1911 och 1912 anvisat af anslaget till kontraktsadjunkterna 8,000 kronor och af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa 1,300 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att meddela Förbättrad religionsvård inom Luleå stifts lappsktalande församlingar. [196.]

erforderliga närmare bestämmelser rörande dessa anslags användning, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa af anslaget till kontraktsadjunkterna 8,000 kronor och af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa 1,300 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af förut beviljadt anslag dels till *fyra kontraktsadjunkter inom Lappmarken,* dels ock till *resekostnadsersättning åt dessa* på extra stat för år 1913 anvisa af anslaget till kontraktsadjunkterna 8,000 kronor och af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa 1,300 kronor.

Åtgärder för en förbättrad religionsvård inom Luleå stifts finsktalande församlingar.

[197.]

206:o) Sedan 1911 års Riksdag på extra stat anvisat dels till anställande af två kontraktsadjunkter inom Norrbottens norra kontrakt samt Juckasjärvi och Karesuando församlingar af Lappmarkens tredje kontrakt 12,000 kronor, däraf 4,000 kronor att utgå under år 1912, dels till resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter 1,500 kronor, däraf 500 kronor att utgå under år 1912, samt dels till tre stipendier för utbildande vid universitet af präster, förtrogna med finska språket, 6,750 kronor, däraf 2,250 kronor att utgå under år 1912, med rätt för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser, som kunde erfordras rörande anslagens användande, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af de beviljade beloppen på extra stat för år 1913 anvisa af anslaget till kontraktsadjunkterna 4,000 kronor, af anslaget till resekostnadsersättning åt dessa 500 kronor samt af anslaget till stipendier 2,250 kronor.

Utskotttet hemställer,

att Riksdagen må af förut beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa:

a) till anställande af *två kontraktsadjunkter inom Norrbottens norra kontrakt samt Juckasjärvi och Karesuando församlingar af Lappmarkens tredje kontrakt* 4,000 kronor;

b) till *resekostnadsersättning åt dessa* 500 kronor; samt

c) till utbildande vid universitet af präster, förtrogna med finska språket, 2,250 kronor.

Resestipendier åt prästmän.

[198.]

207:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande

år ägt rum, må till *resestipendier åt prästmän*, under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva, på extra stat för år 1913 anvisa 8,000 kronor.

208:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, Utredning rörande ecklesiastika boställen.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1903—1912 ägt rum, till bestridande af *kostnaderna för viss utredning rörande ecklesiastika boställen* på extra stat för år 1913 anvisa ett förslagsanslag å 10,000 kronor. [199.]

209:o) Sedan 1910 års Riksdag såsom bidrag till uppförande af en svensk kyrka med samlingslokal och pastorsbostad m. m. för svenska församlingen i Paris beviljat ett anslag af 125,000 kronor att utgå under de villkor, Kungl. Maj:t kunde finna godt föreskrifva, samt af nämnda anslag på extra stat för hvartdera af åren 1911 och 1912 anvisats ett belopp af 25,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af förut omnämnda, redan beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 75,000 kronor. Uppförande af en svensk kyrka i Paris. [200.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af förut beviljadt anslag å 125,000 kronor såsom bidrag till uppförande af en *svensk kyrka med samlingslokal och pastorsbostad m. m. för svenska församlingen i Paris* på extra stat för år 1913 anvisa återstoden, 75,000 kronor.

210:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, Anslag till arfvodestillökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för beredande af *arfvodestillökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,500 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva. [201.]

211:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för motarbetande genom offentligt upplysningsarbete af den i Sverige bedrifna mormonvärfningen på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 8,000 kronor, att användas enligt Kungl. Maj:ts beprövande. Åtgärder för bekämpande af mormonvärfningen i Sverige. [202.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 527—534 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

I likhet med såväl departementschefen som de myndigheter och föreningar, hvilka yttrat sig i ärendet, anser utskottet, att åtgärder för bekämpande af mormonernas verksamhet i Sverige äro i hög grad af behofvet påkallade; och om än utskottet icke är till fullo öfvertygadt därom, att anlitandet af den nu föreslagna vägen är den lämpligaste af de åtgärder, som stå till buds för bedrifvande af en gagnande upplysningsrörelse gentemot mormonpropagandan inom landet, anser likväl utskottet, att de omständigheter, som tala till förmån för förslaget, äro så starka, att man icke bör underlåta att, på sätt föreslagits, under åren 1912 och 1913 försöksvis fortsätta det redan påbörjade upplysningsarbetet genom en därtill särskildt förordnad person. Dessutom vill utskottet fästa uppmärksamheten vid att ett säkerligen ganska verksamt men samtidigt enkelt och billigt sätt vore införande i almanackan af en eller flera uppsatser i ämnet, till omfång och innehåll lämpligt afpassade med hänsyn till bildningsgraden hos de befolkningslager till hvilka de hufvudsakligen borde riktas. Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot det för ändamålet äskade beloppet 8,000 kronor, afsedt till resekostnad och traktamentsersättning under nämnda år åt den person, som erhåller berörda uppdrag, får alltså hemställa,

Nytt anslag.

att Riksdagen må för *motarbetande* genom offentligt upplysningsarbete *af den i Sverige bedrifna mormonvärfningen* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 8,000 kronor att användas enligt Kungl. Maj:ts beprövande.

Nordiska museet.

[203.]

212:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad som skett för år 1912, på extra stat för år 1913 till *nordiska museet* anvisa ett belopp af 70,000 kronor att, under villkor att utaf ledamöterna i museets nämnd en är af Kungl. Maj:t förordnad äfvensom på de öfriga villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, ställas till nämndens förfogande för att enligt dess bestämmande användas för museet tillhörande ändamål.

213:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Kulturhistoriska museet i Lund. [204.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för år 1912 ägt rum, på extra stat för år 1913 till *kulturhistoriska museet i Lund* anvisa ett belopp af 15,000 kronor att, under villkor att utaf ledamöterna i styrelsen för kulturhistoriska föreningen för södra Sverige en är af Kungl. Maj:t förordnad samt under de ytterligare villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, ställas till styrelsens förfogande för att användas för museets förvaltningskostnader och i främsta rummet till aflöning af två vetenskapligt och fackmässigt utbildade biträden vid museet.

214:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till befrämjande af föreningen Pietas verksamhet under år 1913 på extra stat för samma år bevilja ett anslag af 2,000 kronor, under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt öfverlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrifningar öfver behandlade föremål. Föreningen Pietas. [205.]

Riksdagen har på extra stat för innevarande år anvisat ett belopp af 4,000 kronor till främjande af ifrågavarande förenings verksamhet under åren 1911 och 1912.

Då utskottet icke haft något att anmärka mot det af Kungl. Maj:t nu begärda beloppet, hemställer utskottet,

att Riksdagen må till *befrämjande af föreningen Pietas' verksamhet* under år 1913 på extra stat för samma år bevilja ett anslag af 2,000 kronor, under villkor att föreningen till statens historiska museum med äganderätt öfverlämnar genom föreningens försorg utförda fotografier, register och beskrifningar öfver behandlade föremål.

215:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Musikhistoriska museet. [206.]

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1908—1912 ägt rum, till *understöd åt musikhistoriska museet* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 3,000 kronor, att utgå på de villkor och under de förbehåll, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva.

216:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, Svenska fornskriftsällskapet. [207.]

att Riksdagen, i likhet med hvad för åtskilliga föregående år ägt rum, må jämväl för år 1913 på extra stat anvisa ett belopp af 2,000 kronor till *svenska fornskriftsällskapet.*

Samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia. [208.]

217:o) I anledning af Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1907—1912 ägt rum, till understöd åt *samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 1,000 kronor under villkor, att samfundet till ecklesiastikdepartementet aflämnar 50 exemplar af den för anslagsåret afsedda publikationen.

Tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv. [209.]

218:o) På grund af hvad Kungl. Maj:t därutinnan föreslagit får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åren 1906—1912 ägt rum, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor till understöd för fortsatt *utgifvande af tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv,* dock under villkor att af tidskriften för år 1913 kostnadsfritt öfverlämnas till hvartdera af universitetsbiblioteken i Uppsala och Lund 10 exemplar samt till karolinska mediko-kirurgiska institutets bibliotek 5 exemplar, af hvilka behöfligt antal i främsta rummet tilldelas vederbörande institutioner och kliniker vid de medicinska undervisningsanstalterna.

Tidskriften Acta mathematica. [210.]

219:o) Med anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för åtskilliga föregående år ägt rum, till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften »*Acta Mathematica*», på extra stat för år 1913 anvisa 3,000 kronor.

Tidskriften Sfinx. [211.]

220:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för åren 1903—1912 ägt rum, må på extra stat för år 1913 till *under-*

stöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Sfinx bevilja ett belopp af 1,200 kronor, med villkor att dess utgifvare kostnadsfritt öfverlämnar till universitetsbiblioteket i Uppsala 40 exemplar och till universitetsbiblioteket i Lund 20 exemplar af tidskriften för att användas för dessa biblioteks bytesverksamhet med utlandet.

221:o) I anledning af Kungl. Maj:ts gjorda framställning hemställer utskottet, Tidskrift för landsmål.

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för år 1913 ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett extra anslag af 5,000 kronor att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, användas till understöd för *utgifvande* äfven under år 1913 *af tidskriften »Nyare bidrag till kännedomen om de svenska landsmålen och svenskt folklif»*. [212.]

222:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa, Beredande af tillfälle för svenskar till forskningsarbete vid utländska biologiska stationer.

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 1,800 kronor *för att bereda forskare från Sverige tillfälle till vetenskapligt arbete vid en eller flera utländska biologiska stationer*. [213.]

223:o) Sedan 1911 års Riksdag beviljat dels till arfvode åt sekreteraren hos kommittén för undersökning af svenska ortnamn under de tre sista kvartalen af år 1911 och under år 1912 på extra stat för sistnämnda år ett anslag af 7,000 kronor, dels ock för utförande i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställd plan af undersökningar rörande ortnamn inom Värmlands län ett anslag af 10,000 kronor och anvisat af sistberörda anslag på extra stat för år 1912 ett belopp af 5,000 kronor, dock under villkor att af landsting, korporationer eller enskilda för samma ändamål tillskötes ett belopp af minst 10,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa dels till arfvode åt ortnamnskommitténs sekreterare under år 1913 ett belopp af 4,000 kronor, dels ock af det utaf Riksdagen beviljade anslaget till utförande af undersökningar rörande ortnamn inom Värmlands län återstoden, 5,000 kronor. Undersökning af svenska ortnamn. [214.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 anvisa

a) till arfvode åt *ortnamnskommitténs sekreterare* under år 1913 ett belopp 4,000 kronor; samt

b) af förut beviljadt belopp till utförande af *undersökningar rörande ortnamn inom Värmlands län* återstoden, 5,000 kronor.

Inköp af visst antal exemplar af ortnamnskommitténs arbete om Älfsborgslän.

224:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 2,955 kronor för inlösen hos aktiebolaget Ljus af 150 exemplar af de nio första häftena af ortnamnskommitténs arbete öfver ortnamn i Älfsborgs län.

[215.]

Nytt anslag.

På grund af hvad statsrådsprotokollet (sid. 550—553) till stöd för framställningen innehåller, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 för *inlösen* hos aktiebolaget Ljus af 150 exemplar *af de nio första häftena af ortnamnskommitténs arbete öfver ortnamn i Älfsborgs län* anvisa ett belopp af 2,955 kronor.

Insamling af svenska folkminnen.

[216.]

225:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag 4,500 kronor för insamling, förteckning och undersökning af svenska folkminnen att utgå på de villkor och i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 553—564 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Den föreliggande framställningen, som afser beredande af medel för tillvaratagande, i den mån sådant ännu låter sig göra, af våra folkminnen, finner utskottet behjärtansvärd; och då utskottet funnit det för ändamålet begärda anslaget ej högre än hvad omständigheterna påkalla, får utskottet alltså tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag. Beträffande villkoren för åtnjutande af anslaget hafva sökandena i ärendet, stadsnotarien i Lund Nils Andersson, docenten i litteratur- och musikhistoria vid universitetet i Lund Tobias Norlind och docenten i nordisk och jämförande folkminnesforskning vid samma universitet C. W. von Sydow, föreslagit bland annat, att redovisning för användningen af anslaget skulle afgifvas till humanistiska sektionen vid nämnda universitet. Utskottet vill emellertid framhålla önskvärdheten af att, oafsedt huruvida det af sökandena föreslagna redovisningssättet kommer till stånd eller icke, räkenskapen öfver anslaget må varda öfverlämnad i vanlig ordning till Riksdagens revisorer för gransk-

ning. Under uttalande tillika af sin förväntan, att Kungl. Maj:t tager under öfvervägande, huru med de sammanbragta samlingarna bör i framtiden förfaras, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,500 kronor för *insamling, förteckning och undersökning af svenska folkminnen* att utgå på de villkor och i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva. Nytt anslag.

226:o) Sedan 1910 års Riksdag för bearbetning och utgifning af de vetenskapliga resultaten af filosofie doktor Sven Hedins resa i Centralasien under åren 1906—1908 beviljat att anslag af 75,000 kronor att fördelas på åren 1911, 1912 och 1913 med 25,000 kronor hvarje år samt utgå under de af departementschefen i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 14 januari 1910 tillstyrkta villkor och förbehåll, samt af omförmälda anslag på extra stat för hvart och ett af åren 1911 och 1912 anvisats ett belopp af 25,000 kronor, har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af detta redan beviljade anslag på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 25,000 kronor. Utgifvande af ett arbete om S. Hedins senaste resa i Centralasien. [217.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af det för *bearbetning och utgifning af de vetenskapliga resultaten af filosofie doktorn Sven Hedins resa i Centralasien* beviljade anslaget af 75,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstående 25,000 kronor.

227:o) Sedan Riksdagen på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning år 1910 till fasta årliga understöd under åren 1911—1913 åt inhemska författare af utmärkt förtjänst beviljat ett anslag af 30,000 kronor samt däraf på extra stat för hvart och ett af åren 1911 och 1912 anvisat ett belopp af 10,000 kronor, har nu Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att af omförmälda anslag på extra stat för år 1913 anvisa återstående 10,000 kronor. Understöd åt inhemska skönlitterära författare. [218.]

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må af det till *fasta årliga understöd* under åren 1911—1913 *åt inhemska skönlitterära författare af utmärkt förtjänst* redan beviljade anslag å 30,000 kronor på extra stat för år 1913 anvisa återstående 10,000 kronor.

Resestipendier åt journalister.
[219.]

228:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må, i enlighet med hvad för innevarande år ägt rum, till *resestipendier för år 1913 åt journalister*, företrädesvis medarbetare, som hafva redaktionellt arbete i svensk tidning eller journalistisk byrå till hufvudsaklig sysselsättning, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 4,000 kronor att efter sakkunnigas hörande af Kungl. Maj:t fördelas under de villkor för stipendiernas åtnjutande, som Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma.

Svensk undervisning för svenska barn i Berlin.
[220.]

229:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, för upprätthållande under tiden den 1 september 1912—den 1 september 1913 af *svensk undervisning för svenska barn i Berlin* på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 1,600 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva.

Svensk undervisning för svenska barn i London.
[221.]

230:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må *för upprätthållande* under tiden den 1 juli 1912—den 1 juli 1913 *af svensk undervisning för svenska barn i London* bevilja ett belopp af 2,000 kronor, att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva.

Svensk undervisning för svenska barn i Hamburg.
[222.]

231:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för upprätthållande under tiden den 1 september 1912—1 september 1913 af svensk undervisning för svenska barn i Hamburg på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 1,600 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva;

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 570—574 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Då utskottet anser den nu ifrågavarande undervisningsverksamheten i ej mindre grad än motsvarande verksamhet i Berlin och London vara

förtjänt af statsunderstöd samt utskottet icke haft något att erinra mot det för ändamålet äskade anslagsbeloppet, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för upprätthållande under tiden den 1 september 1912 till den 1 september 1913 af *svensk undervisning för svenska barn i Hamburg* på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 1,600 kronor att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva. Nytt anslag.

232:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för understöd under de af departementschefen i statsrådsprotokollet angifna villkor åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 270,000 kronor, af hvilket anslag dels högst 10,000 kronor må kunna på de villkor, som Kungl. Maj:t bestämmer, användas till understöd åt centralbyråer och, undantagsvis, äfven åt andra sammanslutningar för förmedling af dylika föreläsningar, dels 2,000 kronor må användas till arfvode åt en särskild föredragande för föreläsningsärenden inom ecklesiastikdepartementet, tillika konsulent för föreläsningsverksamheten, dels högst 3,000 kronor må, i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställda villkor, kunna användas för understöd åt sådana nybildade anstalter, hvilkas ortsbidrag ej uppgår till 200 kronor, dels ock högst 8,000 kronor må, likaledes enligt af Kungl. Maj:t fastställda villkor, kunna användas till understöd åt vissa anstalter och föreningar för ersättande af hafda resekostnader för föreläsare. Populärvetenskapliga föreläsningar. [223.]

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 574—579 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

För ifrågavarande ändamål har Riksdagen under en lång följd af år anvisat medel. För innevarande år har Riksdagen sålunda beviljat ett anslag af 245,000 kronor, af hvilket anslag dels högst 10,000 kronor skulle kunna på de villkor, som Kungl. Maj:t bestämde, användas till understöd åt centralbyråer och, undantagsvis, äfven åt andra sammanslutningar för förmedling af dylika föreläsningar, dels 2,000 kronor finge användas till arfvode åt en särskild föredragande för föreläsningsärenden inom ecklesiastikdepartementet, tillika konsulent för föreläsningsverksamheten, dels ock högst 3,000 kronor skulle, i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställda villkor, kunna användas för understöd åt sådana nybildade anstalter, hvilkas ortsbidrag ej uppginge till 200 kronor.

Af den nu begärda ökningen i anslaget, 25,000 kronor, är ett belopp af 17,000 kronor afsedt till mötande af anspråk på understöd från före-

läsningsföreningar, som visa sig därtill berättigade, men hvilka med den nuvarande anslagstillgången icke kunna erhålla sådant understöd, samt ett belopp af 8,000 kronor beräknadt till understöd åt aflägset liggande och ekonomiskt mindre bärkraftiga orters föreningar till ersättande af resekostnader för föreläsare.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot hvad sålunda föreslagits, får alltså hemställa,

Ökadt anslag.

att Riksdagen må för understöd under de af departementschefen i statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden den 13 juni 1912 angifna villkor åt anstalter och föreningar, som anordna *populärvetenskapliga föreläsningar*, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 270,000 kronor, af hvilket anslag dels högst 10,000 kronor må kunna på de villkor, som Kungl. Maj:t bestämmer, användas till understöd åt centralbyråer och, undantagsvis, äfven åt andra sammanslutningar för förmedling af dylika föreläsningar, dels 2,000 kronor må användas till arfvode åt en särskild föredragande för föreläsningsärenden inom ecklesiastikdepartementet, tillika konsulent för föreläsningsverksamheten, dels högst 3,000 kronor må, i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställda villkor, kunna användas för understöd åt sådana nybildade anstalter, hvilkas ortsbidrag ej uppgår till 200 kronor, dels ock högst 8,000 kronor må, likaledes enligt af Kungl. Maj:t fastställda villkor, kunna användas till understöd åt vissa anstalter och föreningar för ersättande af hafda resekostnader för föreläsare.

Från universiteten anordnade föreläsningar utom universitetsstäderna.

[224.]

233:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må såsom bidrag till täckande af kostnaderna för de *föreläsningskurser, som från universiteten i Uppsala och Lund* varda på begäran vare sig af institution, som ej åtnjuter särskildt till populärvetenskapliga föreläsningskurser i folkbildningssyfte beviljadt statsunderstöd, eller af viss kommun eller enskild person anordnade att under år 1913 eller senare *hållas utom universitetsstäderna*, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 7,000 kronor, hvaraf 4,000 kronor till Uppsala universitet och 3,000 kronor till Lunds universitet

att utgå under villkor att den, som begärt föreläsning, för täckande af föreläsarens resekostnad och arfvode tillskjuter minst lika mycket som staten.

234:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare vid universitetet i Lund anordnas för allmänheten, på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor. Sommarkurser vid universitetet i Lund. [225.]

Såsom bidrag till dylika föreläsningskurser, afsedda att omväxlande hvartannat år hållas vid universiteten i Uppsala och Lund har Riksdagen alltsedan år 1902 anvisat medel.

Då utskottet icke funnit anledning till anmärkning emot storleken af det nu begärda anslagsbeloppet, hemställer utskottet,

att Riksdagen må såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de *föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare vid universitetet i Lund anordnas* för allmänheten på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 5,000 kronor.

235:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare i Stockholm anordnas för allmänheten, på extra stat för år 1913 uppföra ett anslag af 4,000 kronor. Sommarkurser i Stockholm. [226.]

Till anordnande af dylika sommarkurser har Riksdagen på extra stat för hvart och ett af åren 1904, 1907 och 1910 beviljat ett anslag af 4,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må på extra stat för år 1913 uppföra ett anslag af 4,000 kronor såsom *bidrag till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare i Stockholm anordnas för allmänheten.* Nytt anslag.

236:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att för understödjande af Svenska skolmuseet på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 3,000 kronor att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna godt bestämma, för sagda ändamål ställas till centralstyrelsens för Sveriges allmänna folkskollärarförening förfogande. Svenska skolmuseet. [227.]

Till ifrågavarande ändamål beviljade 1911 års Riksdag på extra stat för innevarande år ett anslag af likaledes 3,000 kronor.

Då behofvet af anslag för ändamålet jämväl för år 1913 synes utskottet vara af den i ärendet förebragta utredningen styrkt, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för understödjande af *Svenska skolmuseet* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 3,000 kronor att på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna godt bestämma, för sagda ändamål ställas till centralstyrelsens för Sveriges allmänna folkskollärarförening förfogande.

Pedagogiska biblioteket i Stockholm. [228.]

237:o) I anledning af Kungl. Maj:t därom gjorda framställning får utskottet hemställa,

att Riksdagen må såsom *bidrag till upprätthållande af pedagogiska biblioteket i Stockholm*, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af 5,500 kronor.

Undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi. [229.]

238:o) I anledning af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må till understöd, under de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, för anordnande af *undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi* på extra stat för år 1913 anvisa

a) åt styrelsen för *Uppsala enskilda läroverk* 14,000 kronor;

b) åt styrelsen för *aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm* 4,000 kronor; och

c) åt *Göteborgs allmänna folkskolestyrelse* 2,500 kronor; eller tillhopa 20,500 kronor.

Anslag till Åsgårds skolkoloni. [230.]

239:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att såsom bidrag till upprätthållande af Åsgårds skolkoloni under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 3,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 587—600 i statsrådsprotokollet.

Utskottets yttrande.

Ifrågavarande företag, hvilket afser att, jämsides med en viss teoretisk undervisning, äfven, och detta hufvudsakligen, genom att låta eleverna utföra olika slag af praktiskt arbete, uppfostra dem till arbetsglädje, ordningssinne och praktisk duglighet, finner utskottet till sitt ändamål be-

hjärtansvärdt och i sin egenskap af, såsom det af departementschefen betecknas, ett i åtskilliga afseenden märkligt pedagogiskt försök förtjänt af något understöd från statens sida. Då af den i ärendet lämnade utredningen framgår, att det i sådant hänseende äskade beloppet, 3,000 kronor, är det minsta som erfordras för att anstaltens verksamhet skall fortfarande kunna uppehållas, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen må såsom *bidrag till upprätthållande af Åsgårds skolkoloni* under de villkor, Kungl. Maj:t bestämmer, på extra stat för år 1913 bevilja ett belopp af 3,000 kronor. Nytt anslag.

240:o) På grund af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställer utskottet, Höjande af musiklifvet i Sverige.

att Riksdagen, i likhet med hvad för innevarande år ägt rum, må för vidtagande af åtgärder till *höjande af musiklifvet i Sverige* på extra stat för år 1913 anvisa ett belopp af 28,000 kronor att utgå under de villkor och bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt föreskrifva. [231.]

241:o) I två särskilda motioner, väckta den ena af grefve *A. Hamilton* m. fl. inom Första kammaren (nr 3) och den andra af herr *A. Lundblad* inom Andra kammaren (nr 39) har sammanstämmande föreslagits, att Riksdagen behagade anslå ett belopp af 3,000 kronor att på villkor, som af Kungl. Maj:t bestämmes, tilldelas Svenska riksförbundet för sedlig kultur som understöd för dess verksamhet med anordnandet af uppläsningsaftnar. Motion om anslag till svenska riksförbundet för sedlig kultur.

Beträffande de till stöd för framställningen af motionärerna anförda skäl tillåter sig utskottet att hänvisa till motionerna.

Enligt hvad utskottet inhämtat har Svenska riksförbundet för sedlig kultur genom sin ordförande i en den 16 oktober 1911 dagtecknad, till chefen för ecklesiastikdepartementet ingifven skrift, jämte meddelande angående den ifrågavarande folkbildningsverksamheten af i hufvudsak samma upplysningar som de i motionerna förekommande, anhållit, att till innevarande Riksdag måtte aflåtas proposition om beviljande af ett årligt anslag af 3,000 kronor till bedrifvande af berörda verksamhet. Öfver denna framställning hafva hörts, bland andra, de tillkallade sakkunniga för behandling af frågan om de åtgärder, som böra från statens sida vidtagas för främjande af det allmänna biblioteksväsendet i Sverige, och hafva dessa sakkunniga i ärendet afgifvit följande utlåtande: Utskottets yttrande.

»De tillkallade sakkunniga för behandling af frågan om de åtgärder, som böra från statens sida vidtagas för främjandet af det allmänna biblioteksväsendet i Sverige, ha till sig fått remitterad för utlåtande »Styrelsens för Svenska Riksförbundet för sedlig kultur» anhållan om ett anslag på 3,000 kronor för ett af Riksförbundet upprättadt vandringsbibliotek.

De sakkunniga ha tagit del af infordrade utlåtanden om denna ansökan och funnit, att flertalet myndigheter tillstyrkt densamma, men dessa ha vid ärendets behandling tydligtvis sett på det goda syftet utan att taga hänsyn till förut befintliga folkbildningsinstitutioner och kostnadsberäkningarna.

De sakkunniga instämma också i Riksförbundets utlåtande om behofvet af ökade tillfällen till förädlande förströelser på landsbygden och anse Riksförbundets uppslag att utgifva programförslag för »uppläsningsaftnar på land och i stad» värdt allt erkännande.

Det vandringsbibliotek, Riksförbundet begär anslag till, synes emellertid de sakkunniga vara af tvifvelaktigt värde. Visserligen är intet att anmärka mot innehållet, men dels ställer det sig synnerligen dyrbart, och dels torde allvarligt kunna ifrågasättas, om ett sådant bibliotek är af behofvet påkalladt. Som visas i åtskilliga utlåtanden beräknar Riksförbundet en hyra för bokgrupperna, hvilken måste betraktas som alldeles för högt tilltagen i jämförelse med de vandringsbibliotek. som utsändas af folkbidningsföreningarna. Men vidare äro de få böcker, dessa bokgrupper innehålla, af den natur, att intet skolbibliotek, kommunalt bibliotek eller föreningsbibliotek i landet torde vägra att på begäran anskaffa dem, såvida de ej redan inneha dem. Då något slags för allmänheten tillgänglig boksamling torde finnas i flertalet kommuner och de bildade män och kvinnor, som måste ta ledningen af underhållsaftnarna, väl i allmänhet inneha nödig litteratur för ifrågavarande underhållning, torde Riksförbundets vandringsbibliotek vara tämligen öfverflödigt. Dessutom kan för samma pris *per månad* redan nu från förmedlingsanstalt i Stockholm erhållas boklådor med ett *30-tal band* af önskadt innehåll.

Härtill kommer, att de sakkunniga i sitt betänkande framlagt skäl för en starkare koncentrering af förmedlingen af vandringsbibliotek. Riksförbundet har ej kunnat styrka behofvet af sitt vandringsbibliotek, och redan därför bör beviljandet af statsanslag för närvarande kunna anses vara uteslutet, men om uppslaget skulle visa sig vara af betydelse för folkbildningsarbetet, är det under alla förhållanden orimligt, att organisationen skulle behöfva göras så dyrbar, att 3,000 kronor skulle utgå i årligt anslag, då hittills 1,500 kronor varit maximum för förmedlingsanstalt af vandringsbibliotek, som dock haft en vida mera omfattande verksamhet.

Slutligen anse de sakkunniga det olämpligt att vid sidan af den enhetliga biblioteksorganisation, som för närvarande är under omläggning, införa en ny och fristående form för vandringsbibliotek.

De sakkunniga kunna på angifna grunder ej finna anledning föreligga för staten att för närvarande lämna understöd till Riksförbundets ifrågavarande vandringsbiblioteksverksamhet.

Stockholm den 21 december 1911.

Å de sakkunnigas vägnar

L. WÅHLIN.

Sedan detta yttrande afgifvits, hafva de sakkunniga afslutat sitt uppdrag rörande statsunderstöd till kommunala m. fl. bibliotek och därvid kommit att uppmärksamma, att fru Cecilia Bååth-Holmberg inte förebragt någon som helst ekonomisk utredning till stöd för det af henne beräknade beloppet, 3,000 kronor.»

Riksförbundets ifrågavarande framställning är för närvarande på Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

Till upplysning angående den beräknade användningen af det nu äskade anslaget vill utskottet meddela följande till utskottets förfogande ställda tablå:

Utgiftstablå

för Svenska Riksförbundets för sedlig kultur förädlande folknöjen.

1.	Hyra för lokal i och för programkartongerna, värme, lyse, städning	kronor	500
2.	Honorar för arbetets drifvande, folkfesternas ordnande, råd, anvisningar, expedition af bok- eller »programkartongerna», bokföring samt räkenskapsföring	»	800
3.	Telefon och post	»	200
4.	Bud till och från posten i och för bokkartongerna, i medeltal per år 300 kronor (lågt räknadt) tur och retur = 600 à 25 öre	»	150
5.	Reparation af knäckta kartonger, tryckta anslag, ersättandet af förlorade och skadade böcker samt deras inbindning	»	200
6.	Diverse utgifter för omslagspapper till alla kartongpaket, snören till d:o m. m.	»	25
	Transport	kronor	1,875

	Transport kronor	1,875
7. Utarbetandet af ständigt nya program, utvidgad katalog m. m.	»	100
8. Inköp af nya böcker till nya program, dessas inbindning, anskaffandet af nya kartonger, diverse trycksaker	»	850
9. Annonsering och reklam	»	175
	Summa kronor	3,000

Med hänsyn till hvad bemälde sakkunnige i sitt ofvanberörda utlåtande anfört och hemställt beträffande den då föreliggande framställningen, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka Riksdagen att bevilja förbundet det nu begärda understödet; och får utskottet alltså hemställa,

att grefve Hamiltons m. fl. samt herr Lundblads ifrågavarande motioner icke må vinna Riksdagens bifall.

Motion om anslag till uppsättande i hufvudstaden af en staty af August Strindberg.

242:o) I en inom Andra kammaren af herr *Hj. Branting* väckt motion (nr 195) har föreslagits, att Riksdagen ville på extra stat för år 1913 bevilja ett anslag af högst 10,000 kronor, att, under villkor som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, utgå för gjutande i brons och uppsättande på lämplig plats i hufvudstaden af konstnären Carl Eldhs nyligen modellerade staty af August Strindberg, allt under förutsättning att Stockholms stad bidrager med minst lika mycket, samt med rätt för Kungl. Maj:t att, om så påfordras, af tillgängliga medel redan år 1912 utanordna beloppet i fråga.

Till stöd för denna framställning har i motionen anförts följande.

»August Strindbergs svenska, folkliga diktargärning har nyss på ett enastående sätt hyllats af främst de breda lagren inom vårt folk. Men visst icke blott där, utan i alla läger har som aldrig förr trädt fram en förnimmelse af hur ofantligt mycket hans omstridda insatser trots allt ha betydt för vårt folk och för vårt språk. Särskildt har han endräktigt erkänts som vårt svenska dramas förnyare. Dramatiska teatern kan ej bestå i den mening den bör — så vittnade dess nuvarande chef — om den ej är intimt förbunden med Strindbergs diktning.

Det kunde då ligga nära till hands att föreslå, att svenska Riksdagen måtte, t. ex. genom ett personligt, årligt utgående anslag i stil med våra skandinaviska frändefolks »digtergager», betyga sin anslutning till dessa folkkänslor. Omedelbart efter en nationalinsamling skulle dock måhända en sådan framställning synas mindre påkallad äfven efter åtskilligas uppfattning, som i princip kunna gilla tanken på ett sådant erkännande.

Däremot erbjuder sig för dem, som vilja gifva ett dylikt, en annan

form, som jag vågar tro skall kunna mötas med sympati i mycket vidsträckta kretsar. På den stora Strindbergsfesten den 22 januari i hufvudstaden aftäcktes en staty af diktaren, skulpterad af konstnären Carl Eldh. Bland de konstförståndige, hvilka haft tillfälle att se detta verk, torde, liksom hos den allmänhet som sett det, meningen därom vara ganska enstämmig, att, därest detsamma enligt skulptörens egen önskan af honom ytterligare genomarbetas och det sedan öfverflyttas i ädlare material, denna staty skulle komma att bli en prydnad för den stad, där den komme att få sin plats. Den komme på samma gång att bära ett vackert vittnesbörd därom att redan samtiden, icke, som så ofta är fallet med banbrytande genier, först eftervärlden velat erkänna en af vårt språks allra främste mästare. För dem som likväl tilläfventyrs mena, att en sådan betygelse af ett folks tacksamhet för en rik och väckande kulturinsats aldrig bör ifrågasättas gentemot en ännu lefvande, må blott erinras om hur man i Norge i ett i viktiga stycken likartadt fall förfarit. Där hedrade folket sin dramatiks stormän, Ibsen och Björnson, med statyer utanför Nationalteatern i Kristiania, som restes ännu under deras lifstid. Strindbergs betydelse för vår nationella scen är sannerligen icke mindre, och liksom deras har också Strindbergs dramatik sträckt sitt inflytande och fört fäderneslandets namn långt utom Skandinaviens gränser.

Då det väl icke lärer vara obilligt att förutsätta, att Stockholm, August Strindbergs födelsestad, hvars natur, folk och minnen han så intimt förstående skildrat, befinnes villigt att med sin tillbörliga andel bidraga till kostnaden för detta monument, som skulle här ha sin naturliga plats — måhända lämpligast i någon anknytning till vår nationalscen, Dramatiska teatern — så torde det bli tillräckligt, att Riksdagen anslår hälften af totalkostnaden, som torde kunna uppskattas till omkring 20,000 kronor».

Utskottets yttrande.

Då den grundsatsen hittills gjort sig gällande i vårt land, att statsmedel icke böra anlitas till resande af statyer samt utskottet i allt fall anser, att sådana icke lämpligen böra uppställas öfver ännu lefvande personer, får utskottet — utan att inlåta sig på frågan huruvida Strindbergs lifsgärning är af den betydelse, att offentlig hedersbetygelse bör på sätt af motionären föreslagits komma honom till del — hemställa,

att herr Brantings förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Motion om anslag till pristäflan för åstadkommande af en icke berusande, men närande, välsmakande, hållbar och hälsosam dryck.

243:o) I en inom Andra kammaren af herr *J. Byström* väckt motion (nr 183) har föreslagits, att Riksdagen ville besluta att på extra stat för år 1913 bevilja 150,000 kronor att af Kungl. Maj:t användas till pristäflan för åstadkommande af en icke berusande men närande, välsmakande, hållbar och hälsosam dryck.

Beträffande de till stöd för framställningen af motionären förebragta skäl får utskottet hänvisa till motionen.

Då en pristäflan af den af motionären föreslagna art icke synes vara af beskaffenhet att böra med statsmedel understödjas, hemställer utskottet,

att herr Byströms ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Extra lönetillägg. [232.]

244:o) Kungl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 sistlidne januari angifna grunder, af extra lönetillägg för år 1912 åt en del tjänstemän och betjänte i vissa fall till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer på extra stat för år 1913 anvisa, såsom förslagsanslag, ett belopp af 15,000 kronor.

Utskottet hemställer,

Minskadt anslag.

att Riksdagen må till beredande af *extra lönetillägg för år 1912 åt en del tjänstemän och betjänte i vissa fall till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer* på extra stat för år 1913 anvisa, såsom förslagsanslag, ett belopp af 15,000 kronor att utbetalas med iakttagande, att för beräknande af extra lönetilläg skola gälla följande grunder:

1:o) Extra lönetillägg utgår, där ej sådant fall är för handen, som under 2:o) sägs, till tjänsteman, hvilkens tjänstgöring är förlagd till hufvudstaden, med 15 procent å kontant aflöning, dock icke i något fall med högre belopp än 700 kronor, och

till tjänsteman, hvilkens tjänstgöring är förlagd till annan ort, med 12 procent å kontant aflöning, dock icke i något fall till högre belopp än 500 kronor, samt,

i hvad angår betjänte, med 25 procent å kontant aflöning, om tjänstgöringen är förlagd till hufvudstaden, men eljest med 20 procent å sådan aflöning.

2:o) Ingår i aflöningen bostads- eller boställsförmån in natura, skall det enligt nästföregående moment be-

räknade lönetillägget minskas med ett belopp, motsvarande 10 procent af de kontanta aflöningsförmåner, hvarå tillägget beräknats.

3:o) Från åtnjutande af extra lönetillägg undantagas, förutom häradshöfdingarna och de tjänstemän, åt hvilka beredts tillfällig löneförbättring för år 1910,

a) de tjänstemän, kvilkas aflöningsförmåner af statstjänst för innevarande år uppgå till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande, ifall nämnda aflöningsförmåner öfverstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp, än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda aflöningsförmåners belopp, å andra sidan,

b) de tjänstemän, hvilkas inkomst af arbete, det extra lönetillägget oberäknadt, under år 1909 af vederbörande taxeringsmyndigheter uppskattas till högre belopp än 7,700 kronor eller, om deras tjänstgöring är förlagd till annan ort än Stockholm, 7,500 kronor; skolande, ifall nämnda inkomster öfverstiga 7,000 kronor, det extra lönetillägget i intet fall utgå med högre belopp, än som svarar mot skillnaden mellan 7,700 kronor, eller, om tjänstemannen har sin tjänstgöring förlagd till landsorten, 7,500 kronor, å ena, samt förenämnda inkomsters belopp, å andra sidan,

c) de tjänstinnehafvare, hvilkas aflöningsförmåner vid 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910 eller 1911 årens riksdagar ny- eller omreglerats efter andra grunder än dem, som följts vid de äldre staternas fastställande.

4:o) Extra lönetillägg må allenast tilläggas tjänstemän och betjänte, hvilkas aflöning blifvit af Konung och Riksdag till siffran bestämd eller eljest utgår efter af Riksdagen pröfvade grunder.

5:o) Extra lönetillägg beräknas endast å aflöningsförmåner, hvilka utgå af statsmedel. Där aflöning bestrides dels af statsmedel, dels ock af andra medel, beräknas extra lönetillägg endast å den del däraf, som

utgår af statsmedel, dock att åt lärare och tjänstemän vid universiteten extra lönetillägg må beräknas å hela det belopp, hvartill aflöningen blifvit, på sätt i nästföregående moment sägs, bestämd att minst uppgå, utan afseende därå att till bestridande af universitetens utgifter användas jämväl andra medel än statsmedel.

6:o) Extra lönetillägg beräknas å följande slag af aflöningsförmåner:

lön;
tjänstgöringspenningar;
kontant bostads- och inkvarteringsersättning;
arfvode;
med lön likställdt lönetillägg; samt
dagaflöning vid flottan.

7:o) Extra lönetillägg till den, som af statens medel åtnjuter lön eller arfvode för två eller flera befattningar, utgår endast för en af dessa, nämligen för den, som medför högsta aflöningen eller, därest denna på mer än ett ställe är lika, för den af dem, till hvilken han först blifvit befordrad; samt

8:o) Extra lönetillägget anses tillhöra lönen.

Ersättning för förskott.
[233.]

245:o) Kungl. Maj:t har för återgäldande af belopp, som af statskontoret och öfverintendentsämbetet förskottsvis utbetalats, på extra stat äskat 130,869 kronor.

Under hänvisande till hvad departementschefen till statsrådsprotokollet (sid. 603—606) i detta ärende meddelat, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må för *återgäldande af belopp, som af statskontoret och öfverintendentsämbetet förskottsvis utbetalats,* på extra stat för år 1913 anvisa ett anslag af 130,869 kronor.

Stockholm den 4 mars 1912.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Vid förestående hufvudtitels slutbehandling inom utskottet hafva närvarit:

herrar *A. G. L. Billing*, *A. Ekman*, *S. H. Kvarnzelius*, grefve *F. Wachtmeister*, *O. Jonsson*, *A. N. Hahn*, grefve *P. O. L. Klingspor*, *H. F. Lamm*, friherre *J. G. Beck-Friis*, *A. C. Lindblad*, *C. G. Ekman*, *O. M. Strömberg*, *A. Åström*, *A. Wiklund*, *F. W. Thorsson*, *P. Olsson*, *K. Starbäck*, *C. Persson*, *K. V. Rydén*, *J. A. Sjö*, *N. E. Lindberg*, *E. A. Nilson*, *E. F. Hellberg* och *A. P. Gustafsson*, med undantag af att i behandlingen
af *punkt 47* deltagit i stället för herr *Hahn* herr *N. O. Bruce* och
» *punkt 182* i stället för herr *Lindberg* herr *L. J. Carlsson*.

Reservationer:

vid *punkt 8* (angående ombildning af extra ordinarie professuren i praktisk teologi vid universitetet i Uppsala m. m.):

af herrar *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *K. V. Rydén* och *N. E. Lindberg*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Vid den lönereglering — — — å extra stat för år 1913.

Därest Kungl. Maj:ts förslag till ordnande af den praktisk teologiska undervisningen vid Uppsala universitet vunne Riksdagens godkännande, skulle åt denna gren af prästutbildningen ha anslagits följande lärarekrafter: 1:o) en professor i praktisk teologi, 2:o) en direktor, 3:o) en assistent, 4:o) en docent med docentstipendium. Vid Lunds universitet skulle, under förutsättning af bifall till Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition gjorda framställning punkt 19:o) om anslag till en biträdande lärare å teologiska fakultetens praktiskt teologiska afdelning, motsvarande lärarkrafter blifva: 1:o) en professor i praktisk teologi, 2:o) en biträdande lärare (assistent). Ehuru antalet studerande inom den teologiska fakulteten i Uppsala är större än i Lund, har dock utskottet måst ställa sig synnerligen tveksamt om behofvet af så många lärarebefattningar i praktisk teologi vid Uppsala universitet. Ett särskildt stöd för denna uppfattning har utskottet funnit i den behandling denna fråga erhållit inom fakulteten. Den extra ordinarie professuren har sedan den 23 juli 1909 hållits vakant, och inom fakulteten ha flera olika förslag varit framställda att disponera den för platsen anslagna lönen på ett för fakulteten förmånligare sätt. Vid sådant förhållande har det synts utskottet, som om den praktiskt teologiska undervisningen vid Uppsala universitet skulle bli fullt tillgodosedd, därest för

undervisningen i fråga vore anslagna en professur, en assistentbefattning och ett docentstipendium. Utskottet delar förty motionärens uppfattning i så måtto, att det anser den extra ordinarie professuren böra indragas, hvaremot utskottet icke anser sig kunna tillstyrka, att docentstipendiet i praktisk teologi förändras till ett liknande stipendium i religionshistoria. Då emellertid åtskilliga i samband med indragningen af den extra ordinarie professuren stående spörsmål — t. ex. dispositionen af inkomsten af Börje prebendepastorat — torde före ett definitivt beslut från Riksdagens sida böra komma under ompröfning, får utskottet, under förväntan att förslag om ifrågavarande extra ordinarie professurs indragning må kunna föreläggas nästa års riksdag, hemställa

I) att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas, samt

II) att herr Christiernsons ofvanberörda motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»

Vid *punkt 35* (angående nya tjänster vid de allmänna läroverken):

af herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, C. Persson, K. V. Rydén, J. A. Sjö* och *N. E. Lindberg*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Vid genomförande — — — humanistiska ämnen.

Inför detta förslag till ytterligare ökning af den ordinarie lärarpersonalen har utskottet icke kunnat annat än ställa sig tveksamt. Visserligen har, såsom i statsrådsprotokollet framhålles, uppförandet under de senare åren å ordinarie stat af det stora antalet lärartjänster stått i samband med det både af Kungl. Maj:t och af Riksdagen behjärtade sträfvandet att hålla det öfverklagade systemet med extra lärare inom rimliga gränser, och väl håller utskottet allt fortfarande före, att den genom 1904 års läroverksreform i utsikt ställda förbättringen af extra lärarnas ställning bör i möjligaste mån dem tillgodokomma, men utskottet har å andra sidan med hänsyn till den sväfvande ställning, hvari hela läroverksfrågan för närvarande befinner sig och den allmänna revision af hithörande förhållanden, som inom en ganska snar framtid torde blifva en nödvändighet, måst för sig uppställa frågan, om icke denna förbättring bör beredas ifrågavarande extra personal på annat sätt än genom inrättande af en mängd nya ordinarie tjänster, som vid den blifvande revisionen måhända komme att visa sig icke fullt behöfliga. Utskottet vill i sådant hänseende erinra om dels det inflytande inrättandet af de kommunala mellanskolorna kan komma att öfva i riktning af minskning af lärjungeantalet i de allmänna läroverkens lägre klasser med däraf följande minskadt behof af

lärarkrafter, dels ock att lösningen af den aktuella frågan om kvinnors behörighet att vara lärare vid berörda läroverk kan komma att medföra en ytterligare minskning i behofvet af ordinarie manliga lärare. Då vidare lärarkårens löneförhållanden, såsom i statsrådsprotokollet framhålles, inom kort torde komma att upptagas till förnyad granskning, finner sig utskottet, med hänsyn jämväl till den förhållandevis ringa tillgången på formellt kompetenta aspiranter till de nu föreslagna nya lärartjänsterna, icke kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts framställning. Den förbättring i extra lärarnas ställning, som, enligt hvad utskottet ofvan framhållit, otvifvelaktigt bör dem tillkomma, synes vid sådant förhållande böra dem beredas genom en förhöjning i deras för närvarande ganska svaga arfvoden; och anser utskottet, att, därest en sådan förhöjning varder dem beviljad tillsvidare och intill dess ofvanberörda allmänna revision af läroverksförhållandena varder fullbordad, nödig hänsyn till ifrågavarande personals berättigade anspråk blifvit tagen.

Vid bifall till utskottets förslag om afslag å Kungl. Maj:ts förevarande framställning, bör det anslag till extra och vikarierande lärare å 104,500 kronor, hvars anvisande på extra stat för år 1913 såsom af punkt 125 här nedan framgår, af Kungl. Maj:t äskas, höjas med 34,000 kronor till 138,500 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.»

Vid *punkt 43* (angående enskilda lärarinneseminarier):

af herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, K. V. Rydén* och *N. E. Lindberg*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Af hvad till stöd — — — väl högt tilltagna. Utskottet vill i sådant afseende till en början erinra, att öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk föreslagit anslag för ändamålet till belopp af 34,000 kronor, hvilket belopp emellertid tillkommit genom begagnande af en annan beräkningsgrund än den af departementschefen använda. Statsunderstödet för hvarje läsafdelning utgår nu med 1,500 kronor årligen, och departementschefen föreslår en förhöjning af detta belopp till 3,000 kronor. Om utskottet måst ställa sig mycket betänksamt redan på grund af den osedvanligt stora anslagsökning, som skulle bestå i ett *fördubblande* på en gång af statsunderstödet åt dessa anstalter, så har utskottet blifvit ännu mera tveksamt vid det förhållandet, att den förebragta utredningen icke synes på ett tillfredsställande sätt gifva vid handen, att det af Kungl. Maj:t äskade

anslaget är oundgängligen behöfligt. Det vill därför synas utskottet, som om en höjning af anslaget från 1,500 kronor för läsafdelning till 2,500 kronor skulle på ett rikligt sätt tillgodose ifrågavarande seminariers intressen. Efter de af departementschefen använda beräkningsgrunderna skulle ett bifall till en sådan framställning medföra en höjning af anslaget till 30,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa

att Riksdagen må

a) — — — — — lydelse:

6. Statsunderstöd — — — — — — 2,500 kronor för hvarje läsafdelning.

b) höja — — — — — till 30,000 kronor eller med 10,000 kronor.»

Vid *punkt 46* (angående förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor):

af herrar *A. G. L. Billing*, grefve *A. F. Wachtmeister*, grefve *P. O. L. Klingspor*, friherre *J. G. Beck-Friis* och *A. P. Gustafsson*.

Vid *punkt 49* (angående tekniska högskolans stat för år 1913 m. m.):

af herr *K. Starbäck*, som ansett, att utskottet bort med tillstyrkande af Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning hemställa, att anslaget till *samlingar och laborationer* måtte bestämmas till 20,500 kronor samt att anslagets slutsumma sålunda måtte ökas från 281,400 kronor med ytterligare 3,000 kronor till 304,350 kronor.

Vid *punkt 131* (angående hushållsskolan vid högre lärarinneseminariet):

af grefve *F. Wachtmeister*, som ansett att utskottet bort hemställa om bifall till Kungl. Maj:ts förslag om uppförande af anslaget till expenser med 2,000 kronor samt följaktligen af den sammanlagda anslagssummans upptagande till 34,850 kronor.

Vid *punkt 202* (angående religionsvård åt svenska sjömän m. fl. i utländska hamnar):

af herrar friherre *J. G. Beck-Friis*, *C. G. Ekman*, *C. Persson*, *K. V. Rydén* och *J. A. Sjö*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»För innevarande år — — — en i Kristiania.

Utskottet har, då de af departementschefen härför anförda skäl synts vägande, icke velat motsätta sig, att ofvannämnda verksamhet utsträckes

till Rotterdam. Däremot har icke utskottet kunnat dela den uppfattningen, att en särskild svensk sjömanspräst i Kristiania skulle vara af behofvet påkallad, och får förty afstyrka Kungl. Maj:ts framställning i denna del. I fråga om aflöning har utskottet ansett sig böra stanna vid det belopp, som tillmätts för motsvarande befattningar i Kiel, Stettin och Köpenhamn, eller 4,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att — — — — — 29,000 kronor.»

Vid *punkt 211* (angående åtgärder för bekämpande af mormonvärfningen i Sverige:

af herrar *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *K. Starbäck*, *C. Persson*, *K. V. Rydén*, *J. A. Sjö* och *N. E. Lindberg*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Utskottet, som visserligen håller före, att bekämpandet af mormonpropagandan inom landet är af ett stort allmänt intresse, kan likväl svårligen föreställa sig, att den af Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagna åtgärden — föredrag och spridande af upplysningslitteratur i ämnet af därtill särskildt förordnad person — kan vara för ändamålet lämplig. Sannolikt torde vara, att en upplysningsverksamhet t. ex. i form af en direkt genom statens försorg anordnad utdelning bland allmänheten af en eller flera uppsatser i ämnet, till omfång och innehåll lämpligt afpassade med hänsyn till bildningsgraden hos de befolkningslager, till hvilka de hufvudsakligen borde riktas, eller en lättfattlig uppsats i almanackan skulle, understödd af ett energiskt och målmedvetet arbete af församlingarnas prästerskap eller andra lokala myndigheter eller tjänstemän, medföra resultat, vida öfverträffande dem, som af det nu föreliggande förslagets genomförande kunna förväntas. Då härtill lägges, att det skäligen kan befaras, att kostnaderna för en, på sätt af Kungl. Maj:t ifrågasatts, anordnad upplysningsverksamhet komma att så småningom vida öfverstiga de nu beräknade, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.»

och af herr *C. G. Ekman*.

vid *punkt 231* (angående svensk undervisning för svenska barn i Hamburg):

af herrar *A. C. Lindblad*, *F. W. Thorsson*, *K. V. Rydén* och *N. E. Lindberg;*

vid *punkt 239* (angående anslag till Åsgårds skolkoloni):

af herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, C. Persson, K. V. Rydén, J. A. Sjö, N. E. Lindberg* och *E. A. Nilson*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hafva följande lydelse:

»Då det synes utskottet tvifvelaktigt, om den vid ifrågavarande anstalt bedrifna verksamheten skäligen kan betraktas såsom ett försök, hvilket ur pedagogisk synpunkt har något större värde, kan utskottet icke tillstyrka, att statsmedel disponeras för anstaltens understödjande; och får utskottet alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts föreliggande framställning icke må af Riksdagen bifallas.»

Vid *punkten 242* (angående motion om anslag till uppsättande i hufvudstaden af en staty öfver August Strindberg):

af herrar *A. C. Lindblad, F. W. Thorsson, K. Starbäck, K. V. Rydén* och *N. E. Lindberg*.

BILAGOR.

Bil.

Tabell öfver ordinarie anslagen under

1912 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	**Ecklesiastik-**
17,000	—	—	—	—	—	17,000	—	Departementschefen
88,900	—	—	—	—	—	88,900	—	Departementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli
101,150	—	—	—	—	—	101,150	—	Riks- och landsarkiven. Nuvarande belopp
								Ökas med
131,500	—	—	—	—	—	131,500	—	Kungl. biblioteket. Nuvarande belopp
								Ökas med
60,850	—	—	—	—	—	60,850	—	Nationalmuseet (däraf fem särskilda *reservationsanslag*
								Ökas med
29,721	—	2,500	—	337,087	—	369,308	—	Kleresistaten. Nuvarande belopp
								Ökas med
89,930	—	—	—	—	—	89,930	—	Domkapitlens expeditioner. Nuvarande belopp
								Ökas med
100,000	—	—	—	—	—	100,000	—	Lappmarks ecklesiastikverk, *förslagsanslag*
793,436	—	—	—	—	—	793,436	—	Universitetet i Uppsala. Nuvarande belopp
								Ökas med
667,791	—	—	—	—	—	667,791	—	Universitetet i Lund. Nuvarande belopp
								Ökas med
Trpt 2,080,278	—	2,500	—	337,087	—	2,419,865	—	

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.
**) Häri ingår ett för löneregler för amanuenser med flere liknande befattningshafvare vid universitet i Uppsala af Kungl.
***) Häri ingår ett för löneregler för amanuenser med flere liknande befattningshafvare vid universitetet i Lund af Kungl.

Litt A.

riksstatens Åttonde hufvudtitel.

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
departementet.		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
.....		17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
.....		88,900	—	—	—	—	—	88,900	—
.....	101,150: —								
.....	500: —	101,650	—	—	—	—	—	101,650	—
.....	131,500: —								
.....	300: —	131,800	—	—	—	—	—	131,800	—
å tillhopa 32,800 kronor). Nuvarande belopp	60,850: —								
.....	*) 50,300: —	111,150	—	—	—	—	—	111,150	—
.....	29,721: —								
.....	26: —	29,747	—	2,500	—	337,087	—	369,334	—
.....	89,930: —								
.....	1,420: —	91,350	—	—	—	—	—	91,350	—
.....		100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
.....	793,436: —								
.....	**) 41,000: —	834,436	—	—	—	—	—	834,436	—
.....	667,791: —								
.....	***) 53,375: —	721,166	—	—	—	—	—	721,166	—
	Transport	2,227,199	—	2,500	—	337,087	—	2,566,786	—

aj:t föreslaget belopp å 29,000 kronor, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt yttrande.
j:t föreslaget belopp å 32,000 kronor, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

	1912 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
Trpt	2,080,278	—	2,500	—	337,087	—	2,419,865	—	
	10,000	—	——	—	——	—	10,000	—	Akademiska sjukhuset i Uppsala, *förslagsanslag* .....
	319,335	—	——	—	——	—	319,335	—	Karolinska mediko-kirurgiska institutet (däraf till tand-
									Nuvarande belopp .....
									Ökas med.....
	9,550	—	——	—	——	—	9,550	—	Universitetskanslersexpeditionen (däraf *förslagsanslag*,
	5,732,578	—	——	—	——	—	5,732,578	—	Allmänna läroverken, *reservationsanslag*. Nuvarande
									Ökas med.....
	10,000	—	——	—	——	—	10,000	—	Undervisning i slöjd vid de allmänna läroverken, *för-*
	5,000	—	——	—	——	—	5,000	—	Understöd åt extra ordinarie lärare vid de allmänna
									anslag .....
	77,250	—	——	—	——	—	77,250	—	Högre lärarinneseminariet. Nuvarande belopp .....
									Minskas med.....
									Enskilda läroanstalter:
									Enskilda mellanskolor. Nuvarande belopp .....
									Ökas med.....
									Högre flickskolor. Nuvarande belopp .....
									Ökas med.....
									Högre goss- och samskolor. Nuvarande belopp .....
									Ökas med.....
									Enskilda lärarinneseminarier. Nuvarande belopp ...
									Ökas med.....
									eller ett gemensamt *reservationsanslag*... .....
	765,000	—	——	—	——	—	765,000	—	Lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda
	10,000	—	——	—	——	—	10,000	—	Kommunala mellanskolor, *förslagsanslag* .....
									Folkundervisningen:
									Seminarier för folkskollärares bildande. Nuvarand
									Ökas med.....
									Stipendier för seminarieelever .....
Trpt	9,018,991	—	2,500	—	337,087	—	9,358,578	—	

*) Häri ingår ett för lönereglering för amanuenser med flere liknande befattningshafvare vid karolinska mediko-kirurgiska in

			Förslag till blifvande riksstat:							
			Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
					Friheter.		Ersättningar.			
			Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Transport			2,227,199	—	2,500	—	337,087	—	2,566,786	—
..... läkarinstitutet 31,700 kronor, *förslagsanslag*, högst).			10,000	—	——	—	——	—	10,000	—
..... 319,335: —										
..... *)47,200: —			366,535	—	——	—	——	—	366,535	—
högst 1,900 kronor)			9,550	—	——	—	——	—	9,550	—
belopp ..... 5,732,578: —										
..... 55,600: —			5,788,178	—	——	—	——	—	5,788,178	—
slagsanslag			10,000	—	——	—	——	—	10,000	—
läroverken under förfall på grund af sjukdom, *förslags-*			5,000	—	——	—	——	—	5,000	—
..... 77,250: —										
..... 900: —			76,350	—	——	—	——	—	76,350	—
..... 60,000: —										
..... 10,000: —	70,000: —									
..... 375,000: —										
..... 25,000: —	400,000: —									
..... 120,000: —										
..... 50,000: —	170,000: —									
..... 20,000: —										
..... 14,000: —	34,000: —									
.....		674,000: —								
läroanstalter, *förslagsanslag*		190,000: —	864,000	—	——	—	——	—	864,000	—
.....			10,000	—	——	—	——	—	10,000	—
elopp ..... 600,690: —										
..... 16,475: —	617,165: —									
.....	93,750: —									
Transport	710,915: —		9,366,812	—	2,500	—	337,087	—	9,706,399	—

titutet af Kungl. Maj:t föreslaget belopp å 43,000 kronor, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

	1912 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
Trpt	9,018,991	—	2,500	—	337,087	—	9,358,578	—	Arfvoden åt folkskoleinspektörer.....
									Undervisningsmateriel m. m. för folkskolor.....
									eller ett gemensamt *reservationsanslag*.....
									Till resekostnadsersättning åt folkskoleinspektörer,
									Understöd åt högre folkskolor, *förslagsanslag* .....
									Bidrag till aflönande af vikarie under öfningslärares *förslagsanslag* .....
									Bidrag till aflönande af lärare och lärarinnor vid skollärarinnors bildande, *förslagsanslag*.....
									Till befrämjande af folkundervisningen bland de i *förslagsanslag* .....
									Lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, rande belopp .....
									Ökas med.....
									Understöd åt folkhögskolor, *förslagsanslag*. Nuva- *Ökas* med.....
									Stipendier åt elever vid folkhögskolor. Nuvarande *Ökas* med.....
									Understöd för aflönande af lärare vid fortsättnings-
									För anordnande af manlig slöjd i folkskola, mindre *slagsanslag* .....
									För anordnande af kvinnlig slöjd i folkskola, mindre *slagsanslag* .....
									För anordnande af undervisning i huslig ekonomi högskola, *förslagsanslag* .....
									Bidrag till aflönande i vissa fall af vikarie för lärar skola, *förslagsanslag* .....
									Bidrag till aflönande af vikarie för lärare vid sm°
									Bidrag till aflönande af vikarie för lärare vid högr
									Sällskapet för folkundervisningens befrämjande.....
	13,060,440	—	—	—	—	—	13,060,440	—	För understödjande af dels folkskolebarns resor til folkskolebarns studieresor, *förslagsanslag*.....
Trpt	22,079,431	—	2,500	—	337,087	—	22,419,018	—	

			Förslag till blifvande riksstat:							
			Anvisning i kontant		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
					Friheter.		Ersättningar.			
			Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Transport 710,915: —			9,366,812	—	2,500	—	337,087	—	9,706,399	—
..... 50,500: —										
..... 30,000: —										
.....		791,415: —								
förslagsanslag		93,000: —								
.....		58,000: —								
vid folkskollärarseminarium sjukdom,										
.....		4,000: —								
seminarier för småskollärares och små-										
.....		26,000: —								
rikets nordligaste trakter bosatta finnar,										
.....		150,000: —								
förslagsanslag. Nuva-										
..... 10,650,000: —										
..... 550,000: —		11,200,000: —								
rande belopp..... 220,000: —										
..... 119,200: —		339,200: —								
belopp ..... 35,000: —										
..... 30,000: —		65,000: —								
skolan, *förslagsanslag*		135,000: —								
folkskola eller särskild slöjdskola, för-										
.....		390,000: —								
folkskola eller särskild slöjdskola, för-										
.....		265,000: —								
folkskola, högre folkskola och folk-										
.....		60,000: —								
eller lärarinna vid folkskola eller små-										
.....		161,000: —								
skollärarseminarium, *förslagsanslag* ...		2,000: —								
folkskola, *förslagsanslag*		2,000: —								
.....		4,500: —								
landet under sommarferierna, dels ock										
.....		30,000: —	13,772,115	—	——	—	——	—	13,772,115	—
		Transport	23,138,927	—	2,500	—	337,087	—	23,478,514	—

1912 års riksstat anslår:								
Anvisning i kontant		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
		Friheter.		Ersättningar.				
Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
Trpt 22,079,431	—	2,500	—	337,087	—	22,419,018	—	
60,000	—	—	—	—	—	60,000	—	Understöd åt folkbibliotek, *förslagsanslag*. Nuvarande
								Ökas med
664,225	—	—	—	—	—	664.225	—	De tekniska läroverken. Nuvarande belopp
								Ökas med
39,650	—	—	—	—	—	39,650	—	Gymnastiska centralinstitutet
57,900	—	—	—	—	—	57,900	—	Farmaceutiska institutet
63,533	—	—	—	—	—	63,533	—	Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen. Nu-
								Ökas med
8,250	—	—	—	—	—	8,250	—	Svenska akademien
14,460	—	—	—	—	—	14,460	—	Vetenskapsakademien
83,900	—	—	—	—	—	83,900	—	Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien (däraf
								rande belopp
								Ökas med
101,950	—	—	—	—	—	101,950	—	Akademien för de fria konsterna (däraf tvenne *reserva-*
93,635	—	—	—	—	—	93,635	—	Musikaliska akademien (däraf 15,000 kronor *reserva-*
118,450	—	—	—	—	—	118,450	—	Naturhistoriska riksmuseet
27,863	—	—	—	—	—	27,863	—	Meteorologiska centralanstalten (däraf 16,000 kronor
14,000	—	—	—	—	—	14,000	—	Kyrklig själavård åt döfstumma, *förslagsanslag*, högst
								Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:
								Till befrämjande af döfstumundervisningen, *förslags-*
								Institutet och förskolan för blinda å Tomteboda.
								Ökas med
								Till bekostande af elevers vid institutet och förskolan
								jande vårdares resor å statens järnvägar, *förslags-*
								Förskolan för blinda i Växjö
								Bidrag till aflönande i vissa fall af vikarie för lärare
287,500	—	—	—	—	—	287,500	—	terna å Tomteboda och i Växjö, *förslagsanslag*
120,000	—	—	—	—	—	120,000	—	Serafimerlasarettet
78,000	—	—	—	—	—	78,000	—	Stora barnhuset i Stockholm
2,750	—	—	—	—	—	2,750	—	Frimurarbarnhuset
28,380	—	—	—	—	—	28,380	—	Barnhusen i landsorten
255,000	—	—	—	—	—	255,000	—	Uppfostringsanstalter för sinnesslöa barn, *förslagsanslag*
Trpt 24,198,877	—	2,500	—	337,087	—	24,538,464	—	

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.
**) Häri ingå af Kungl. Maj:t till höjning af anslaget till Chalmers tekniska läroanstalt föreslagna belopp å tillsammans

		Förslag till blifvande riksstat:							
		Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
				Friheter.		Ersättningar.			
		Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Transport		23,138,927	—	2,500	—	337,087	—	23,478,514	—
belopp	60,000: —								
..... *)120,000: —		180,000	—	——	—	——	—	180,000	—
.....	664,225: —								
..... **)29,000: —		693,225	—	——	—	——	—	693,225	—
.....		39,650	—	——	—	——	—	39,650	—
.....		57,900	—	——	—	——	—	57,900	—
varande belopp	63,533: —								
..... *)72,147: —		135,680	—	——	—	——	—	135,680	—
.....		8,250	—	——	—	——	—	8,250	—
.....		14,460	—	——	—	——	—	14,460	—
1,000 kronor *reservationsanslag*). Nuva-									
.....	83,900: —								
.....	5,000: —	88,900	—	——	—	——	—	88,900	—
tionsanslag å tillhopa 33,100 kronor)		101,950	—	——	—	——	—	101,950	—
tionsanslag		93,635	—	——	—	——	—	93,635	—
.....		118,450	—	——	—	——	—	118,450	—
reservationsanslag)		27,863	—	——	—	——	—	27,863	—
.....		14,000	—	——	—	——	—	14,000	—
anslag	200,000: —								
Nuvarande belopp	69,500: —								
.....	3,000: — 72,500: —								
för blinda å Tomteboda äfvensom åtföl-									
anslag	2,000: —								
.....	14,800: —								
och lärarinnor vid blindundervisninganstal-									
.....	1,200: —	290,500	—	——	—	——	—	290,500	—
.....		120,000	—	——	—	——	—	120,000	—
.....		78,000	—	——	—	——	—	78,000	—
.....		2,750	—	——	—	——	—	2,750	—
.....		28,380	—	——	—	——	—	28,380	—
.....		255,000	—	——	—	——	—	255,000	—
Transport		25,487,520	—	2,500	—	337,087	—	25,827,107	—

9,050 kronor, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

	1912 års riksstat anslår:								
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.		
			Friheter.		Ersättningar.				
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	
Trpt	24,198,877	—	2,500	—	337,087	—	24,538,464	—	
	70,000	—	——	—	——	—	70,000	—	Uppfostringsanstalter för vanartade och i sedligt af-
	1,028	—	——	—	169,400	—	170,428	—	Kyrkors underhåll
	2,950	—	——	—	——	—	2,950	—	Svenska kyrkan i Paris
	45,000	—	——	—	——	—	45,000	—	Resestipendier samt läroböckers, tidskrifters och lärda
	135,000	—	——	—	——	—	135,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag*. Nuvarande belopp
									Ökas med
	15,000	—	——	—	——	—	15,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*
	55,095	—	——	—	——	—	55,095	—	Skrifmaterialier och expenser, ved m. m., *förslagsanslag* 10,000 kronor). Nuvarande belopp
									Ökas med
	——	—	——	—	——	—	——	—	Till bestridande af tryckningskostnader, *förslagsanslag*
	15,000	—	——	—	——	—	15,000	—	Extra utgifter, *reservationsanslag*
S:ma	24,537,950	—	2,500	—	506,487	—	25,046,937	—	

	Förslag till blifvande riksstat:							
	Anvisning i kontant.		Indelning och därmed jämförlig anvisning, på *förslag*.				Summa.	
			Friheter.		Ersättningar.			
	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.	Kronor	ö.
Transport	25,487,520	—	2,500	—	337,087	—	25,827,107	—
seende försummade barn, *förslagsanslag*	70,000	—	—	—	—	—	70,000	—
.....	1,028	—	—	—	169,400	—	170,428	—
.....	2,950	—	—	—	—	—	2,950	—
verks utgifvande, *reservationsanslag*	45,000	—	—	—	—	—	45,000	—
..... 135,000: —								
..... 4,000: —	139,000	—	—	—	—	—	139,000	—
.....	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
(däraf till domkapitlens expeditioner högst								
..... 55,095: —								
..... 7,905: —	63,000	—	—	—	—	—	63,000	—
.....	15,025	—	—	—	—	—	15,025	—
.....	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
Summa	25,853,523	—	2,500	—	506,487	—	26,362,510	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra orninarie anslagen under riksstatens Åttonde hufvudtitel.

		Kronor	ö.
Ecklesiastikdepartementet.			
Ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli.			
Till provisorisk löneregleringförbefattningshafvare i ecklesiastikdepartementet, *förslagsanslag*	12,095: —		
» arfvode åt en extra byråchef inom ecklesiastikdepartedepartementet	7,800: —		
» beredande af arfvode åt en särskild föredragande i ecklesiastikdepartementet	15,100: —		
» förhöjning af de inom ecklesiastikdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli anställda amanuensers arfvode m. m.	13,950: —		
» biträden vid de statistiska arbetena inom ecklesiastikdepartementet	6,450: —	55,395	—
Riks- och landsarkiven.			
Till fortsatt utgifvande i tryck af sådana skrifter och handlingar, som äro af vikt för fäderneslandets historia	4,500: —		
» arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Uppsala	1,800: —		
» arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Vadstena	1,800: —		
» arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Lund	1,800: —		
» arfvode åt en amanuens vid landsarkivet i Göteborg	1,800: —		
» ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Uppsala	800: —		
» ersättning åt extra biträden vid landsarkivet i Lund	1,000: —	13,500	—
Kungl. biblioteket.			
Till redigering af Sveriges offentliga biblioteks gemensamma accessionskatalogs 26:e årgång, omfattande år 1911	1,500: —		
Transport	1,500: —	68,895	—

		Kronor	ö.
Transport	1,500: —	68,895	—
Till inbindning af obundna böcker i kungl. bibliotekets äldre samlingar	10,000: —		
» utarbetande af katalog öfver ofullständigt förtecknade delar af kungl. bibliotekets äldre samlingar	11,000: —		
» inledande af ny värmeledning i kungl. bibliotekets byggnad m. m.	61,000: —	83,500	—
Nationalmuseet.			
Till aflöning åt tre vaktmästare vid nationalmuseet		*) 3,600	—
Lifrustkammaren.			
Till tillsyn, underhåll och vård af lifrustkammarens samlingar	6,200: —		
» iståndsättande af vissa föremål i lifrustkammarens samlingar	300: —	6,500	—
Domkapitlens expeditioner.			
Till förstärkande af ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner	5,770: —		
» beredande af ökadt anslag för år 1912 till vikariatsersättning, extra biträde, renskrifning m. m. vid Stockholms stads konsistorium	500: —	6,270	—
Universiteten.			
Till arfvode åt en lärare i symbolik vid universitetet i Uppsala	1,500: —		
» arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid universitetet i Uppsala	3,000: —		
» förstärkande af lärarkrafterna i kirurgi vid universitetet i Uppsala	2,000: —		
» anordnande vid institutionen för medicinsk och fysiologisk kemi vid universitetet i Uppsala af undervisningskurs i allmän kemi	3,500: —		
» anställande vid universitetet i Uppsala af lektorer i tyska, franska och engelska språken	9,000: —		
» arfvode åt en lärare vid universitetet i Uppsala i nordisk och jämförande fornkunskap	3,500: —		
Transport	22,500: —	168,765	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtaden.

		Kronor	ö.
Transport	22,500: —	168,765	—
Till arfvode åt en lärare inom ämnesgruppen estetik samt litteratur- och konsthistoria vid universitetet i Uppsala	3,500: —		
Bidrag till uppehållande af verksamheten vid det pedagogiska seminariet vid universitetet i Uppsala	5,000: —		
Till uppehållande af öfningarna å institutionen för allmän analytisk kemi vid universitetet i Uppsala	1,500: —		
» aflöning åt en assistent vid det meteorologiska observatoriet i Uppsala samt till bestridande af löpande utgifter för de vid observatoriet anordnade seismologiska undersökningarna	2,000: —		
» arfvode åt en för biträde vid arbetet med den internationella solarforskningen anställd assistent vid den fysiska institutionen vid universitetet i Uppsala	1,500: —		
» tillfällig löneförbättring åt gymnastikläraren och biträdande gymnastikläraren vid universitetet i Uppsala	1,160: —		
» universitetsbiblioteket i Uppsala	10,000: —		
» anordnande vid universitetet i Uppsala af undervisning i bokföring	600: —		
» utgifvande af Uppsala universitets årsskrift	5,000: —		
» ny byggnad för zoologiska institutionen vid universitetet i Uppsala	*)90,000: —		
» anordnande af kostnadsfri propedeutisk undervisning i allmän kirurgi vid universitetet i Lund	1,500: —		
» anordnande af undervisningskurs i allmän kemi vid universitetet i Lund	2,500: —		
» arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid universitetet i Lund	2,000: —		
» anställande vid universitetet i Lund af lektorer i tyska, franska och engelska språken	9,000: —		
» uppehållande vid universitetet i Lund af undervisning i slaviska språk, företrädesvis ryska	2,500: —		
» arfvode åt en lärare inom ämnesgruppen estetik samt litteratur- och konsthistoria vid universitetet i Lund	3,500: —		
» aflönande af en föreståndare för universitetets i Lund historiska museum samt mynt- och medaljkabinett	4,000: —		
» uppehållande af undervisning i entomologi och vård af de entomologiska samlingarna vid universitetet i Lund	3,000: —		
» uppförande af ny byggnad för universitetets i Lund botaniska institution	100,000: —		
Transport	270:760: —	168,765	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Kronor	ö.
Transport	270,760: —	168,765	—
Till materiel m. m. för universitetsbiblioteket i Lund	10,000: —		
» anordnande vid universitetet i Lund af undervisning i bokföring	600: —		
» materiel för inrättningen för gymnastik och fäktkonst vid universitetet i Lund	500: —		
» utgifvande af Lunds universitets årsskrift	4,000: —		
» åvägabringande af ny uppvärmnings- och ventilationsanläggning i universitetsbyggnaden i Lund	42,170: —		
» anordnande af elektrisk belysning i universitetshuset i Lund	8,470: —		
» upprättande vid universitetet i Lund af en seismografisk anstalt	11,110: —		
» resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. vid rikets universitet och karolinska mediko-kirurgiska institutet	10,000: —	357,610	—
Karolinska mediko-kirurgiska institutet.			
Till dels arfvode åt ett skrifbiträde åt rektor m. fl. vid karolinska mediko-kirurgiska institutet, dels godtgörelse vid institutets bibliotek	1,500: —		
» upprätthållande af undervisning och sjukvård vid vissa obstetriska och gynekologiska kliniker under en del af år 1913	1,500: —		
» arfvode åt en biträdande lärare i medicin vid institutet	3,000: —		
» arfvode åt en biträdande lärare i kirurgi vid institutet	3,000: —		
» uppehållande af assistenttjänstgöring vid allmänna barnhuset i Stockholm	600: —		
» arfvode åt en föreståndare för röntgeninstitutet å serafimerlasarettet, till aflöning åt erforderligt biträde åt föreståndaren och till underhåll af röntgeninstrumentariet, tillhopa	5,000: —		
» arfvode åt ett lärarbiträde vid den förberedande kursen i allmän kemi samt till materiel vid kemiska institutionen	4,000: —		
» beredande af tillgång till aflönande af nödigt arbetsbiträde vid enhvar af den anatomiska och histologiska institutionen vid institutet	750: —		
» pediatrisk klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	1,800: —		
Transport	21,150: —	526,375	—

		Kronor	ö.
Transport	21,150: —	526,375	—
Till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm	3,500: —		
» inköp af ett mikroskop för laboratorn i patologisk anatomi vid institutet	1,150: —		
» täckande af brist å institutets allmänna materielanslag	4,390: —	30,190	—
Undervisning i epidemiologi.			
Till anordnande vid epidemisjukhusen i Stockholm, Göteborg, Malmö och Uppsala af klinisk undervisning i epidemiologi åt medicine kandidater		6,000	—
Allmänna läroverken.			
Till arfvode åt en amanuens hos öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk	1,500: —		
» hyra af ämbetslokal för öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk under hyresåret 1 oktober 1912—30 september 1913	5,000: —		
» bestridande af statsverkets andel i kostnaden för tillfällig löneförbättring åt vissa lärarinnor vid statens samskolor	10,665: —		
» arfvoden åt extra och vikarierande lärare vid de allmänna läroverken	108,500: —		
» extra arfvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken	13,000: —		
» extra arfvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken	4,000: —		
» ersättning åt skolläkare	23,000: —		
» upprätthållande under år 1913 vid högre reallläroverket i Göteborg af profårskurs för praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken	8,950: —		
» anställande af undersökningar rörande munhygien vid de allmänna läroverken	2,000: —	176,615	—
Högre lararinneseminariet.			
Till högre lararinneseminariet och därmed förenade läroanstalter		33,850	—
Transport		773,030	—

		Kronor	ö.
Transport		773,030	—
Enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor.			
Till resestipendier åt lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter och kommunala mellanskolor	10,000: —		
» dels resestipendier, dels ock understöd vid fortsatta studier åt föreståndarinnor och lärarinnor såväl vid lärarinneutbildningsanstalter i huslig ekonomi som vid skolkök	2,000: —	12,000	—
Folkundervisningen.			
Till tillfällig löneförbättring till lärare och lärarinnor vid folkskoleseminariernas öfningsskolor	8,200: —		
» uppehållande af undervisningen vid folkskoleseminariet i Göteborg i förhyrda lokaler m. m.	49,700: —		
» uppförande af nya byggnader för folkskoleseminariet i Falun	*)200,000: —		
» uppförande af nya byggnader för folkskoleseminariet i Uppsala	200,000: —		
» ordnande af gårds- och lekplan vid folkskoleseminariet i Växjö	5,129: —		
» beredande under år 1912 af ökadt anslag till materiel, ved, ljus m. m. vid folkskoleseminariet i Linköping	4,900: —		
» arfvode åt läraren i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Luleå	700: —		
» uppehållande af undervisning i folkskolans högre afdelning vid de med folkskoleseminarierna i Kalmar, Landskrona, Strängnäs, Härnösand, Skara, Växjö och Luleå förenade öfningsskolor	18,315: —		
» anordnande af en för manliga studenter afsedd parallellafdelning till fjärde klassen vid folkskoleseminariet i Växjö m. m.	4,023: —		
» understöd för uppehållande af Stockholms privata folkskollärarinneseminarium	6,300: —		
» understöd för uppehållande af Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium	6,300: —		
» anordnande af repetitionskurser i gymnastik för folkskollärare och folkskollärarinnor	12,900: —		
Transport	516,467: —	785,030	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Kronor	ö.
Transport	516,467: —	785,030	—
Till understöd för anordnande af fortbildningskurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare vid Adelsnäs trädgårdsskola	1,300: —		
» understöd för anordnande under år 1913 vid Norrlands trädgårdsskola af kurser i trädgårdsskötsel för folkskollärare m. fl.	1,100: —		
» beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skolorna boende skolpliktiga barn inom Vilhelmina, Risbäcks, Stensele, Tärna, Sorsele, Arjeplogs, Malå och Fredrika församlingar	20.000: —		
» beredande af möjlighet till skolgång för fattiga, på längre afstånd från skola boende skolpliktiga barn inom Hotagens församling	1,000: —		
» resestipendier åt rektorer samt öfriga lärare och lärarinnor vid folkskoleseminarierna	2,000: —		
» resestipendier åt lärarpersonalen vid högre folkskolor	1,200: —		
» resestipendier åt folkskollärare och folkskollärarinnor	8,000: —		
» resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier samt mindre folkskolor och småskolor äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor	3,000: —	554,067	—
Understöd åt folkbibliotek.			
Till utarbetande af en grundkatalog öfver för folkbibliotek lämplig litteratur	*)10,000: —		
» understöd åt folkbibliotek under år 1912	*)50,000: —	60,000	—
De tekniska läroverken.			
Till bestridande af kostnaderna för nya byggnader för tekniska högskolan	750,000: —		
» aflönings- och arfvodesförhöjning till vissa lärare vid tekniska högskolan m. m.	31,350: —		
» löneförbättring för vissa lärare vid Chalmers tekniska läroanstalt	3,400: —		
» utförande af om- och tillbyggnadsarbeten vid Chalmers tekniska läroanstalt	150,000: —		
» anskaffande af apparater m. m. för utrustning af elektrotekniska laboratoriet vid Chalmers tekniska läroanstalt	25,000: —		
Transport	959,750: —	1,399,097	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Kronor	ö.
Transport	959,750: —	1,399,,097	—
Till arfvode åt en lärare i byggnadslära vid Chalmers tekniska läroanstalt	*) 2,000: —		
» beredande af provisorisk löneregleringen åt befattningshafvare vid tekniska skolan i Stockholm	4,600: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Stockholm	16,161: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Norrköping	4,950: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Malmö	14,450: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Örebro	19,920: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Borås	4,250: —		
» uppehållande af verksamheten vid tekniska skolan i Härnösand	4,550: —		
» tillfällig löneförbättring åt rektor, ordinarie lärare, tjänstemän och vaktmästare vid tekniska skolan i Eskilstuna	602: —		
» understöd åt lägre tekniska yrkesskolor samt till bestridande af kostnader för inspektion af dessa skolor	115,000: —		
» resestipendier åt föreståndare och facklärare vid lägre tekniska läroanstalter	3,000: —		
» understöd för uppehållande af slöjdföreningens i Göteborg skola	30,000: —	1,179,233	—
Gymnastiska centralinstitutet.			
Till tillfällig aflöningsförbättring åt befattningshafvare vid gymnastiska centralinstitutet, *förslagsanslag*	8,400: —		
» uppehållande af gymnastiska centralinstitutets verksamhet under år 1912	7,650: —		
» nyanskaffning och till förbättring af redan befintlig materiel för undervisning i sabelhuggning vid gymnastiska centralinstitutet	1,800: —	17,850	—
Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen.			
Till anordnande af repetitionskurser för äldre barnmorskor	2,000: —		
» uppförande af nya byggnader för allmänna barnbördshuset i Stockholm m. m.	54,640: —	56,640	—
Transport		2,652,820	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Kronor	ö.
Transport		2,652,820	—
Vetenskapsakademien.			
Till inlösen af en internationell, fortlöpande katalog öfver naturvetenskaplig litteratur	2,000: —		
» upprätthållande af den för en internationell, fortlöpande katalog öfver naturvetenskaplig litteratur anordnade regionalbyrån för Sverige	1,600: —		
» bestridande af Sveriges andel i kostnaderna för den internationella jordmätningen	1,424: —	5,024	—
Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.			
Till täckande af brist å anslaget till tryckningskostnader m. m.	3,500: —		
» vissa inredningsarbeten i statens historiska museum	3,000: —		
» ersättning åt föreståndaren för arkivdepån i Visby O. V. Wennersten	800: —		
» undersökning af en pålbyggnad vid Alvastra	2,000: —		
» inköp af vissa delar af ön Björkö i Mälaren	*)115,000: —		
» iståndsättande af Södra Råda ödekyrka	9,500: —	133,800	—
Musikaliska akademien.			
Till ombyggnad, tillökning och modernisering af musikkonservatoriets orgel		8,634	—
Naturhistoriska riksmuseet.			
Till bestridande af kostnaderna för uppförande af nya byggnader för naturhistoriska riksmuseet	326,040: —		
» inköp oeh montering af föremål, afsedda till skådesamling för naturhistoriska riksmuseets entomologiska afdelning	*) 5,000: —		
» inredning af naturhistoriska riksmuseets nybyggnader vid Frescati	*)210,000: —		
» gäldande af kostnaderna under år 1913 för flyttning af naturhistoriska riksmuseets samlingar till de nya byggnaderna vid Frescati	15,000: —		
Transport	556,040: —	2,800,276	—

*) Af Kungl. Maj:t föreslaget belopp, hvaröfver utskottet framdeles kommer att afgifva särskildt utlåtande.

		Kronor	ö.
Transport	556,040: —	2,800,278	—
Till vård, underhåll och förkofran af museets etnografiska afdelning	6,200: —		
» brandförsäkring af naturhistoriska riksmuseets samlingar och macerationsbyggnaden vid Värtan	2,428: —		
» beredande af personlig löneförbättring åt amanuenserna G. Flink och G. A. H. Dahlstedt	4,000: —	568,668	—
Meteorologiska centralanstalten.			
Till upprätthållande af fullständigt ordnad väderlekstjänst vid centralanstalten	10,250: —		
» upprätthållande af två meteorologiska stationer	600: —		
» utförande af meteorologiska observationer för den hydrografiska undersökningen af Sveriges färskvatten	13,700: —		
Bidrag från Sverige för åren 1911—1913 till bekostande af den internationella kommissionens för vetenskaplig luftsegling publikation af undersökningar rörande de högre luftlagren	720: —		
För meteorologiska centralanstaltens förseende med dagliga meteorologiska telegram från Färöarna och Island	4,320: —	29,590	—
Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda.			
Till handtverksskolan i Kristinehamn för blinda	20,000: —		
» tryckning af blindskrifter	2,500: —		
» understöd åt blindlärarelever och reseunderstöd till blindlärare	1,200: —		
» resestipendier åt föreståndare, lärare och lärarinnor vid rikets abnormskolor (döfstumskolor, blindskolor och sinnesslöanstalter)	1,000: —		
» täckande af under åren 1907, 1908 och 1910 uppkommen brist i staten för institutet och förskolan för blinda å Tomteboda	9,595: —		
» understöd åt De blindas förening	25,000: —	59,295	—
Undervisningsanstalter för vanföra.			
Till understöd åt undervisningsanstalter för vanföra, äfvensom för bekostande af dessa anstalters inspektion	30,000: —		
Transport	30,000: —	3,457,831	—

		Kronor	ö.
Transport	30,000: —	3,457,831	—
Bidrag till kostnaderna för en nybyggnad för vanföreanstalten i Göteborg	25,000: —		
» till kostnaderna för en nybyggnad för ortopedisk poliklinik och sjukafdelning i Hälsingborg	20,000: —	75,000	—
Diverse anslag.			
Till beredande af religionsvård åt svenska sjömän m. fl. i utländska hamnar	34,000: —		
» aflöning åt pastor vid svenska Victoriaförsamlingen i Berlin	6,000: —		
» anställande af en extra ordinarie prästman vid järnvägslinjen Gällivare—Riksgränsen samt vid järnvägsbyggnaden Gällivare—Porjus	3,500: —		
» anställande af fyra kontraktsadjunkter inom Lappmarken	8,000: —		
» resekostnadsersättning åt fyra inom Lappmarken anställda kontraktsadjunkter	1,300: —		
» anställande af två kontraktsadjunkter inom Norrbottens norra kontrakt samt Jukkasjärvi och Karesuando församlingar af Lappmarkens tredje kontrakt	4,000: —		
» resekostnadsersättning åt två inom Norrbottens norra kontrakt samt Jukkasjärvi och Karesuando församlingar anställda kontraktsadjunkter	500: —		
» tre stipendier för utbildande vid universitet af präster, förtrogna med finska språket	2,250: —		
» resestipendier åt prästmän	8,000: —		
» bestridande af kostnaderna för utredning rörande ecklesiastika boställen, *förslagsanslag*	10,000: —		
» uppförande i Paris af en svensk kyrka m. m.	75,000: —		
» beredande af arfvodestillökning åt bibliotekarien vid stifts- och läroverksbiblioteket i Linköping	1,500: —		
» motarbetande genom offentligt upplysningsarbete af den i Sverige bedrifna mormonvärfningen	8,000: —		
» nordiska museet	70,000: —		
» kulturhistoriska museet i Lund	15,000: —		
» befrämjande af föreningen Pietas' verksamhet under åren 1911 och 1912	2,000: —		
» understöd åt musikhistoriska museet	3,000: —		
Transport	252,050: —	3,532,831	—

		Kronor	ö.
Transport	252,050: —	3,532,831	—
Till svenska fornskriftsällskapet	2,000: —		
» understöd åt samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia	1,000: —		
» understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Nordiskt medicinskt arkiv	5,000: —		
» understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Acta mathematica	3,000: —		
» understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften Sfinx	1,200: —		
» understöd för utgifvande af tidskriften »Nyare bidrag till kännedomen om de svenska landsmålen och svenskt folklif»	5,000: —		
» beredande för forskare från Sverige af tillfälle till vetenskapligt arbete vid en eller flera utländska biologiska stationer	1,800: —		
» arfvode åt ortnamnskommitténs sekreterare under år 1913	4,000: —		
» utförande af undersökningar rörande ortnamn inom Värmlands län	5,000: —		
» inlösen hos aktiebolaget Ljus af 150 exemplar af de nio första häftena af ortnamnskommitténs arbete öfver ortnamn i Älfsborgs län	2,955: —		
» insamling, förteckning och undersökning af svenska folkminnen	4,500: —		
» bearbetning och utgifning af de vetenskapliga resultaten af filosofie doktorn Sven Hedins resa i Centralasien under åren 1906—1908	25,000: —		
» fasta årliga understöd åt inhemska skönlitterära författare af utmärkt förtjänst	10,000: —		
» resestipendier under år 1913 åt journalister	4,000: —		
» upprätthållande under tiden den 1 september 1912—den 1 september 1913 af svensk undervisning för svenska barn i Berlin	1,600: —		
» upprätthållande under tiden den 1 juli 1912—den 1 juli 1913 af svensk undervisning för svenska barn i London	2,000: —		
» upprätthållande under tiden den 1 september 1912—1 september 1913 af svensk undervisning för svenska barn i Hamburg	1,600: —		
» understöd åt anstalter och föreningar, som anordna populärvetenskapliga föreläsningar	270,000: —		
Transport	601,705: —	3,532,831	—

		Kronor	ö.
Tranport	601,705: —	3,532,831	—
Bidrag till täckande af kostnaderna för de från universiteten i Uppsala och Lund utom universitetsstäderna under år 1913 eller senare anordnade föreläsningskurser	7,000: —		
» till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare vid universitetet i Lund anordnas för allmänheten	5,000: —		
Till bestridande af kostnaderna för de föreläsningskurser, som äro afsedda att under sommaren 1913 eller senare i Stockholm anordnas för allmänheten	4,000: —		
» understödjande af svenska skolmuseet	3,000: —		
» pedagogiska biblioteket i Stockholm	5,500: —		
» understöd för anordnande af undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi	20,500: —		
Bidrag till upprätthållande af Åsgårds skolkoloni	3,000: —		
Till höjande af musiklifvet i Sverige	28,000: —		
» beredande af extra lönetillägg för år 1912 åt en del tjänstemän och betjänte i vissa till ecklesiastikdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, *förslagsanslag*	15,000: —		
» ersättande af åtskilliga af statskontoret och öfverintendentsämbetet förskottsvis bestridda utgifter	130,869: —	823,574	—
Summa		4,356,405	—

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B., 1912.

Rättelse.

I statsutskottets utlåtande nr 8
sid 60, rad. 10 uppifrån
står: högst 2,500 kronor;
läs: 2,400 kronor;
sid. 176, rad. 6 och 7 nedifrån
står: herrar friherre *J. G. Beck-Friis, C. G. Ekman, C. Persson, K. V. Rydén* och *J. A. Sjö;*
läs: herrar friherre *J. G. Beck-Friis, A. C. Lindblad, C. G. Ekman, F. W. Thorsson, C. Persson, K. V. Rydén, J. A. Sjö* och *N. E. Lindberg.*
